

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**EVLİ BİREYLERDE EŞ DEĞERLENDİRME, EVLİLİK
UYUMU, EVLİLİK DOYUMU VE CİNSEL DOYUM
ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ**

Cennet Canan ÖZBEK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2018

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**EVLİ BİREYLERDE EŞ DEĞERLENDİRME, EVLİLİK
UYUMU, EVLİLİK DOYUMU VE CİNSEL DOYUM
ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ**

Cennet Canan ÖZBEK
20166053

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Yrd. Doç. Dr. Deniz ERGÜN

LEFKOŞA
2018

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih:

İmza:

Cennet Canan ÖZBEK

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimimde bana bütün içtenliği ile yol gösteren, bilgi ve tecrübelerini tüm heyecanı ile paylaşmaktan geri durmayan, kişiliği ve duruşuyla örnek bir akademisyen profili sergileyen, tez sürecimin her anında bana rehberlik eden kıymetli hocam tez danışmanım Yrd.Doç.Dr.Deniz ERGÜN'e,

Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji bölümünden değerli hocalarım; Prof.Dr. Mehmet ÇAKICI, Prof. Dr. Ebru ÇAKICI, Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ, Dr.Bingül SUBAŞI, Uzm.Klinik Psikolog Gönül TAŞÇIOĞLU, Uzman Klinik Psikolog İpek ÖZSOY ve Uzman Klinik Psikolog Ayşe BURAN'a,

Yüksek lisans eğitimim ve tez dönemim boyunca beni destekleyen, benimle birlikte heyecanlanıp duygularımı paylaşan aileme,

Hepinize çok teşekkür ederim.

Cennet Canan ÖZBEK

ÖZ

EVLİ BİREYLERDE EŞ DEĞERLENDİRME, EVLİLİK UYUMU, EVLİLİK DOYUMU VE CİNSEL DOYUM ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı, evli bireylerde eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırmaya Isparta'da yaşayan 100 erkek ve 100 kadın olmak üzere toplamda 200 evli birey katılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcılara demografik sorulardan oluşan Sosyo-Demografik Bilgi Formu (SDBF), Eş Değerlendirme Ölçeği (EDÖ), Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ), Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ) ve Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ) verilmiştir. Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin eğitim düzeylerine göre EUÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Eğitimi lisans/lisansüstü olan katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, ortaokul ve lise/önlisans mezunu katılımcıların puanlarından daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Katılımcıların çalışma durumlarına göre GRCDÖ ölçeği alt boyutu olan bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Çalışmayan katılımcıların bağımlılık puanları, çalışan katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Araştırma kapsamına alınan evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre EUÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların EUÖ puanları, çocuk sahibi olan katılımcılardan daha yüksektir ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Evli bireylerin EDÖ puanları ile EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Evli bireylerin EUÖ ile GRCDÖ ve EDÖ puanları arasındaki ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Evli bireylerin EU arttıkça cinsel doyum ve evlilik doyumları artmaktadır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin cinsel doyumları ile evlilik doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir korelasyon olduğu

görülmüştür ($p<0,05$). Evli bireylerin cinsel doyumları arttıkça evlilik doyumları da artmaktadır. Araştırmaya katılan evli bireylerin Evlilik Uyumu puanlarının tek başına Evlilik Doyumu ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı ve evlilik doyum ölçeği puanlarındaki varyansın %61,5'ini açıkladığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların cinsel doyum ölçeğinden aldıkları puanların evlilik doyum ölçeği puanlarını istatistiksel açıdan anlamlı olarak yordadığı ve cinsel doyum puanlarının evlilik doyum puanlarının %26,5'ini açıklayabildiği görülmüştür ($p<0,05$). Sonuç olarak evlilik uyumu, cinsel uyum ve evlilik doyum arasında aracı rol oynamaktadır.

Anahtar kelimeler: Eş Değerlendirme, Evlilikte Uyum, Evlilikte Doyum, Cinsel Doyum

ABSTRACT

THE EVALUATION OF PEOPLE OF MARRIAGE AND THE RELATIONSHIP BETWEEN MARRIAGE AND MARITAL SATISFACTION: SEXUAL DOYUMUN VEHICLE ROLE

The aim of this research is to determine the role of marital satisfaction as a mediator between marital satisfaction and marital satisfaction. A total of 200 married individuals, 100 men and 100 women living in Isparta, participated in the research. Participants included in the survey were the Socio-Demographic Information Form (SDBF), the Equal Scale, the Marriage Compliance Scale, the Marriage Satisfaction Scale (EDÖ) and the Golombok Rust Sexual Satisfaction Scale (GRISS).

GRISS point averages of women and men were found higher than other scales. There was a positive and significant relationship between marital satisfaction and marital satisfaction of married women and their marital satisfaction with their spouses, marital satisfaction with marital satisfaction with marital satisfaction, marital satisfaction, marital satisfaction, marital satisfaction and marital satisfaction with marital adjustment.

The mean scores of the women's sexual satisfaction scale differ significantly according to the places where they spend the majority of their lives, the marital adjustment scale and the sexual satisfaction scale scores, if there is an opportunity, the ones who do or do not want to change their jobs and the average of the scores of adaptation scale at marriage.

To evaluate women equally; harmony in marriage, satisfaction in marriage and sexual satisfaction in marriage did not make a meaningful contribution; harmony in marriage and sexual satisfaction in marriage did not make a meaningful contribution, marriage was found to make a meaningful contribution to satisfaction.

As a result, married individuals have equal evaluations; harmony in marriage, satisfaction in marriage and sexual satisfaction in marriage did not make any meaningful contribution and there was no intermediary role.

Keywords: Peer Review, Compliance with Marriage, Satisfaction with Marriage, Sexual Satisfaction

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	xi
KISALTMALAR	xii
1.BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Çalışmanın Amacı	2
1.3. Çalışmanın Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Soruları ve Hipotezi	6
1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları.....	7
1.6. Tanımlar	8
2.BÖLÜM	9
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. Evlilik Kavramı	9
2.2. Eş Değerlendirme ve Evlilik Uyumu Kavramı	11
2.3. Evlilik Uyumuna İlişkin Kavramsal ve Kuramsal Yaklaşımlar	16
2.4. Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler	19
2.5. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler	20
2.6.Evlilik Doyumu	24
2.6.1. Evlilik Doyumu Kavramı.....	24
2.6.2. Evlilik Doyumu ve İlişkili Kavramlar.....	27
2.6.3 Türkiye’de Evlilik Doyumu Üzerine Yapılmış Çalışmalar	29
2.6.4.Yurt Dışında Evlilik Doyumu Üzerine Yapılmış Çalışmalar	30
2.7.Cinsel Doyum	31
2.7.1. Cinsel Doyum Kavramı.....	31
2.7.2. Cinsel Doyumu Sağlama Yolları.....	32

2.7.3. Cinsel Doyumun Etkileri	33
2.7.4. Cinsel Doyumun Boyutları	33
2.7.5. Sıklık	34
2.7.6. İletişim	34
2.7.7. Doyum	34
2.7.8. Kaçınma.....	35
2.7.9. Dokunma	35
2.7.10. Vajinismus- Sertleşme Sorunu.....	35
2.7.11. Orgazm Bozukluğu-Erken Boşalma.....	35
3.BÖLÜM	37
YÖNTEM	37
3.1. Araştırma Tasarımı	37
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	37
3.3. Veri Toplama Araçları	37
3.3.1 Sosyo-Demografik Bilgi Formu (SDBF).....	37
3.3.2. Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği.....	38
3.3.3. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)	39
3.3.4. Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ).....	40
3.3.5. Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği	40
3.4. Araştırmada Kullanılan İstatistikî Analizler.....	41
4.BÖLÜM	42
BULGULAR.....	42
5.BÖLÜM	56
TARTIŞMA	56
6.BÖLÜM.....	65
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	65
6.1. SONUÇ	65
6.2. ÖNERİLER.....	68

KAYNAKÇA	69
EKLER.....	82
Ek-1 Evlilik Anket Formu.....	83
Ek-2 Kadın-Erkek Demografik Bilgileri.....	83
Ek-3 Eş Değerlendirme Ölçeği (Kadın-Erkek).....	86
Ek-4 Evlilik Uyum Ölçeği.....	94
Ek-5 Evlilik Doyum Ölçeği.....	96
Ek- 6 Cinsel Doyum Ölçeği.....	97
ÖZGEÇMİŞ.....	100
İNTİHAL RAPORU.....	101
ETİK KURUL ONAYI.....	102

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Evli bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımı(n=200)...	41
Tablo 2. Evli bireylerin Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanları (n=200).....	42
Tablo 3. Evli bireylerin cinsiyetlerine göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200).....	44
Tablo 4. Evli bireylerin yaş gruplarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200).....	45
Tablo 5. Evli bireylerin eğitim durumlarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200).....	46
Tablo 6. Evli bireylerin yaşadıkları yerlere göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)	48
Tablo 7. Evli bireylerin çalışma durumlarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)	49
Tablo 8. Evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)	50
Tablo 9. Evli bireylerin çocuk sayılarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)	52
Tablo 10. Evli bireylerin Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler (n=200)	53

KISALTMALAR

BEDÖ	: Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği
EUÖ	:Evlilik Uyum Ölçeği
EDÖ	:Evlilik Doyum Ölçeği
GRCDÖ	: Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği
□	:Ortalama
N	:Örneklem Sayısı
SS	:Standart Sapma

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Evli bireylerde eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkilerin incelenmesi araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

Eş değerlendirme, evlilik uyumu ile evlilik doyumu, cinsel doyumdan etkilenme olasılığı oldukça yüksek olan değişkenlerdir. Evlilik kavramına yüklenen anlam ve dolayısıyla evliliğe ilişkin tutumlar da cinsel doyumdan etkilenebilmektedir. Ayrıca kadınlarla erkekler arasında eş değerlendirme, evlilik uyumu ile evlilik doyumu ve cinsel doyum değişkenleri açısından farklılıklar bulunduğunu gösteren benzer araştırmalarda vardır. Bununla birlikte bazı eş değerlendirme biçimlerinin insanları, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum yönünden de etkilediği düşünülmektedir. Konu evlilik ilişkisi ise, açıklama yaparken çok çeşitli kavramlardan bahsetmek mümkündür. Bunlardan bazıları; evlilik uyumu, evlilik doyumu, evlilik mutluluğu, kalitesi olarak çeşitlendirilebilir.

Evlilik kalitesini tanımlarken kullandığımız kavramlardan bazıları evlilikte uyum, evlilikte doyum, evlilikte mutluluk, evlilikte bütünlük gibi kavramlar olabilmektedir. Tüm bu kavramları içinde barındıran evlilik kalitesi çiftin kendi ilişkisi için bir değerlendirme biçimi olarak ele alınabilir. Araştırmalara baktığımızda evlilik ilişkisi, evlilik doyumu, evlilik mutluluğu ve evlilik uyumu gibi kavramlara sıkça rastlamak mümkündür. Araştırmalar evlilik ilişkisinde, evlilik uyumunun ön planda olduğuna işaret etmekte olup bu konudaki çalışmalarda sıklıkla uyumu etkileyen bileşenlerin öncelikle ele alınması ve evlilik uyumunu artırmaya yönelik çalışmaların geliştirilmesi öncelikli olarak yer almaktadır (Erbek, Beştepe, Akar, 2005).

Bazı eş değerlendirme biçimlerinin insanları, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum yönünden de etkilemesinden dolayı ve bu eş değerlendirme biçimlerinin bireylerin demografik durumlarına göre farklılaştığının farkındalığını geliştirerek ilerleyen yaşamlarında kendi evliliklerine karşı nasıl bir evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum tutumu sergilemeleri gerektiği konusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Araştırmamızın temel hedefi, evli bireylerde eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

1.3. Çalışmanın Önemi

Bu araştırmanın analiz kapsamı evli bireylerdir. evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkilerin incelenmesi çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmalarda Aile, yakınlık, çatışma, cinsellik, şiddet, özellik, ortaklık, sevgi, sömürü, korku, umut vb. kavramların insanlar için öneminin altını çizmiş ve araştırmalarda merak konusu olmuştur. Kültürlerin farklı aile algıları, toplumların aile düzenleyici mekanizmaları, ailelerin inançları, gizemleri, kaideleri bulunmaktadır. Aile olgusu sıklıkla tarih içinde bir toplumdan diğerine farklılıklar göstermesine rağmen bünyesinde neredeyse evrensel kabul edilebilecek bir takım gelişimsel olayların barındığı sosyal birimi ifade eder. Aileyi oluşturan bireylerin aralarındaki güçlü bağılıkları ve birbirlerine olan sadakatleri uzun yıllar sürer. Bu süreğenlik ve kalıcılık aile kavramının en belirleyici özelliğidir (Gülerce, 1996).

Ailenin, bireyin yaşamında oldukça önemli bir konumu vardır. Bireyler sevgi, şefkat, yakın ilgi ve bakım gibi ruhsal ve bedensel ihtiyaçlarını aile ortamında karşılayabilirler. (Özcan, 2002).

Toplumun en küçük birliği olan aile, aralarında evlilik ilişkisi, kan bağı ve çocuk bağları bulunan, aynı evi, ortak geliri paylaşan, birbirlerine benzeyen görgü kuralları, dini inanç ve değerleri bulunan, aralarında iletişim ve etkileşim içindeki insanlardan oluşur (Günsel, 2010: 24).

Literatürde bulunan tanımlamalara bakıldığında sosyal hayatın temel birimlerinden biri olan aile, aile bireylerinin birbirleri ile etkileşimlerinden oluşan açık bir sistemdir ve aile bireylerinden herbiri diğer aile bireyelerine ilişkilerle bağlıdır (Erürker, 2007:9).

Psikologlara göre insanların tüm davranışlarının nedenleri bilinçli yada bilinçsiz, olarak insan ihtiyaçlarıdır. İnsanın sağlıklı ve mutlu olabilmesi bahsi geçen bu ihtiyaçların doyuma ulaştırılması ile mümkündür. Ailemiz bu ihtiyaçlarımızı karşıladığımız doğal ortamlarıdır. Aile öncelikle bazı ihtiyaçlarımızı karşılamada önemli rol oynamaktadır Bu ihtiyaçlardan üç tanesi; samimiyet, güç, anlamlılıktır. Genellikle insanlarda samimilik kısmı heteroseksüel ilişkiler, güç kısmı iş yaşamı ,anlamlılık kısmı çocuk sahibi olmayı ifade eder. Aile olmadan bu ihtiyaçları doyuma ulaştırmak pek mümkün değildir. Aile sosyal bir birimdir ve her üye karşılıklı olarak bu üç önemli ihtiyaca ulaşmak için çaba gösterir (Nazlı, 2000:14).

Ailenin öncelikli amacı beraberlik olup bireylerin kendi aralarında kaynaşmalarıyla oluşur ve tanımlanırken birincil grup olarak adlandırılır. Buradan hareketle ailede biz olmak amacı güdülür burada anlatılmak istenen karşılıklı sevgi ve özdeşimdir (Günsel, 2010: 25).

Literatüre baktığımızda Evlilik ve aile ile ilgili çalışmalar incelendiğinde bu kavramlarını açıklayan kuramların birbiri ile etkileşim içinde bulunduğu görülmektedir. Bu kuramlar aile ve evlilik olgusunun insani, davranışsal boyutunu, eşlerin birbirleri ile kudukları ilişkinin nitelik olarak nasıl olduğunu ve eşlerin karşılıklı olarak birbirlerini ne şekilde etkilediği üzerine odaklanır, evlilik ve aile teorileri ise aile bireyelerini etkileyen ekonomik içerikli, iletişimsel , duygusal, cinsel problemler gibi konuları incelemektedir. Eşlerin evlilikteki rolleri fonksiyonel olmayan ailelerde birbirlerinden farklı iken yaklaşımlar eşler, çocuklar ve diğer aile üyeleri açısından ailenin ve evliliğin incelenmesinin önemini ileri sürmektedir (Çelik, 2006: 22).

Aile sisteminin dış faktörlerden etkilenmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Öte yandan bu etkilenmelerin bazıları ailenin kendi iç sisteminde farklılık yaratırken, bazen değişiklik sadece bir alt sistemde meydana gelebilir. Bu değişikliğin diğer alt sistemlere yansması, aile yaşam döngüsü içinde kendini

farkettirirken, aile sistemini çok değişkenli bir alt sistemler işleyişi şeklinde ele almak mümkündür. Bu alt sistemler bütününün kendi içindeki dengesi dışarıdan ya da içerden etkilenmelerle farklılaşabilir (Aktaş, 2004: 7).

Evlilik doyumunu belirleyen faktörlere dair çok sayıda çalışma literatürde mevcuttur. Bu çalışmalar da eşine destek olmak, onun mutlu olması için çaba sarfetmeyi istemek, evlilik istikrarı, güçlü manevi değerler, eşe bağlılık, bir eş olmaya istekli olmak, eşlere saygı duymak, cinsel yaşamda sadakatler, iyi tanrıya inanma ve dine bağlılıklar, eşle iyi arkadaş olmak ve birbirine anlayış göstermeye gönüllü mevcuttur (Çağ ve Yıldırım, 2013: 14).

Evlilik, bireylerin ilişkilerindeki uyumu ve birbirlerini dikkate alarak yaşamlarını etkileyen bir kurum olarak ifade edilmektedir (Koçak ve Çelik, 2009).

Evlilik, evlenme karar verdikten sonra çiftlerin birlikte maddi paylaşımlarını sağlamak, çocuk sahibi olmak, duygusal anlamda birbirlerine destek sağlamak ve cinsel paylaşımları için birbirlerine verdikleri sözdür. Evlilik, kurumsallaşmış, 8 devletin kontrolü altında olan, bir kadın ve bir erkeği birbirine bağlayan ve doğacak çocuklarına toplumda bir yer edinmesini sağlayan önemli bir sistemdir (Çelik, 2006).

Bireyin yaşamını sürdürürken, fizyolojik ve psikolojik doyuma ulaşmak, birbirlerine dış tehditlerden korunmak için destek olacak, topluma karşı rolünü benimsemek ve cinsel olgunluğunu sağlamak için evlenme durumudur (Gülsün ve ark.,2009).

İnsanın doğuştan getirdiği bireysel ve sosyal gereksinimleri bulunmaktadır. Bu gereksinimlerin en önemlisi yaşadığı toplum içerisinde var olmasıdır. Duygu, düşünce ve davranışlarını içinde bulunduğu toplum ilişkisine bağlı şekilde oluşturabilmektedir. Bireylerin, birbirleri ile geliştirdiği ilişkide bir bütün olarak yaşamlarına devam etme toplumca onaylanan ve yaygın görülen bir durum (Bıyıkoğlu, 2012). İnsan hayatında duygular oldukça önemli bir yere sahip olmakla birlikte, ilişkilerde deneyimlemenin, duyguların ifade edilmesinin, duygu dışavurumu ve kontrol altına alınarak baş edilmesinin de önemi oldukça önemlidir Diğer yandan duygu dışavurumunda duygu ve düşünceleri başka insanlara aktarırken eleştirel bir dil kullanma, düşmanca tavır sergileme, kontrolcü olma, aşırı alaka gösterme, iyi iletişim kurabilme, beklentileri doğru

ifade gibi olumlu veya olumsuz durumları kapsamaktadır (Kışlak ve Göztepe, 2012: 29). Oprisan ve Cristea'a (2012) araştırmalarının sonuçlarına göre, evlilik doyumu, çiftlerin birlikteliklerinden, evliliklerinden ve paylaşımlarından tatmin olup mutlu bir beraberlik sürdürmeleri ile birebir ilgili olduğunu belirtmiştir (Zeytinoğlu, 2013). Evlilik doyumu tanımı ve evlilik kalitesi mutluluğu ve uyumu tanımını içerisinde barındıran kapsamlı bir terimdir (Koçak, 2009). Evlilik uyumu ile evlilik doyumu terimlerinin aralarındaki benzer ilişkidenden dolayı birbirlerine karıştırlabilmekte ve eş anlamlı kullanılabildiği görülmektedir. Bazı araştırmacılar bu iki kavramın birbiri ile benzer olduğunu ve doyumlu çiftlerin aslında uyumlu çiftler olduğunu ifade etmektedirler (Fowers ve ark., 1994).

Bazı araştırmacılar ise, bu iki terimin aralarındaki ilişkinin güçlü olmasına rağmen, bu kavramların birbirinden farklı olduğunu belirtmektedirler (Erbek ve ark., 2005; Yılmaz, 2001). Araştırmalarda, evlilik doyumunu etkileyen kavram ve değişkenlere dair pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar içerisinde eşler arasında birbirini desteklemek, birbirlerini memnun etmek, eş olmaya istekli olmak, birbirlerine saygı duymak, dine ve manevi değerlere bağlılık, eşlerin birbirine bağlılığı, cinsel hayatlarında birbirlerine karşı sadakat, arkadaşça birliktelik kurmak, affetmek ve affedilmeyi desteklemektir (Çağ ve Yıldırım, 2013: 14). Erberk ve ark. Göre evlilik doyumu ise; birbirleri ile iletişim içerisinde olan, evliliklerini ilgilendiren konularda birlikte kararlara varabilen, çatışmaları birlikte çözebilen, bireylerin evlilik uyumu şeklinde tanımlanmaktadır. Uyumlu birlikteliklerinin sonucu olarak çiftlerin mutluluğu ve memnuniyeti artarak, evlilikte doyumu sağlamaktadır (Erberk ve ark, 2005: 40). Cinsellik evlilikte oldukça önemli ve bağlılığı artırıcı bir güçtür. Sağlıklı cinsel birliktelikler çifte özel bir etkileşim sağlarken, sağlıklı cinsel deneyimler, çiftin birbirlerine karşı hissettiği yakınlığı da olumlu yönde etkilemektedir. Çiftin yaşadıkları çatışmaları azaltan cinsellik, birbirlerine karşı hissettikleri sıcaklığı, sevgiyi, ilgiyi, koruma ve korunma isteklerini fazlalaştırmaktadır. Cinsellik Çiftin birbirlerine yönelik duygu düşünce ve beklentilerine önem vermeleri ile cinsellikte kendilerini ve isteklerini açık bir biçimde ifade etmeleriyle en iyi şekilde yaşanmakta olup, cinsel birlikteliğin yeri ve zamanı, sıklığı, ilişki süresi, pozisyonui ve birliktelik anındaki yaşananlardan hissettikleri memnuniyetle birebir ilgilidir (Canel, 2012: 76). Vangelisti ve Huston cinsel ilgiler,

olumsuzluklar, çekicilik ve evlilik ilişkisindeki mutluluk faktörlerine etki eden dinamikler hakkında yaptıkları araştırmada, evlilik birlikteliğinin ilk iki yılıyla ilgili 106 çiftle görüşmüşlerdir. Yapılan çalışmaya göre, erkeklerin cinsellikte sağladıkları doyum kadınlardaki cinsel ilgiyi etkilemektedir. Öte yandan, cinsel yaşamları bütün olarak evlilik ilişkisindeki mutluluk faktörlerine etki eden dinamikleri arasında her iki taraf açısından ilişki görülmemişken, evlilik ilişkisindeki doyum için cinselliğin öneminin, evlilikten birkaç yıl geçtikten sonra görülebileceği rapor edilmiştir. Evlilikteki mutluluk ve cinsellik arasındaki ilişkinin var olandan karmaşık oluşu yine bu araştırmada elde edilen bulgular arasında görülmektedir (Gülsün ve ark, 2009: 72).

Cinsel işlev bozukluklarında sınıflandırma farklı şekillerde olup, DSMIV TR de şu şekilde sınıflandırılmıştır (Gülsün ve ark, 2009: 76):

1. Cinsel olarak istekte azalma, tikslenme bozukluğu bulunmaktadır.
2. Kadınlarda cinsel uyarılmada, erkeklerde ereksiyon olmakta bozukluklar yer almaktadır.
3. Orgazm olmada bozukluklar: Kadınlarda ile erkeklerde orgazm olmada bozukluk ve erkeklerde prematür ejakülasyon bulunmaktadır.
4. Kadınlar ile erkeklerde cinsel ilişki de ağrı (disparoni) bozukluğu, kadınlarda vajinismus.
5. Madde kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan cinsel işlev bozuklukları olarak tanımlanmaktadır.
6. Yukarıda tanımlanmayan diğer nedenlerden kaynaklı cinsel işlev bozuklukları bulunmaktadır.

1.4. Araştırmanın Soruları ve Hipotezi

Belirtilen araştırmaya ilişkin detaylı araştırma soruları aşağıdaki gibi ifade edilmektedir.

Evli bireylerde eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasında ilişki bulunmakta mıdır?

Araştırma modelimizden yola çıkarak, evli bireylerde eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkilerin incelenmesi için aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

Temel hipotez: Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler kendi aralarında bağlantılıdır. Alt hipotezler:

H1: Evli bireylerin eş değerlendirme ve evlilik uyumu ile evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkileri birbirleri ile bağlantılıdır.

H2: Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler eğitim durumlarına göre farklılaşmaktadır.

H3: Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler yaşamlarının çoğunu nerede geçirdiklerine göre farklılaşmaktadır.

H4: Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler yaşlarına göre farklılaşmaktadır.

H5: Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler çalışıp çalışmadıklarına göre farklılaşmaktadır.

H6: Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum çocuklarının olup olmadığına göre farklılaşmaktadır.

H7: Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler çocuk sayılarına göre farklılaşmaktadır.

1.5. Çalışmanın Sınırlılıkları

1. Katılımcılar evli bireylerdir.
2. Araştırma verileri sağlanırken anket için gönüllü olmayan bireyler değerlendirmeye alınmayacaktır.
3. Araştırmada kullanılan anket
4. 5'li Likert ölçeği şeklindeki sorular ve açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Anket araştırmaya yönelik sorulardan oluşturulmuş ve anlaşılır bir dille hazırlanmıştır.
5. Katılımcıların belirlenmesi evli bireylerin sayısının tespiti ile olmuştur edilmiştir.

1.6. Tanımlar

Evlilik Uyumu: Çiftlerin aralarında iletişim kurduğu, evliliğin büyük kısmında çatışmanın olmadığı, çatışmaların iki bireyide mutlu edecek biçimde çözüme ulaştırıldığı evliliktir (Sabatelli,1998: Akt. Sardoğan ve Karahan, 2005).

Evlilik Doyumu: Evlilik birliğinde bireylerin karşılıklı olarak sağladıkları sevgi, cinsel doyum ve sağlıklı iletişim biçimi gibi bireysel ihtiyaçların ve birlikte oluşturulan kararlarda eşit olmak, kazancın birlikte yönetildiği, çalışma ve sıkıntıları paylaşma gibi faktörlerden sağlanan psikolojik doygunluktur (Skoloski ve Hendrick,(1999), akt: Yıldırım ve Çağ, 2013).

Cinsel Doyum: Bireylerin cinsellikle ilgili pozitif ve negatif boyutları nesnel olarak değerlendirmesinden kaynaklanan; duygusal reaksiyona denir (Özcan, 2014).

2.BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Evlilik Kavramı

Evlilik kadın ve erkeği bir araya getirmekle kalmayıp, eşlerin yaşamlarını paylaşarak, her türlü gereksinimini gidermelerinde ve çocuklarını meşru olarak dünyaya getirme ve yetiştirmelerinin en güzel yolu olarak kabul edilmiştir (Sezer 2004).

Ailenin temelini oluşturan evliliktir. Evlilik literatürde (Tutarel- Kışlak, 1999; Ersanlı ve Kalkan, 2008; Ateş, 2012); “iki ayrı bireyin ayrı değerler, ayrı kültürlerle ve farklı aile geçmişleriyle birleştikleri ve birbirlerini destekleyerek; toplumsal kabulü sağlamaları sonucunda oluşan bir anlaşma şeklinde toplumun kabulü dahilinde cinsel gereksinimlerin sağlandığı birliktelik ve kendilerini yeniden tanımladıkları toplumsal kural ve yasalarla şekillendirilmiş yasal, duygusal, davranışsal ve biyolojik bölümleri barındıran sosyal bir sistem” olarak tanımlamaktadır.

Özgüven (2000) evliliğin gerekliliğini üç temel bölümde toplamaktadır. Bunlar, “fiziksel”, “psikolojik” ve “toplumsal” gereklilikler olarak sıralanır. “Biyolojik nedenler arasında cinsel güdüyü tatmin etmek evliliğin en önemli hedeflerinden biridir. Psikolojik nedenlerde ise sevgi ihtiyacını karşılama ön sıraya çıkmaktadır. Toplumsal nedenler arasında da, destek, kabul edilme, uyumlu yaşama, güvenme, korunduğunu hissetme gereksinimlerinin önemi kabul edilmektedir.”

Evlilik aşamalı olarak ilerleyen bir süreçtir ve bu aşamalar birbirlerine yabancı olan bireylerin; evliliği gerçekleştirebilmeleri ve birlikte yaşamlarını sürdürme kararını verebilmeleri için birbirlerini tanımalarını, anlamalarını, ortak bir dil

oluşturmalarını ve değer yargılarını benimsemelerini kapsayan “evliliğe hazırlık”, nikâhla birlikte aktiflik kazanan, bireyleri aynı ortamda buluşturan ve onların birlikte hareket etmesini ve ortak yaşamı benimsemelerini kapsayan “evliliğin başlaması”, evlilikten aile kavramına geçme ve eve üçüncü bir bireyin katılması durumunu kapsayan “çocuk yetiştirme” ve evliliğin aile boyutuna geçtiği, eşlerin biyolojik işlevlerini tamamladığı ve çocuklarının evden ayrılıp bireysel hayata geçtiği dönemi kapsayan “olgunluk” olarak sınıflandırılmaktadır (Özgüven, 2000).

Geçtan, evlilikle ilgili yaptığı araştırmasında bu kavramı tanımlarken evliliği eşlerin birbirini tamamlayıcı rol oynadığı ve eşler arasındaki sorumluluk paylaşımının belirlendiği “geleneksel” ve arkadaşlık ihtiyaçlarının ve ortak kararların daha ağır bastığı “çağdaş” evlilik olmak üzere iki ayrı evlilik katagorisi belirlemiştir (Geçtan, 2007).

İnsan hayatındaki önemli geçişlerden biri olan evlilik, bireylerin hayatlarında kurduğu önemli temel yakın ilişkilerden bir tanesidir (Larson, Holman, 1994).

Evlilik kurumu cinsel ilişkileri düzenler ve çiftler arasındaki bağlılığı korumayı amaçlar (Stutzer ve Frey, 2006).

Çiftler arasındaki yakın ilişki, bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlığını ve iyi oluşlarını olumlu/olumsuz yönde etkileyebildiği gibi sosyal konumlarını da etkileyebilmektedir (Carr, Springer, 2010; Proulx, 2007; Bradbury, Fincham, Beach, 2000; Stutzer ve Frey, 2006).

Evlilik kurumu aileyi oluşturarak yeni nesilleri yetiştirip toplumun devamının sağlanmasına da olanak sağlamaktadır. Böylelikle evlilik, toplumun korunmasına ve gelişmesine de katkıda bulunmaktadır (Larson, Holman, 1994; Bradbury, Fincham, Beach, 2000).

Ayrıca Gottman (1993) evlilik ilişkilerini sürdürme eğiliminin yüksek olduğu bireylerin evliliklerinde mutlu ve doyurucu bir ilişkiye sahip olduklarını belirtmiştir. Evlilik ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesinde, ilişkileri mutluluk ya da mutsuzluk yönünde etkileyen faktörlerin araştırılması önemli bir katkı sağlamaktadır.

Bugüne kadar evlilik mutluluğu, evlilik istikrarı, evlilik doyumu, evlilik kalitesi, evlilik ilişki başarısı, evlilik uyumu gibi birçok kavram evliliği değerlendirmek

amacıyla birçok çalışmada kullanılmıştır. Bu kavramlar, bir birlerinden farklı olmalarına rağmen birbiriyle benzeştikleri için bir bütün olarak değerlendirilebilirken araştırmalarda bazen karışıklığa da sebep olmuştur (Bradbury, 1995; Fincham & Bradbury, 1987; aktaran Li, Fung, 2011).

Günümüzde birçok evlilik türüne rastlanabilmektedir; ancak en yaygın evlilik türü kadın ve erkeğin ortak evlerini kurarak ailelerinin yanından ayrıldıkları ve genellikle akraba olmayan kişilerle gerçekleştirilen tek eşli evlilik türü görülmektedir (Bağlı ve Sever, 2005).

Ülkemizde evlenecek kişilerin eş seçimleri iki şekilde gerçekleşmektedir; bu yaklaşımlardan ilki “evlenilecek eş başkasının aracılığına gerek kalmaksızın kişinin kendi tercihlerine göre belirleyerek ailesinin desteğini talep etmesi (anlaşarak)”; diğeri ise, “aile büyüklerinin, ya da aile yakınlarının çocuklarının evleneceği kişiyi seçmesidir (görücü usulü)” (Özgüven, 2000).

Evliliğin devam ettirilmesini etkileyen bir çok faktör bulunmaktadır. Bunlardan bazıları; “evlilik uyumu”, “evlilik doyumu”, “evlilik kalitesi”, “eşlerin kişilik özellikleri”, “çocuk sahibi olma”, “dünya görüşü”, “ekonomik nedenler”, “fiziksel ve ruhsal hastalıklar”, “alışkanlıklar”, “dini inançlar”, “eşler arasındaki kültür farkları”, “önceki evlilikler”, “evliliğin nasıl gerçekleştiği ile ilgili konular”, “sosyal destek örüntüleri”, “akrabalık ilişkileri”, “bireysel beklentiler” olarak sıralanabilir. Sağlıklı bir evlilik yaşantısının oluşturulması ve evlilik ilişkisinin sürmesi ile ilgili literatürde en fazla ele alınan kavramlardan biri ise evlilik uyumudur (Gülererli, 2014).

2.2. Eş Değerlendirme ve Evlilik Uyumu Kavramı

Tüm dünya toplumlarında olduğu gibi Türk toplumunda da meydana gelen hızlı sosyal, ekonomik ve kültürel değişmelerin etkisiyle evlilik ilişkileri de değişerek karmaşık hale gelmekte, evliliklerde görülen problemler eskiye göre farklılaşmakta eşlerin uyumla ilgili problemleri artış göstermektedir (Şener ve Terzioğlu, 2008).

Uyumsuz evlilikler de, nesiller arası aktarımlarla mutsuz ve uyumsuz evliliklere neden olabilir, çünkü evlilikle ilgili tüm olumsuz hisler ve kanaatler uyum olmayan evliliklerden doğan çocuklara da aktarılabilmekte uyumsuz ve başarılı

olmayan evliliklerin gelecek nesillere aktarılarak devam etmesine sebebiyet verebilmektedir. Olumsuz evlilik modellerinin nesiller arası aktarımı toplumun yapısını ve gelişimini olumsuz olarak etkilemektedir (Bilen, 1983; Akt: Şener ve Terzioğlu, 2008).

Dolayısıyla evlilikte mutluluk ve evlilik uyumu konusunda çalışmalar yapmak, sağlam evliliklerin oluşumuna katkıda bulunacağından, dolayısıyla topluma getirdiği faydalardan dolayı da önemlidir. Evlilik uyumu hakkında yapılan araştırmalar aynı zamanda evlilikten kaynaklanan sıkıntıyı ortadan kaldıran, boşanmayı önleyen ve eşlerin mutlu evlilikleri için yararlı müdahaleleri geliştirme ihtiyacından da kaynaklanmaktadır (Bradbury vd., 2002).

En temel anlamda “evlilik uyumu, evliliğin getirdiği zorunlu sorumlulukların ve istekli niteliklerinin sağlıklı bir şekilde yaşanması”dır (Tutarel Kışlak, 1999). Sabattelli (1988) tarafından uyumlu evlilik, “çiftlerin birbirleriyle iletişim kurabildiği, birbirini anlayabildiği, evlilik birliğinin önemli kısımlarında zıtlıkların olmadığı, sorunların herkesi memnun ettiği biçimde çözüme kavuşturulduğu evlilik şekli” olarak ifade edilmiştir (Akt. Sardoğan ve Karahan, 2005).

Evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda ortak fikre varabilen ve problemlerini uygun biçimde çözüme ulaştıran bireylerin oluşturduğu evlilik uyumlu evliliğdir. Evlilikte uyum aynı zamanda “bireylerin uyumlu beraberliklerinin sonucunda bireylerin birlikteliklerinden duyduğu memnuniyet ve mutluluk” olarak da tanımlanabilir. Bu durumda “evlilik doyumu” terimi ile karışabilir. Aslında çift uyumunda evlilik doyumunda olduğu gibi kişilerin bireysel hisleri değil, evliliklerindeki ilişkinin durumu değerlendirilmektedir. Evlilik uyumunda her iki bireyin ilişkiyi sürdürebilme kapasiteleri de oldukça önemlidir (Erbek 2004; Polat 2006).

Evlilik uyumuna bakılırken bireylerin “kişisel memnuniyetleri değil aralarındaki ilişkinin niteliği” değerlendirilir. Evlilik doyumu ise “çiftlerin evlilik ilişkilerinde her anlamda hissettikleri öznel mutluluk ve hoşnutluk duyguları” değerlendirilir (Erbek vd., 2005).

Evlilik uyumu, “bireylerin evlilik hayatında ki başarısı ve işlevselliği” olarak tanımlanabilir. Evlilik uyumu, “evlilik doyumu ve mutluluğu” nu da içeren daha kapsamlı bir terimdir (Kalkan, 2002).

Evlilik kalitesi; “evlilik uyumu”, “evlilik doyumu, mutluluğu”, “evlilik bütünlüğü” kavramlarını içeren daha kapsamlı bir kavramdır, “evli bireylerin evliliklerinin kişisel olarak nitelendirilmesi”dir. Evlilikte kalitenin iyi olması, “yüksek uyum, sağlıklı iletişim, yeterli doyum ve yüksek mutluluk düzeyi” ile belirlendiği ortaya konmaktadır. Evliliğin niteliğini yordamada ise uyumun daha ön planda olduğu belirtilmektedir (Erbek, 2004).

Evlilikte temel olan; çiftlerin birbirlerinin biyolojik, toplumsal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamalarıdır. Kadın ve erkeğin birlikteliğinin uyum içinde devam etmesi bu ihtiyaçların giderilmesine bağlıdır (Sezer, 2004). Evli bireyler birbirlerinin tüm ihtiyaçlarını giderme ve ortak olma yoluna giderlerse, birbirlerini anlamak aynı zamanda mutlu etmek yönünde hareket ederlerse çiftin çok daha mutlu ve uyumlu olması beklenecektir. (Özgüven, 2000).

Evlilik uyumu hakkında yapılan çalışmalarda bir tartışma konusu, evlilikte uyumlu olması gerekenin eşler mi? yoksa evlilikten beklentiler mi? şeklindedir. Yapılan çalışmalar, eşlerin kişilik özelliklerindeki uyumdan çok ortak bir noktada buluşmaları, ortak kararlar alabilmeleri ve bu kararları uygulayabilmelerinin evlilik uyumu üzerinde daha çok etkili olduğunu göstermiştir (Tarhan, 2006).

Bununla birlikte soyut olarak; olaylara olumlu yaklaşmak, çatışmacı değil de uzlaşmacı bir tutum takınmak, karşısındaki ile empati kurmak ve karşısındaki hakkında yeterli bir fikir elde etmek de evlilik uyumunu olumlu yönde etkileyen faktörler içerisindedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Evlilik uyumu yalnızca evlilik ilişkisini değil bununla birlikte eşlerin bireysel olarak hayatlarının farklı bölümlerini de etkilemektedir. Yapılan araştırmalar da psikolojik sağlığın, duygusal strese ait semptomların, eşe duyulan yakınlığın evlilik uyumuyla birebir ilişkili olduğunu göstermektedir. Evlilik uyumundaki yükselme bireyin psikolojik sağlığını da olumlu yönde etkilemekte ve duygusal stres semptomlarını düşürmektedir (Mc Clure, Loden, 1982; Akt.: Canel, 2007).

Collins ve Coltrane’ın (1991) tanımlamalarında, uyumlu bir evlilik çiftin bağlılığı, anlayışı, cinsel hayatı, çocukları, benzer konulara ilgileri, ev işlerinin

bölüşülmesi, ekonomik yeterliliği ve geçmiş yaşamlarındaki ortak noktaları belirlemektedir.

Robinson ve Blanton (1993), çalışmalarında kırk yıllık evli bireyleri incelemişler ve belirledikleri evlilik mutluğu ve evlilik kalitesiyle ilgili yakınlık, birbirine duyduğu bağlılık, sağlıklı iletişim, uyum düzeyi, dini yönelimin ortak olması, katı sınırların olmayışı, sorumluluğun bölüşülmesi, iyimserlik ve istikrarı sağlamak gibi özelliklerin önemli önemli olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Eşler arasındaki uyumu araştıran çalışmalar dünya da 1960'lı yıllarda başlamıştır. (Yılmaz, 2000). Türkiye'de ise bu çalışmaların 1990'larda başladığı görülmektedir.

Evlilik terapisine başvuran çiftler arasında en sık karşılaşılan ve evliliğe en çok zarar veren problemlerin başında iletişim problemleri gelmektedir. (Fidanoğlu, 2007).

Yapılan araştırmalar psikolojik problemleri nedeniyle yardım arayışında olan bireylerin % 40'ının şikâyetlerinin temelinde evlilik problemlerinin olduğunu, bu problemlerin ilk sırasında da evlilik uyumu ile ilgili problemlerin geldiğini ortaya koymaktadır. Çocukları ile ilgili psikolojik problemlerle yardım arayışına giren ailelerin problemlerinin çoğunun da evlilik uyumu ile ilişkili olduğu, boşanmanın çocuklar üzerinde önemli stres kaynaklarından biri olduğu görülmektedir. Yine yapılan çalışmalarda fiziksel rahatsızlıkların ortaya çıkma oranının evlilik uyum sorunu yaşayan bireylerde evlilik uyum sorunları yaşamayan bireylere göre daha fazla olduğu ve boşanma oranlarının da daha yüksek olduğu görülmektedir (O'Leary, 1987; Akt: Fidanoğlu, 2007).

Evlilik uyumu süreç içinde çiftlerin birbirlerine ve değişen yaşam koşullarına uyum sağlaması olarak tanımlanmaktadır ve sabit bir durumdan ziyade süreç olarak kabul edilmektedir. Çiftler arası uyum, belli bir zaman diliminde ilişkiyi etkileyen; çiftler arasında doyum, çiftler arasında bağlılık, çiftler arasında fikir birliği ve sevgi gösterme unsurlarının sağlanmasıyla belirlenir (Spanier, 1976).

Evlilik uyumunun birçok değişken (demografik, ilişkisel, fiziksel, psikolojik ve sosyal) ile ilişkisi merak konusu olmuş ve araştırmalarda yer almıştır. Demografik değişkenlerden bir tanesi cinsiyettir. Kadın ve erkeklerin evlilik uyumlarını ele alan çalışmalar birbirinden farklı sonuçlar vermiştir. Bazı

araştırmalar erkeklerin evlilik uyum düzeylerinin kadınların evlilik uyum düzeylerinden daha yüksek olduğunu gösterirken bazı çalışmalar da böyle bir sonuca ulaşılamamıştır. (Ng, Loy, Gudmunson, Cheong, 2009; Stevenson, Wolfers, 2009; Gökmen, 2001; Schumm, Webb ve Bolman, 1998; Jose, Alfons, 2007).

Bazı araştırmalar ise kadınların evlilik uyumları ile erkeklerin evlilik uyumları arasında bir fark olmadığı sonucunu ortaya koymuştur.. (Glenn, 1990; aktaran Schumm, Webb ve Bolman, 1998; Jackson, Miller, Oka, Henry, 2014; Broman, 2005; Kurdek, 2005).

Yaş ile evlilik uyumunu ele alan çalışmalardan bazıları yaşları genç olan evli bireylerin daha ileri yaştaki evli bireylere göre daha fazla evlilik uyumuna sahip olduğunu gösterirken (Madanian, Syed Mansor, 2013; Jose, Alfons, 2007) bazı çalışmalar yaşın ilerlemesi ile beraber evlilik uyumunun arttığını göstermektedir (Schmitt, Kliegel, Shapiro, 2007).

Bazı alışmalar bireylerin eğitim seviyeleri ile evlilik uyumları arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Colebrook Seymour, III, (1998)'a göre eğitim düzeyinin artışı ile ilişki uyumu düşmektedir. Heaton, (2002)'a göre eğitim düzeyinin artışı ilişki uyumunu arttırmaktadır. Bazı araştırmaların bulguları bu değişkenler arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığını ortaya koymaktadır. (Tutarel-Kışlak, abuka, 2002; Jose, Alfons, 2007). Eğitim düzeyi ile evlilik uyumu arasında kesin bir ilişki söz konusu değildir.

Evlilik süresi ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar incelendiğinde bu ilişkinin negatif ya da U şeklinde (başlangıçta azalan ve bir süre sonra artan) olduğu görülmektedir. (Jose, Alfons, 2007; Kurdek, 1998; Karney, Bradbury, 1995).

Guo ve Huang, (2005) yaptığı çalışmalarda evlilik süresi ile ilişki doyumu arasında anlamlı bir ilişkiye ulaşamamışlardır. Bazı araştırmacılara göre evlilik süresi ile yaş aynı nitelikte değerlendirilmiştir (Christopher, Sprecher, 2000; aktaran Liu, 2003; Karney, Bradbury, 1995) fakat Liu (2003) bu iki faktörün farklı olduğunu açıklamaktadırlar.

ocuk sahibi olmamanın evlilik uyumuna pozitif etkisi olduğunu gösteren çalışmaların yanında (Jose, Alfons, 2007), ocuk olduğunda ve ocuk sayısı

arttığında evlilik uyumunun negatife döndüğünü gösteren çalışmalar da bulunmaktadır. (Colebrook Seymour, III, 1998; Jose, Alfons, 2007) .

Çocuklu ve çocuksuz evli bireylerin evlilik uyumlarını karşılaştıran çalışmalarda anlamlı bir fark bulunamamıştır (Huston, Vangelisti, 1995; McHale, Huston, 1985; aktaran Kluwer, 2010).Günümüze kadar birçok araştırmacı evlilik uyumunun demografik değişkenlerle ilişkisini ele almış ve literatüre katkı sağlamıştır fakat sonuçlar incelendiğinde daha çok araştırmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir.

2.3. Evlilik Uyumuna İlişkin Kavramsal ve Kuramsal Yaklaşımlar

Evlilikte uyumu açıklayan çeşitli kuramlar bulunmakta ve bu kuramlar, eşlerin evlilik uyumunu farklı değişkenler açısından değerlendirerek incelemektedir. Bu kuramlar ve onların evlilik uyumunu hangi değişkenler bakımından, nasıl açıkladıkları bu başlık altında ele alınacaktır.

“Evlilik kuramları” incelendiğinde; “Wilson” a ait Sevginin Evrimi Kuramı, Miller ve Steinberg’e ait Kişiler arası İletişime Dair Sosyal Biliş Kuramı, Walster’e ait Romantik Aşk Kuramı, Psikodinamik Model, Bowlby’e ait Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı, sosyal mübadele kuramına dayanan Sosyal Öğrenme Modeli, Fincham, Bradbury ve Baucom a ait Evlilikte Yükleme Kuramı, Lewis ve Spainer’in Uyumlu Evlilik Modeli” gibi çeşitli kuramlar karşımıza çıkmaktadır. (Ersanlı ve Kalkan 2008).

Sevginin Evrimi Kuramı: Wilson’un (Sternberg, 1987; Akt. Hortaçsu, 2012) bu kuramına göre, sevgi üç ayrı içgüdüden kaynaklanmaktadır:

1. Korunma içgüdüğü incelendiğinde, bireyin eşine yönelik bağımlılık sergilemesi korunmaya duyduğu ihtiyaçtan ortaya çıkmaktadır. Çocukluk dönemine dair anne modelinin koruyucu tutumunun bir devamlılığını sağlama niteliğindedir. Bu sebeple eş tercihinde, erkekler annelerini anımsatan kadınları seçmeye yatkındırlar.
2. Koruma içgüdüğü, incelendiğinde çiftin birbirini yetişkin olarak görmenin yanında küçük bir çocuk olarak da görmeleri ve birbirlerini koruma isteği ile bir nevi ebeveynlik görevi üstlenmeleridir.
3. Cinsellik içgüdüğü ise üremeyi temel almaktadır.

Kişilerarası İletişime Yönelik Sosyal Biliş Kuramı: Miler ve Steinberg'in kuramında bireylerin diğer bireylerle ilgili nasıl düşündüğüne dair açıklamalarda bulunmuşlardır. Bireylerin diğer bireylerle ilgili bilgi, tutum ve inançlarını içine alan "bilgi bankası" olarak isimlendirilen birikimler kullanılarak iletişimlerini kurduğunu ileri sürer. Bu durumun eşler arası iletişimde de aynı şekilde gerçekleştiğini iddia eder. Birbirlerini olduğu gibi kabullenen, toplumsal rollere sokmaya çalışmayan bireylerin evlilik doyumlarının çok daha yüksek olduğunu, bireyin olduğu gibi, kendisine ait vasıflarıyla kabullenilmesi, eşler arasında eşitlikçi bir yaklaşımın olduğunu düşündürür (Gökmen, 2001).

Romantik Aşk Kuramı: Walster'e göre, âşık olmak; hisleri tanımlayabilme ve toplumsal öğrenme ile tanımlanabilir. Bireyler yaşamları süresince, kültürel kaynaklardan, gazete, dergi ve televizyon, sinema gibi farklı kaynaklardan, âşkın ne olduğu ve ne hissettirdiğini, âşık olunabilecek bireylerin özelliklerini öğrenirler. Yakınında bu özelliklere uygun biri olursa, hissettiklerinin sebebini onun özelliklerinde bulmaya çalışacak ve ona âşık olduğuna karar verecektir (Hortaçsu, 2012).

Psikodinamik model: Bu modele göre bireyler, kendilerine ait narsisistik ihtiyaçlarını karşılayacak eşler bulmaya çalışırlar. Bu arayış bilinçli ya da bilinçsiz olarak yapılabilir. Narsistik ihtiyaçlarını tatmin eden eşlerden biri baskın ya da sinirliken diğeri katlanan ve kendine acı çektiren düşüncelere sahip olabilir. Dolayısı ile bireyler ego ideallerine en iyi şekilde hizmet verecek kişiyi eş olmaya uygun görürler ve evlilik kanalıyla bu narsisistik ihtiyaçlarını karşılamaya çalışırlar. Bunn yanında gereksinimlerin benzer oluşu da bu bireyleri bir araya getirmiş olabilir (O'Leary ve Smith, 1991; Akt. Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Biyolojik Kökenli Bağlanma Kuramı: Bowlby'ın bu kuramına göre, çifti oluşturan bireylerden herbirinin geçmiş psikoseksüel gelişimi evlilik uyumu konusunda olabilmektedir. Bu bağlanma kuramına göre gelişim evrelerinin herhangi birinde oluşan eksikliklerin daha sonraki dönemde tamamlanması mümkün olmadığında da bu eksiklik evlilik hayatında da etkili olmakta ve uyum derecesini negatif yönde etkilemektedir. Çocukluk dönemlerini mutlu ve sağlıklı bir şekilde geçirmiş gelişim dönemlerindeki çatışmaları sağlıklı olarak çözümlemiş kişilerin evlilik uyumlarının da yüksek olması beklenmektedir.

Çocukluk evresinde güvenilir yakınlık oluşturmuş çocuklar büyüdüklerinde romantik ilişkilerinde de başarılı olurlar (O'Leary ve Smith, 1991'den Akt. Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Sosyal Öğrenme Modeli: Thibaut ve Kelley'nin sosyal mübadele kuramına işaret eder. Amacı ilişkilerdeki bağımlılık durumunu açıklamak olan model, ilişkiden elde edilen doyumla ilişkiye bağımlılık halinin farklı kavramlar olduğunu iddia etmektedir. Bir kişi, kendisi için yeterli doyum alamadığı bir ilişkiyi, bağımlılığı fazla olduğu için devam ettirebilir. Kuram bu durumu "karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi" olarak adlandırmıştır. Karşılaştırma düzeyi ifadesi, kişisel deneyimler ve izlenimlere dayalı olarak, ilişkinin doyum-doyumsuzluk durumundaki nötr durumu tanımlar. Bireyin ilişkiden aldığı doyum-doyumsuzluk neticesi bu ölçünün üstündeyse, ilişki tatmin edici, altındaysa tatmin edici olmayan ilişki şeklinde değerlendirilmektedir. Seçenekler için karşılaştırma düzeyi ifadesiyle kişinin yaşadığı ilişkiyi, olabilecek diğer kişilerle deneyimlemesinden elde edeceği doyuma ilişkin tahminlerinin orta noktasıdır. Yani kurama göre bireyler, ilişkiyi devam ettirip ettirmeyeceğine karar verirken alternatifler için karşılaştırma düzeyini baz almaktadırlar (Hovardaoğlu, 1996).

Evlilikte Yükleme Kuramı: Fincham, Bradbury ve Baucom'un geliştirdiği bu kuram en temel anlamıyla, bireylerin " niçin?" şeklinde başlayan sorulara ne şekilde yanıtlar verdikleriyle ilgilenen bir kuramdır. Bireylerin yükleme yaparken davranışlara içsel veya dışsal sebepler yüklediğini ve bunu yaparken de yaygınlık, tutarlılık ve belirginlik ile ilgili bilgilere odaklandığını öne sürer.. Bu kuram, nedensel yüklemelerin ve sorumluluk yüklemelerinin evlilikte doyumla sıkı bir ilişkisi bulunduğunu ortaya koymaktadır (Tutarel-Kışlak, 1995).

Lewis ve Spanier'in Uyumlu Evlilik Modeli: Bazı araştırmacılar "çiftler arasındaki uyumu, onların bireysel hisleri olarak değil, çiftin birbiriyle ilişkisinin bir özelliği" olarak kabul etmişlerdir, çiftlerin uyumunu incelerken "iletişim ve çatışma" gibi ilişkiyi içeren faktörleri kullanmışlardır (Spanier, 1976, Akt: Yılmaz, 2001).

Evlilik uyumu, mutluluğu ve kalitesi konusunda Lewis ve Spanier'in çok sayıda çalışması bulunmakla beraber gerçekleştirilen araştırmalarda, "evlilikte

uyumun ve sürekliliğin sağlanmasını destekleyen faktörler üzerinde durulmuş ve Uyumlu Evlilik Modeli şeklinde adlandırdıkları modeli oluştururken üç değişkenden söz edilmiştir;

1. Sosyal ve kişisel kaynaklar (bireylerin evliliklerine getirdikleri kaynaklar), kendine güven, mental ve fiziksel beceriler ve sağlık,
2. Hayat şeklindeki memnuniyet (arkadaşlık ve aile desteği, toplumdaki durumu, çalışmalarındaki memnuniyet)
3. Evlilik ilişkisinden elde edilen kazançlar (iletişimin etkili olması, iletişimin miktarı ve uygun iletişim).

Lewis ve Spainer birde bu modelde “evlilik için pozitif yaklaşımlar”, “etkili iyi iletişim”, “rollerin uyumu” ve “etkileşim ölçüsü” gibi önemli, dikkat çeken bazı temel unsurlardan da söz etmektedir. Bu değişkenler oldukça önemlidir çünkü evliliğin merkezinde evlilikteki ilişkiler bulunmaktadır. Evlilik ilişkisindeki bu faktörler, eşlerin günlük yaşamını etkilediği gibi evlilik uyumlarını anlamada da yararlı olmaktadır.

2.4. Evlilik Uyumu ve Psikolojik Belirtiler

Yapılan araştırmalar evliliğin fiziksel ve ruhsal yönden sağlıklı olma haliyle ilişkili olduğunu ileri sürse de (Coyne ve Anderson, 1999; Gazmarian vd., 1995), son dönemlerde gerçekleştirilen çalışmalara göre, evli ya da bekar olmaktan ziyade evliliğin kalitesiyle sağlık durumu arasında bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir (Lim, 2000; Fidanoğlu, 2007; Holt-Lunstad vd., 2008; Bloch vd.,2010).

Evlilik ilişkisinin fizyolojik sağlık üzerinde etkileri olduğu gibi psikolojik sağlık konusunda da etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu konuyla ilgili birçok araştırma olup, Scorsolini- Comin ve Dos-Santos (2012), “bireysel iyilik hali ve evlilikteki doyum ve uyumun ilişkili olduğunu” belirtmişler; Hawkins ve Booth (2005) ise, gerçekleştirdikleri boylamsal araştırma üzerine, “mutsuz evlilik yaşayanların, boşanmış olanlara kıyasla daha çok psikolojik sıkıntıya sahip olduklarını, bununla birlikte mutluluk, özsaygı ve genel sağlık düzeylerinin de daha kötü olduğunu” ifade etmişlerdir. Ünal ve arkadaşları (2002) “depresyonda risk faktörlerinin kadın cinsiyeti ve ailesel yüküklük olarak

sıralandığını ve araştırmaya katılan bireylerin çoğunlukla evlilik problemleri ile karşı cinsle ilgili sorunları olduğunu” ortaya koymuştur. Bookwala ve Jacobs (2004) da, “evlilik doyumunun, depresif duygu durum üzerinde önemli payı olduğunu” ifade etmiştir, Whisman ve Uebelacker (2009) da, “evlilik anlaşmazlığı ve depresyon semptomları arasında her iki cinsiyetteki bireyde de çift yönlü ilişki olduğunu saptamışlardır. Yani , evli bireylerin depresyonu evliliği olumsuz olarak etkilerken, evlilik uyumundaki negatiflik te bireylerde depresyon belirtilerinin görülmesine sebep olmaktadır.”

Evlilik ilişkisindeki sorunlarla birlikte sık rastlanan bir başka psikolojik semptom grubunun da “kaygı bozuklukları”na ait olduğunu gösteren çalışmalar (Filsinger ve Wilson, 1983; Hafner ve Spence, 1988) bulunmaktadır.

Özetle, bireyin mutluluğuna, iş ve arkadaşlıktan sağladığı doyumdan ziyade evliliğindeki mutluluğun belirleyici olduğu kabul edildiğinde, evlilikteki problemlerin bireylerin ruh sağlığında etkileri kaçınılmaz olup evlilikle ilgili araştırmaları incelediğimizde de etkilerin daha çok kadınlarda ve daha çok depresyon, kaygı bozuklukları ve somatizasyon belirtileri”yle ortaya çıktığı düşünülmektedir.

2.5. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik problemlerine yol açan etkenlerin incelenmesinde, evlilik uyumunun hem çiftin arasında, hem de dışarıdaki diğer bireylerle ilişkilerinde belirleyici olmasının giderek önem kazanması nedeniyle sıklıkla üzerinde durulan değişkenlerden biri olduğu görülmektedir (Fidanoğlu, 2007).

Litaratür incelendiğinde yapılan çalışmalarda evlilik uyumunu etkilediği öne sürülen faktörlerle ilgili farklı görüşler bulunmaktadır.

Özgüven (2000), evlilik uyumunda etkili olabilecek faktörleri “bireysel faktörler (cinsiyet, yaş, evlilik sayısı, ilk evlenme yaşı, sağlık durumu, fiziki görünüş vb.)”; “aileye ait faktörler (eşler arasındaki yaş farkı, evlilik biçimi, çocuk sahibi olup olmama, eşle duygu ve düşünceleri paylaşma, eşle ev işlerini paylaşma, ailelerden sağlanan destek durumu, eşlerin cinsel yaşamdaki doyumları vb.)” ve “sosyo ekonomik faktörler (ailenin aylık geliri, gelirin yeterlilik düzeyi,

bireylerin öğrenim durumu, eşlerin gelire katkısı, eşlerin meslekleri, işlerinden memnuniyetleri vb.)” olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

Cole, Cole ve Dean (1980) tarafından kadının ve erkeğin duygusal olgunluk seviyesinin evlilik uyumunu etkileyen faktörlerden biri olduğu belirtilmiştir. Eşlerin duygusal olgunluk düzeylerinin yüksek olması karşılıklı olarak birbirlerinin evlilik doyumunu olumlu yönde etkilemektedir(Akt. Polat, 2006).

Evlilik uyumunu etkileyen pek çok etken bulunmakla birlikte şüphesiz evlilikte karşılıklı sevgi ve saygı mutlu bir evlilik yaşantısının ön koşullarındadır, ancak bununla beraber çiftlerin birbirlerine ve ilişkilerine karşı farkındalık sahibi olmaları, birbirlerini dinlemeleri ve duygularını açık bir şekilde dile getirmeleri de uyumlu bir evliliğin önemli unsurlarındandır.

Spanier (1976) ise, evlilik uyumu sürecinin sonuçlarını, çiftler arasında soruna yol açan farklılıklar, yaşanan gerginlikler ve kişisel kaygılar, çift tatmini, birliktelik sorunları, önemli olabilecek hususlarda fikir birliği etkenlerine göre belirtmiştir (Akt.: Çakır, 2008):

Johnson vd. (1986), çiftler arasındaki uyumu çeşitli değişkenler açısından ele aldığıında, “kişinin evlilikten aldığı doyumun sağladığı mutluluk”; “çiftlerin yaşamsal eylemlerin hangilerini i beraber yaptığını kapsayan etkileşim”; “evlilikteki çatışmaların sıklığı ve şiddetini ifade eden anlaşmazlık”; “eşlerin kendilerine ait bireysel farklılıkları veya davranış biçimlerinden kaynaklanan problemler”; “evliliğin sorunlu görmeve boşanmayı düşünme, çevreyle boşanmayı konuşma” gibi faktörleri incelemiştir (Akt; Ergin, 2008):

Sporakowski ve Hughston (1978), 50 yıldan uzun zamandır evli olan bireyler üzerinde yaptıkları araştırmada, evlilik uyumunu etkileyen en önemli faktörün, “çiftlerin birbirleriyle benzer olduklarına ilişkin algıları” olduğu sonucuna varmışlardır.

Davidson (1984), “eşitlik kuramı” içerisinde evlilik uyumunu tanımlamaya çalışmış ve bu kurama göre, “yüksek uyumlu evliliklerin, eşitlik ihlali olmayan evlilikler” olduğunu ifade etmiştir.

Aminjafari vd. (2012) de, “cinsel birliktelik”, “acı ve mutsuzluk”, “çalışma düzeyi”, “toplumsal destek”, “yaşanılan yer”, “olumlu algılar” ve “yeni aktivite

ve bilgiler edinme, bireylerin evlilik uyumlarını önemli ölçüde etkileyen değişkenler olduğunu ortaya koymuşlardır.

Özetle, evlilik uyumuyla ilişkili çok sayıda faktör bulunmaktadır. Evlilik uyumu, yalnızca bir kurama veya bir değişkene bağlı olarak açıklanamayan bir kavram olduğundan, birçok değişken açısından incelemek bu kavramı daha iyi açıklamak adına zorunludur.

Evlilik uyumunu etkileyen birçok faktör olmakla birlikte bunları sıralamak istersek ilk sıralara eş seçimi kararı, ekonomik sorunların etkisi, iletişim ve dayanışmanın etkisi, cinsel yaşam ve kültürel farklılıkların etkisi gelmektedir.

Eş Seçimi Kararının Etkisi: Eş seçimine ilişkin kararlar zaman ilerledikçe ve bireyden bireye, kültürden kültüre farklılık gösterse de bazı kriterler her kültürde ve her zaman çok önemli olmayı sürdürmektedir. Ülkemizde eş seçimi için bu kararda gözden geçirilmesi gereken önemli bazı unsurlar şunlardır:

1. Evlenilecek bireye karşı hissedilenler ve düşünülenler
2. Evlenilecek bireyin fiziksel özellikleri
3. Evlenilecek bireyin kişilik özellikleri
4. Evlenilecek bireyin eğitimi durumu
5. Evlenilecek bireyin yaşı (aradaki yaş farkı)
6. Eş seçiminde ailelerin dolaylı ve doğrudan etkileri (Kahraman, 2011).

Eş seçiminde birçok kuramın varlığı söz konusu olup Özgüven (2005), Psikanalitik kuram, ortak özellikler kuramı, zıt özellikler kuramı, birbirini tamamlayan gereksinimler kuramı ve uyaran-değer-rol kuramının eş seçimine ilişkin değerlendirmeler yaptığını belirtmiştir.

Aile hayatında, “temel gereksinimleri edinebilecek bir gelir düzeyinin olmaması durumunda, harcamaların kontrolünde problemler” yaşanmaktadır. Evlilikteki uyumda önemli bir konu da, “gelirin düzeyi ile çiftlerin parayı kullanma gibi ekonomik konularda ortak fikire birliğine varmaları ve ortak hareket etmeleri”dir. (Terzioğlu ve Şener, 2002).

Evlilikte uyumu etkileyen ekonomik etkenin başka bir şekli ise, çiftlerden birinin gelirinde meydana gelen ani değişikliklerdir (miras, milli piyango vb). Bu şekilde oluşan ani ve büyük değişiklikler, bireyin yaşamında, evliliğine bakışında büyük farklar oluşturabilmektedir. Ekonomik açıdan doğan bu

değişiklik, daha önce ifade edilmeyen gereksinimlerin ortaya çıkmasına ve daha önce sorun olmayan konuların tartışmaya dönüşmesine sebep olabileceğinden, bu tür değişiklikler de evlilikteki uyumu etkilemektedir (Şentürk, 2006).

İletişim ve Dayanışmanın Etkisi: Evlilik ilişkinin başlaması ve sürdürülmesi için iyi iletişim, paylaşım ve dayanışmaya oldukça önemlidir. Bunları en iyi şekilde sağlamanın ideal yolu ise sevgi ve saygıdır. (Şentürk, 2006).

“Açık, etkili ve kaliteli iletişim”, evlilik ilişkisini olumlu yönde etkiler. İletişim, evliliğin devamlılığında, başarısında ve problemlerin çözüme kavuşturulmasında oldukça önemli bir yer tutar. Kavga ve tartışmaların sıkça yaşandığı evliliklerde çoğu zaman önemsiz ve gereksiz konular problemi oluşturmaktadır. Çünkü genellikle eşler, gerçek problemi görmezden geldikleri ya da hiç farkında olmadıkları için küçük problemlerle uğraşırlar. Ancak iletişime başlarken seçilen kelimeler, onları kullanırken bireyin gösterdiği beceri, konuşurken kullanılan jest ve mimikler, ses tonu ve dinleme becerileri sağlıklı iletişim kurmanın esaslarını oluşturmaktadır. Tüm ilişkilerde olduğu gibi evlilikte de iletişim çok önemli rol oynamaktadır ve yapılan çalışmalar, çiftler tarafından en sık ifade edilen ilişki probleminin iletişim sorunları olduğunu göstermektedir (Ergin, 2012).

Cinsel Yaşamın Etkisi: Bireylerin evlilikteki memnuniyetinde iletişim çok önemli bir yer tutmakla birlikte, mutlu bir evlilik oluşturma ve sürdürmede, cinsel yaşamın da oldukça önemli bir rolü vardır. Eşler arasında yaşanan cinsel problemleri evliliklerde çatışma nedeni olabilir. Cinsel uyum salt boşalma ve doyumu sağlayan genital birleşme ile sınırlı kalmayıp genel uyumun bir parçasını oluşturmaktadır. “Sevmek, sevilme, bağlı olmak, fiziksel temas, okşanma, iletişim gibi duygu ve ihtiyaç” cinsel uyum içerisinde karşılanır. İnsan hayatında “çalışma alanı”, “sevme-sevilme-cinsel sevişme alanı” ve “toplumsal alan” olmak üzere üç uyum alanı bulunur ve bu alanlar birbiriyle ilişkilidir. Bu alanlardan birindeki uyumsuzluk ve doyumsuzluk diğer alanları da olumsuz olarak etkileyebilir (Ateş, 2012). Bireylerin cinsel hayatlarında yaşadıkları problemler evlilik ilişkilerine yansımakla beraber iş hayatlarında ve toplumsal ilişkilerinde problem yaşamalarına sebep olmaktadır.

Özetle yapılan araştırmalar, toplumun temel unsurlarından biri olan evliliğin bütün süreçlerinde cinselliğin bulunduğunu, evlilikte herhangi bir alanda oluşan problemlerin cinsel problemlere yol açması söz konusu olduğu gibi, cinsel alandaki problemlerin de evlilik ilişkisinde farklı problemlere yol açabileceği açıktır (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009).

2.6. Evlilik Doyumu

2.6.1. Evlilik Doyumu Kavramı

Skoloski ve Hendrick,(1999) göre evlilik doyumu, evlilikte eşlerin birbirine yönelik sergiledikleri sevgi, cinsel doyum ve iletişim biçimi gibi bireysel boyutların ve alınan kararlarda eşitlik, kazanç, çalışma ve problemleri paylaşma gibi konulardan sağlanan psikolojik doyumdur (akt: Yıldırım ve Çağ, 2013). Bazı araştırmacılar evlilik doyumunu bireylerin evlilik ilişkilerinden sağladıkları öznel mutluluk ve eşler arasındaki ilişkinin özgünlüğü olarak tanımlamaktadırlar. Çelik (2006) ve Tezer (1996) ise evlilik doyumunu, bireylerin evlilik ihtiyaçlarının karşılanmasına dair algıları olarak tanımlar.

Ortak kararlar alabilen, pozitif eleştiri yapabilen, problemleri durumlarda acık fikirli olup uygun tutum belirleyebilen, çatışmadan uzak duran ya da çatışmalı bir durumda uzlaşmacı tutum sergileyebilen, birbirlerini destekleyen gibi tutum ve davranışlar sergileyen çiftlerin evlilik doyumları bu özellikleri taşımayan çiftlerden daha yüksek olmaktadır (Fitzpatrick,1988, akt: Sancaktar, 2016).

Yapılan araştırmalar; evlilik doyumunun yüksek olmasının, çiftlerin hem fiziksel hem ruhsal sağlıklarını olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Stresli bir evlilikte evlilik doyumu düşük olmakta, bu da bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarını negatif yönde etkilemektedir. Evlilik doyumu yüksek olan çiftlerin mutluluk düzeyleri yüksek, stres seviyesi düşük olmakta ve zorlayıcı hayat koşullarına karşı daha dayaklı olmaktadır (Kirby 2005, akt: Canbulat ve Çankaya, 2014).

Kültürel farklar da evlilik doyumunu etkileyen faktörler arasındadır. Kamo (1993) göre Japon çiftlerde erkeğin maddi kazancı evlilik doyumunu etkilerken, Amerikan çiftlerinde maddi kazanç etkili olmamaktadır. Amerikan çiftler

arasında yaş faktörü, evlilik doyumunu etkilerken Japon çiftlerde yaş faktörü etkili olmamaktadır (Hünler ve Gencöz, 2003).

Almanya da yaşayan çiftlerin Avusturya'da yaşayan çiftlere göre nisbeten fazla olumsuz iletişim kurduklarını, saptamıştır (Söylemez, 2011).

Soylu ve Kabasakal (2016) de evli kadınlarla yaptıkları çalışmada yaşam doyumunu ile evlilik doyumunu arasındaki korelasyonun pozitif yönde orta düzeyde olduğunu evlilik doyumundaki artışa paralel olarak yaşam doyumunun arttığını belirtmişleridir. Bireyin yaşamının önemli bir kısmını evlilik oluşturmaktadır. Evlilik doyumunu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler araştırmacılar tarafından araştırılarak bazı analizler ortaya konmuştur.

Günümüzde klasik kadın ve erkek rollerinde ve görev paylaşımlarında geçmiş yıllara oranla büyük değişiklikler olduğu görülmektedir. Özellikle büyük kentlerde kadınların sosyal ve çalışma hayatına katılmaları aile içindeki klasik rollerinin değişime uğramasına neden olmuştur. Ailedeki geleneksel rol dağılımında kadınlar ev işi, çocuk bakımı, aile büyükleri ile ilgilenme gibi hizmet eylemleri içeren sorumluluklar üstlenirken, erkekler de dışarıda çalışma, ailenin ekonomik sorumluluğunu üstlenme şeklinde bir paylaşım olduğu görülür. Kadınların da ekonomik olarak aile giderlerine ortak olması, bir meslek edininip çalışması ve ev işlerinden daha çok sosyal aktiviteler içinde olmak istemeleri, erkeklerin de ev işlerinde sorumluluk almalarına neden olmaktadır. Fakat kadınların iş hayatında adaptasyonu ile erkeklerin ev işlerinde adaptasyonu aynı oranda seyir göstermemektedir. Çalışan kadınların hem iş hayatını hem de ev içi işleri sürdürdükleri ancak bazı erkeklerin ise kadınlarla ev içinde sorumlulukları paylaşmaktan uzak durduklarını gözlenmektedir.

Hochschild (1989) yaptığı çalışmada kadınların aile üyelerinin ev içindeki isteklerini sürekli olarak karşılamalarının, onların başka işlerdeki sorumluluklarını yapmakta ve ilişkilerinden doyum almalarında negatif sonuçlara yol açtığını ifade etmiştir (akt: Çelik, 2006).

Aile içindeki rutin işlerin eşler arasında eşit biçimde dağılması, erkeklerin eşlerine bu rutin işlerde yardımcı olması kadınların evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir (Barnet, Baruch 1987; akt: (Çelik, 2006).

Araştırmacılar, terapistler ve teorisyenler evlilik doyumunun önemli bir belirleyicisinin iletişim becerisi olduğuna dikkat çekerler (Derebaşı, 2004).

Halford, Hahlweg ve Dunne (1990), O'donohue ve Crouch (1996) tarafından ortaya konulan varsayıma göre evlilikte bireylerden birinin ya da her ikisinin iletişim becerisine sahip olmaması hem iletişim problemine yol açmakta hem de evlilik doyumunu olumsuz etki etmektedir (akt: Derebaşı, 2004).

Evlilik doyum düzeyleri düşük olan çiftlerin yaşadıkları sorunları çözmeleri daha güç olmaktadır (Erber ve ark., 2005).

Evli bireylerin arasındaki iletişimin olumlu olması evlilik doyumlarının yüksek olmasını sağlayabilmektedir. İletişim becerisi düşük olan bireylerin evliliklerinde çatışmalar daha çok görüldüğünden evlilik doyumunda da önemli bir düşüş görülmektedir (Noller ve Fenney, 2002; akt: Sancaktar, 2016).

Bazı araştırmacılar iletişim becerilerinin dışında bireysel farklılığa da önem vermişlerdir. White ve Epston (1990) ırk, kişilik ve benlik konusunda benzerlik gösteren bireylerin, evliliklerinden daha çok doyum aldıklarını, büyük bireysel farklılıklar gösteren bireylerin evliliklerinden daha düşük bir doyum sağladıklarını belirtmiştir. Bunun yanın da Trent ve South (1992) da çiftler arasında kişilik ve ırk benzerliliklerinin evlilik doyumlarını ve psikolojik iyi oluşlarını pozitif yönde etkilediğini ifade eder (atk: Çelik, 2006).

Ertan (2002)'nin evli çiftler üzerinde yaptığı araştırmada; güvenli bağlanmanın evlilik doyumuna etkisini incelemiş ve eşlerden birinin güvenli bağlanması çiftlerin evlilik doyumunu olumlu yönde etkilediğini, ayrıca güvenli bağlanan çiftlerin de en yüksek evlilik doyumu puanlarına sahip olduğunu ifade etmiştir (akt: Güven, 2005)

Gökmen (2001) evli çiftlerinin evlilik doyumu ile bağımlılık ve kontrolçülük ilişkisini incelediği çalışmasında erkeklerin evliliklerinden kadınlardan daha çok doyum sağladıklarını ve kontrolcü olarak algıladıkları eşleri ile daha doyumlu evlilikleri olduğunu buna karşı bağımlı olarak algıladıkları eşleri ile evliliklerinde doyumsuz olduklarını tespit etmiştir. Kadınlarda ise eşlerinin kontrolcü ve bağımlı algılamaları onların evlilik doyumuna etki etmediğini ifade etmiştir. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre kadınlar eşlerini daha bağımlı bulurken erkekler eşlerini daha kontrolcü bulmaktadırlar.

İmamoğlu ve Yasak (1997), kentlerde yaptığı çalışmasında; kadınların evlilik doyumunu etkileyen faktörlerin sosyal, kültürel, ekonomik düzeyin ve geniş aile ile olan ilişkiler olduğu sonucuna varmışlardır. (akt: Hünler ve Gencöz, 2003)

2.6.2. Evlilik Doyumu ve İlişkili Kavramlar

Evlilik doyumunu literatürde farklı disiplinler tarafından farklı şekillerde tanımlanmış karmaşık ve çok boyutlu bir terimdir (Bradbury ve ark 2000, Selçuk ve ark 2010, Rebello ve ark 2014).

Evlilik doyumunu, bireylerin eşlerinden sağladığı psikolojik tatmin olarak tanımlanabilir. Bu evlilikten sağlanan genel doyum ve evlilikteki arkadaşlık ile cinsellikten sağlanan doyumunu da kapsamaktadır. Evlilik doyumunu bir evliliğin devamlılığı konusunda oldukça etkili bir kavram olmasına karşın tek başına belirleyici değildir (Güngör 2007, Baran 2013, Çağ ve Yıldırım 2013).

Evlilik doyumunun yüksek olduğu evliliklerde eşler birçok konu üzerinde uzlaşmaya varabilirler kaygı ve stres barındırmayan ilişkilidir (Çakır 2014, Tuzcu 2017). Kişinin evliliği ile ilgili duyguları, evliliğine yönelik bakış açısı ve algısı ile ilişkilidir. Çiftlerin evlilik doyumunun ve kalitesinin yüksek düzeyde olması evliliğinin güçlü devamlılığında sorun olmadığı anlamına gelmektedir. Ayrıca evlilik doyumunun yüksek olması ve eşlerin birbirlerine bağlılıkları, uzun süreli beraberlikleri için bir ipucu olarak kabul edilmektedir (Goodman 1999, Kirby 2005, DeMoss 2004).

Doyumu etkileyen faktörleri iki ana grup altında toplanmaktadır. Kişilerarası süreçler olarak adlandırılan ilk grup evliliğin içeriğine vurgu yaparak, şefkat, biliş, davranış, sosyal destek ve şiddet gibi unsurlarını kapsarken diğer grupta yer alan çocuk, evlilik doyumunda önemlidir. Özellikle planlanarak yapılan çocuk, annenin stresli oluşu, ortak ebeveyn davranışlarını sergileyebilmek gibi unsurlar evlilik doyumunda önemli role sahiptir (Bradbury ve ark 2000, Stone ve Shackelford 2006).

Evlilik doyumunu ile samimiyet arasında pozitif bir ilişki vardır, uzun süredir evli olan çiftlerde samimiyet evlilik doyumunu olumlu etkilemektedir (Goodman 1999, King 2016).

Evlilik doyumunu etkileyen en önemli faktörlerden biri de cinselliktir. Eşlerden birinin cinselliğe yönelik bağnaz katı bir bakış açısına sahip olması eşler in cinsel arzu ve doyumunu önemli oranda engellemektedir. Cinsel doyum ve evlilik doyumunda kadınlar açısından belirleyici olan birbirleriyle cinselliği açıkça konuşabilmektir. (Çelik 2006, Gülsün ve ark 2009, Yalçın 2014).

Evli çiftler arasındaki cinsel yaşamın tatmin edici düzeyde olması çiftleri kaygıdan uzaklaştırırken samimiyet, sevgiyi koruma gibi çiftleri birbirlerine yaklaştıran duyguların baskın hale gelmesini sağlamaktadır. Cinsel birliktelikte yaşanan sorunlar ise doyum, sevgi ve güç gibi faktörlerde eksiklik duygusu gibi olumsuz duygulanımlara neden olabilmektedir (Dokur ve Profeta 2006, Çağ ve Yıldırım 2013).

Çocuk sahibi olunması evlilik doyumunu etkileyen bir faktördür. Çocuk sahibi olan eşlerde evlilik düzeni artarken evlilik doyumunda düşüş görülmektedir. Çocuk sahibi olmak eşlerin birbirlerine daha az zaman ayırmalarına sebep olabilmektedir. Bu nedenle özellikle yeni çocuk sahibi ya da çocuk sayısı fazla olan olan evliliklerde evlilik doyumunda düşüş olabilmektedir (Stone ve Shackelford 2006, Goodman 1999, Akpınar 2016, Yörük 2016).

Bireysel gelişim düzeyleri ve ilişkinin gelişim evreleri evlilik doyumunda önemli rol oynamaktadır. Bireysel özellikler anlamında kişinin evlenmeden önceki kişisel gelişim hikayesi önem arz etmektedir. Bireyin evlenmeden önce yaşamış olduğu travmalar, gelişim sürecindeki kayıplar ve kazanımlar, bağlanma stilleri, duygusal becerileri gibi faktörler evlilik doyumunu ile birebir ilişkili olabilmektedir (Bradbury, 2000).

2.6.3. Türkiye’de Evlilik Doyumu Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Tezer (1996) çalışmasında eşlerin evlilik ilişkisinden aldıkları genel doyumunu ölçmek için bir ölçek geliştirmeyi amaçlamış ve ölçeğin güvenilirlik ve geçerliliğini test etmiştir. Çalışmaya 25 çift olmak üzere 50 kişi dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda evlilik doyumunu ölçen 10 soruluk bir ölçek literatüre kazandırılmış ve ölçeğin bilimsel açıdan geçerli ve güvenilir olduğu ispatlanmıştır.

Derebaşı (2004) çalışmasında Evlilik Doyumu Ölçeği'nin (MSI-R), madde-cevap kuranıma bağlı olarak psikometrik boyutlarının incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini, 2002 yılında, İzmir ili içinde yaşayan, evli ve çocuk sahibi olan 458 kişiden meydana gelmiştir. Evlilik Doyumu Ölçeği'nin ve orijinal Evlilik Doyumu Ölçeği'nin (MSI-R) iç tutarlılık güvenirlik katsayılarının birbirine yakın sonuçlar verdiği ortaya çıkmıştır.

Çağ ve Yıldırım (2013) çalışmalarında cinsiyet, eğitim düzeyi, çocuk sayısı, eş desteği, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, ailenin gelir düzeyi, cinsel yaşam memnuniyeti ve ev içi sorumlulukların paylaşımı faktörlerinin evlilikteki doyum düzeyini ne kadar yordadığını incelemeye yönelik araştırma yapmıştır. Araştırmaya 448 (% 54) kadın ve 363 (%46) erkek olmak üzere toplam 811 evli birey çalışma grubu olarak katılmıştır. Araştırmanın bulguları; eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyi değişkenleri evlilik doyumunu manidar olarak yordamıştır. Fakat ; cinsiyet, çocuk sayısı, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, ailenin gelir düzeyi ve ev içi sorumlulukların paylaşımı değişkenlerinin evlilik doyumun manidar olarak yordamadığı ortaya çıkmıştır. Bulgulara göre bireylerin evlilik doyumlarını; algıladıkları eş desteği, cinsel yaşam memnuniyeti ve eğitim düzeyleri yordamaktadır.

Çakır (2014) çalışmasında evlilik doyumunu; güvenli bağlanma stili, erken uyumsuz şema alanlarının ve duygusal düzenleme stratejilerinin ne düzeyde etkilediğini incelemiştir. Çalışmaya lise ve üstü eğitim düzeyine sahip 346 evli çift katılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda pozitif düzenleme becerisi aktör etkisi açısından incelendiğinde, kadının kopukluk şema alanını negatif, erkeklerde zedelenmiş sınırlar şema alanını pozitif; evlilik doyumunu hem kadınlarda hem de erkeklerde pozitif etkilediği görülmüştür. Partner etkileri açısından pozitif düzenleme becerisi incelendiğinde; kadınlarda zedelenmiş otonomi, kopukluk, diğeri yönelimlilik, erkeklerde zedelenmiş otonomi şema alanını negatif, evlilik doyumunu hem kadınlarda hem erkeklerde pozitif etkilediği görülmüştür. Çift yönlü ilişkilere bakıldığında aktör ve partnerin güvenli bağlanma stili, pozitif düzenleme becerileri, evlilik doyumları, zedelenmiş sınırlar, kopukluk, yüksek standartlar, zedelenmiş sınırlar ve diğeri yönelimlilik şema arasında pozitif yönlü ilişki görülmüştür.

2.6.4. Yurt Dışında Evlilik Doymu Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Finkelhor ve arkadaşları (1989) çalışmalarında çocukluk çağında cinsel istismara maruz kalmanın evlilik ve cinsel ilişki doymu üzerine etkisini inceleme amaçlı bir çalışma yapmıştır. Çalışmaya 2630 yetişkin katılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kalmanın yetişkinlik döneminde evlilik ve cinsel ilişki doyumunu negatif bir şekilde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukken istismara maruz kalan bireylerin evlilik ve cinsel ilişki doym puanlarının istismara uğramayan bireylere göre daha düşük çıktığı görülmüştür.

Gottman ve Notarius (2000) evli çiftler üzerine yaptıkları çalışmalarında, kadınların sahip oldukları duygulanım becerilerinin evlilikteki dengeyi etkilediğini, bu beceriye sahip kadınların daha sorunsuz evliliklere sahip oldukları ortaya konmuştur.

Whisman (2006) çalışmasında çocukluk çağı travmalarının evlilik üzerine etkilerini incelemiştir. Çalışma sonucunda çocukken istismara maruz kalan bireylerin evliliklerinden aldıkları doymun düşük olduğu ve bu bireylerin evlilerinin boşanma ile sonuçlanma oranlarının istismara uğramamış bireylere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bloch ve arkadaşları (2010) çalışmalarında kadınların duygu düzenleme güçlüğü ile evlilik doymu arasında güçlü bir ilişkinin var olduğunu ortaya koymuşlardır ve duygu düzenleme becerisindeki azalmanın evlilik ilişkisini olumsuz açıdan etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Wilson ve arkadaşlarının (2017) evli çiftlerde uykusuzluk yüzünden yaşanan çatışmaların duygu düzenleme ile olan ilişkisini inceledikleri çalışmalarına en az üç yıldır evli olan 43 çifti dahil etmişlerdir. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda yeterince uyuma ile evlilik doymu ve duygu düzenleme arasında istatistiksel açıdan anlamlı negatif yönlü güçlü bir ilişkinin var olduğu ortaya konmuştur. Yeterince uyuyamadığını ve uykusundan tatmin olmadığını belirten eşlerin yeterince uyuyan eşlere oranla daha düşük evlilik doymuna ve daha yüksek duygu düzenleme güçlüğü puanına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

2.7. Cinsel Doyum

2.7.1. Cinsel Doyum Kavramı

Cinsellik evlilik ilişkisinde oldukça önemli ve bağlayıcı bir güce sahiptir. Sağlıklı cinsel birliktelikler çiftin hayatında çifte özgü önemli bir bağ oluştururken, aynı zamanda çiftin birbirlerine duydukları yakınlığı arttırmaktadır. Çiftlerin aralarındaki çatışmaları azaltan cinsellik, sıcaklık, sevgi, koruma ve korunma duygularını artırmaktadır. Cinselliğin sağlıklı yaşanması çiftin birbirlerinin duygu düşünce ve beklentilerine özen göstermeleriyle, bu konuda kendi beklentilerini rahatça ifade edebilmeleriyle, cinsel ilişkinin zamanı, yeri, sıklığı, süresi, tekniği ve ilişki sırasındaki davranışlardan aldıkları hazla doğrudan ilişkilidir (Canel, 2012).

Kişilerin cinsellikle ilişkili pozitif ve negatif boyutları nesnel olarak değerlendirmesinden kaynaklanan; duygusal reaksiyona cinsel doyum denir (Özcan, 2014).

Başka bir ifadeyle, kişilerin cinsel ilişkiden aldıkları haz ve memnuniyet cinsel doyumunu oluşturur. Cinsel doyum aynı zamanda ilişkinin cinsel olmayan ve olan yönlerine de dikkat çekmektedir. Zira kişinin toplum içindeki ilişkileri, hayat şartları, içinde bulunduğu kültür ortamı, cinsiyeti, yaşı, hayatı süresince cinsel deneyimlerinin nasıl olduğu gibi değişik faktörler de cinsel doyumda bireysel farklılıklar oluşturabilir (Yılmaz, 2014).

Evlilik ilişkisinde cinsellik oldukça bağlayıcı ve önemli bir öğedir. Cinsellik şayet sağlıklı bir biçimde yaşanıyorsa; eşler arasında olumlu bir bağ kurulmasına yardımcı olur ve çiftlerin birbirleri arasındaki yakınlık hissini artıran bir öğedir. Bununla birlikte cinsel yaşam sağlıklı olduğunda, eşler arasındaki stresin de azalmasını sağlar. Çiftler arasında sağlıklı olarak nitelendirilebilecek bir cinsel yaşam olursa; sevgi, koruma ve sıcaklık duyguları artar. Bu duyguların gelişebilmesi, cinsel arzularını düzgünce ifade etmeleri ve karşılıklı beklenti ve düşüncelere saygı duymaları ile gerçekleşebilir (Canel, 2012).

Diğer yönden, cinsel yaşamı problemlili olan çiftlerin arasında pek çok konuda problemler yaşanabilir ve bu durum evlilikten alınan doyum ve haz duygusunun azalmasına sebep olabilir. (Bozdemir ve Özcan, 2011).

2.7.2. Cinsel Doyumu Sağlama Yolları

Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 1975) doyumlu ve mutlu bir cinsel hayatı şu faktörlerle tanımlar (Özcan, 2014):

1. Bireyler kendi vücutlarındaki haz noktalarını bulmalı ve bu bilgiyi partnerleriyle paylaşmalıdır.
2. Cinselliğin yaşanması için uygun bir yer ve uygun bir vakit seçilmelidir. Özellikle kadınlar güvensiz bir ortamda cinsel doyuma ulaşmakta zorlanırlar.
3. Mutlu bir cinsel hayat için karşılıklı güven duymak oldukça önemlidir.
4. Cinsellikte olması gereken ilk koşul kendini sevebilmek ve çok iyi tanımadır. Kendini seven bireyler, cinsellik yaşadığı partnerine daha pozitif bir biçimde yönelir.
5. Ön sevişme özellikle kadınlar için ayrı bir önem taşımaktadır. Çünkü kadınların cinsellikten doyum alabilmesi için, ön sevişmeye vakit ayrılmalıdır.
6. Çiftler, anal ve oral sevişme gibi cinsel aktivitelerin nasıl yaşanacağına birlikte karar verirler.
7. Çiftler arasındaki iletişim, cinsellikte de çok önemlidir. Muhakkak dürüstlük ve saygı ile donatılmış bir ilişki olmalıdır.

2.7.3. Cinsel Doyumun Etkileri

Vangelisti ve Huston cinsel ilgiler, olumsuzluklar, çekicilik ve evlilik ilişkisindeki mutluluk faktörlerine etki eden dinamiklerle ilgili olarak yaptıkları çalışmada, evlilik birlikteliğinin ilk iki yılıyla ilgili 106 çiftle görüşmüşlerdir. Yapılan çalışmaya göre, kocalarının cinsel doyumları kadınların cinsel ilgisini etkilemektedir. Diğer taraftan, cinsel yaşamları bütün olarak evlilik ilişkisindeki mutluluk faktörlerine etki eden dinamikleri arasında her iki taraf açısından ilişki görülmemişken, evlilik ilişkisindeki doyum için cinselliğin öneminin, evlilikten birkaç yıl geçtikten sonra görülebileceği ortaya konmuştur. Evlilikteki mutluluk ve cinsellik arasındaki ilişkinin var olandan karmaşık oluşu yine bu araştırmada elde edilen sonuçlardandır (Gülsün ve ark, 2009).

2.7.4. Cinsel Doyumun Boyutları

Cinsel işlev bozukluklarında sınıflandırma çeşitli şekillerde olup, DSMIV TR de şu şekilde sınıflandırılmıştır (Gülsün ve ark, 2009: 76):

1. Cinsel olarak istekte azalma, tikslenme bozukluğu bulunmaktadır.
2. Kadınlarda cinsel uyarılmada, erkeklerde ereksiyon olmakta bozukluklar yer almaktadır.
3. Orgazm olmada bozukluklar: Kadınlarda ile erkeklerde orgazm olmada bozukluk ve erkeklerde prematür ejakülasyon bulunmaktadır.
4. Kadınlar ile erkeklerde cinsel ilişki de ağrı (disparoni) bozukluğu, kadınlarda vajinismus.
5. Madde kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan cinsel işlev bozuklukları olarak tanımlanmaktadır.
6. Yukarıda tanımlanmayan diğer nedenlerden kaynaklı cinsel işlev bozuklukları bulunmaktadır.

2.7.5. Sıklık

Cinsel ilişki sıklığı kadınlar da evlilik uyumu ile daha düşük bir ilişki gösterirken erkekler için cinsel ilişki sıklığının kadınlara göre sevgi göstermeyle daha yüksek bir ilişkide olduğu, erkekler için evlilikte sevginin azalmasının cinsel ilişki sıklığını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Træen göre erkeklerin cinsel doyumu cinsel ilişki sıklığı ile kadınlardan daha fazla önemliken, McCabe göre erkeklerin kadınlara göre daha fazla cinsel ilişki sıklığı isteği bulunmaktadır(Öztürk ve Arkar, 2014).

2.7.6. İletişim

Kadın ve erkek için de eşler arası bağlılığın azalması cinsel ilişkide iletişimde kötüleşmesine sebep olup, çiftlerin bağlılık düzeyi birlikte geçirilen zamanla ilgilidir. Birlikte zaman geçirebilmek için eşlerin konuşabilmeleri önemli koşul olup, Litzinger ve Gordon (2005) çalışmalarında cinsel doyumun ve iletişimin evlilik doyumunda birbirinden bağımsız olarak ilişkili olduğunu belirtmişlerdir (Öztürk ve Arkar, 2014).

2.7.7. Doyum

Cinsel doyum bireyin yaşadığı cinsel ilişkisinden duyduğu memnuniyet olup; cinsiyet ve yaş, toplumsal ilişkiler, cinsel deneyimleri geliştirme şekli, yaşam koşulları ve kültürel etmenler cinsel doyum üzerinde etkili faktörlerdir. İleri yaşlarda cinsel fonksiyonlar yavaşlar ve menopozla birlikte dolaşımdaki östrojen, progesteron ve testosteron düzeyleri düşerek cinsel istek ve fantezilerde azalma, cinsel uyarılma ve orgazm sorunları ortaya çıkabilir. Özellikle meme başı ve klitoris gibi duyarlı bölgelerincinsel olarak uyarılma eşiği yükselir. Yine bu dönemde vajinal kuruluk ve lubrikasyon kaybı görülürken, postmenopozal dönemde vajinal atrofi sonucu pubokoksigeal kasın istemsiz kasılması vajinismus ve ağrılı cinsel birleşmelere sebep olabilmektedir (Varma ve ark, 2006).

2.7.8.Kaçınma

DSM-IV e göre cinsel tiksinti bozukluğu, devamlı olarak ya da tekrarlayıcı bir biçimde cinsellikten uzak durmaktır. Bu durum cinsel partner ile genital münasebete girmekten aşırı tikslenme ve bu durumdan kaçınmak olarak görülür. Cinsel terapiyle alakalı yazılan kitaplarda cinsel isteksizlik, vajinismus ve disparoniyle birlikte veya yaşanan cinsel taciz sonucu tikslenme görülmektedir (Doğan, 2006).

2.7.9. Dokunma

Cinsel davranış, kişinin kendi cinselliğiyle ilgili faaliyetleridir (dokunma, öpüşme ve vücudun bir şekilde uyarılması gibi). Cinselliğini ifade etmek için sürekli yapılan eylemlere veya alışkanlıklar cinsel deneyim veya cinsel davranış olarak değerlendirilebilir. Cinsel davranış ve deneyim insanın cinsel olarak kendisi ve başka kişilerle yaşadığı cinsel faaliyetlerdir. Cinsel yakınlık ise yalnızca cinsel ilişkiye girmek olarak tanımlanamaz. Öpüşme, konuşma, sarılma, okşama, masaj yapmak, şakalaşma, aşk, beğenme, birlikte zaman geçirmekten mutlu olma ve bu konularda hayal kurma, bakışma bile cinsel yakınlık veya cinsel bir yaşantı olarak değerlendirilebilir. (Bozdemir ve Özcan, 2011).

2.7.10. Vajinismus- Sertleşme Sorunu

Sims vajinismusunu, genital birleşmeyi engel olan vajinal kasılma olarak tanımlar, bu tanım çok az değişerek günümüze kadar geçerliliğini korumuştur. Vajinismusun toplumun genelinde %1-6 olan oranı; cinsel işlev bozukluğu olarak kliniklere başvurularda %5-17'dir. Vajinismusun ülkemizdeki oranı % 43 ile 75.9 oranlarında olup kadınların en sık yaşadığı cinsel problemler arasında ilk sırada yer almaktadır (Konkan ve ark, 2012). Sertleşme sorunu; erkeklerde cinsel aktivitenin tamamlanabilmesi için peniste gerekli olan sertleşmenin sürekli olarak sağlanamaması veya sürdürememesi olarak tanımlanabilir.

2.7.11. Orgazm Bozukluğu-Erken Boşalma

Orgazm, cinsellik evreleri arasındaki süre bakımından en kısa fakat cinsel haz bakımından en yoğun evredir. Erkeklerde ejakülasyon, kadınlarda perine ve vajina çevresindeki kaslarda vazokonjesyon sonucunda büyüyen bölgenin düzenli refleks kasılmaları görülmekle birlikte, bedensel olarak pelvisde hissedilmesidir. Kadınlarda orgazm klitoral bölge ve vajinada gerçekleşir. Erkeklerde peniste ve prostat bölgelerinde yoğun olarak duyumsanır (İncesu, 2004: 3).

Erken boşalma, eşli cinsel etkinlikte devamlı veya tekrarlayıcı olarak vajinaya girdikten sonra ya da girmeden kişinin isteğinden önce boşalmasıdır. (Doğan, 2006)

3.BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma kesitsel bir araştırmadır. Veriler, Isparta ilinde yaşayan evli çiftlerden (100 erkek, 100 kadın) toplanmıştır. Araştırmada kullanılan soru formları araştırmacı tarafından araştırmaya uygun kişiler evlerinde ziyaret edilerek yüz yüze doldurulmuştur. Araştırmaya katılan kişilere araştırmaya katılımın gönüllü olduğu, isim belirtmemeleri gerektiği ve diledikleri soruları cevaplamama haklarının olduğu, araştırma verilerinin gizli tutulacağı ve kimseyle paylaşılmayacağı açıklanmıştır.

Bu araştırmada niceliksel araştırma yöntemleri kullanılacaktır. Niceliksel araştırma olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırmaşeklidir. Nicel araştırma yönteminde, araştırma evreninin araştırma konusu hakkındaki fikrinin yönü sorgulanmaktadır. Yani, konu hakkında yoğun bir analiz değil aksine, daha yüzeysel daha çok sayısal verilere saptanmaktadır (Kafadar,2014: 10).

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Isparta'da yaşayan evli bireylerdir. Bu evli bireyler arasından rastgele yöntemle 100 evli kadın ve 100 evli erkekten oluşan 200 evli birey örneklem olarak seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1 Sosyo-Demografik Bilgi Formu (SDBF)

SDBF araştırmacı tarafından geliştirilmiştir ve formda evli bireylerin demografik özelliklerini belirleyici yaş, eğitim durumu, yaşamının çoğunu nerede geçirdiği, hangi sektörde çalıştığı, işinde kaç yıldır çalıştığı, haftada kaç gün çalıştığı, günde ortalama kaç saat çalıştığı, aylık kazanç, çalıştığı sektör, mesai dışı ek iş yapıp yapmadığı, iş dışında ek bir gelir kaynağının olup olmadığı, başka çocuklarının olup olmadığı, kaç çocuğunun olduğu şeklinde kadınlara 14 erkeklere 14 olmak üzere toplam 28 soru yer almaktadır.

3.3.2. Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği (BEDÖ)

Eşlerin birbirlerini evlilik ilişkisi içinde değerlendirmelerinin, daha objektif sonuçlara ulaşmak açısından önemli olduğu düşüncesiyle Birtchnell tarafından 1988 yılında gerçekleştirilmiştir (Akt. Gündoğdu, 1995).

Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği, kadın ve erkek formları olmak üzere 2 formdan oluşmakta ve orijinal formların her birinde 90 madde yer almaktadır. Maddeler “Evet”, “Hayır”, “Kararsızım” şeklinde yanıtlanmaktadır. İfadelerin bazıları ters, bazıları düz yönde puanlanmaktadır (Gündoğdu, 1995).

Her ölçekte Bağımlılık, Kopukluk, kontrolcülük, güvenilirlik olarak isimlendirilen 4 faktör bulunmakta ve her faktör için ayrı puanlar elde edilmektedir. Ancak bağımlılık, kopukluk ve kontrolcülük gibi evliliğe ilişkin olumsuz yönleri yansıtan alt boyutlardan alınan puanların toplamını kullanmak da mümkündür (Gündoğdu, 1995).

Güvenilirlik olarak isimlendirilen 4. Faktör ise evliliğin olumlu yönünü yansıtmakta ve toplam puana dahil edilememektedir. Araç, ilk olarak Birtchnell tarafından evlilikleri uyumlu olan ve uyumlu olmayan iki gruba uygulanmıştır. Evlilik terapisi için başvuran 63 çift “uyumlu olmayan” grubu, evlilikleri ile ilgili problemi olmayan 62 çift ise “uyumlu olan” grubu oluşturmuştur. Yapılan analizler, boyutlar açısından gruplar arasında önemli farklar olduğunu ortaya koymuştur (Akt. Gündoğdu, 1995).

Türkiye de Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik araştırması ilk olarak Kabakçı, Tuğrul ve Öztan tarafından (1993) yılında

yapılmıştır. Yapılan tüm araştırmalar sonucunda BEDÖ'nin Türkçe formu 79 maddelik kadın formu ile 72 maddelik erkek formundan oluşmuştur. Her iki form da da "Bağımlılık" (Faktör 1), "Kopukluk" (Faktör 2), "Kontrolcülük" (Faktör 3) ve "Güvenirlik" (Faktör 4) olmak üzere dört faktör bulunmaktadır. Kadın formunda bağımlılık faktörü 8-13-15-18-22-31-39-41-42-44-50-53-57-58-62-64-70-72. Maddeleri, Kopukluk faktörü 17-25-29-33-35-40-46-52-55-59-60-61-66-69-74-75. Maddeleri, Kontrolcülük faktörü 2-4-6-9-14-19-21-24-26-27-30-37-38-47-48-51-67-73-76-77-78-79. Maddeleri, Güvenilebilirlik faktörü 1-3-5-7-10-11-12-16-20-23-28-32-34-36-43-45-49-54-56-63-65-68-71. maddeleri içermektedir. Erkek formunda bağımlılık faktörü 9-22-25-28-31-34-35-43-50-59-61-65-68-69-72 maddeleri, Kopukluk faktörü 2-4-7-16-21-27-47-67-71 maddeleri, Kontrolcülük faktörü 5-6-13-15-17-19-29-32-33-36-37-38-39-41-42-44-45-46-49-52-53-55-57-63-66-70 maddeleri, Güvenilebilirlik faktörü 1-33-8-10-11-12-14-18-20-23-24-26-30-40-48-51-54-56-58-60-62-64 maddeleri içermektedir.

3.3.3. Evlilikte Uyum Ölçeği (EUÖ)

Locke ve Wallace'nin (1959) geliştirdiği ve Türkiye uyarlamasını Şennur Tutarel Kışlak'ın yaptığı toplam 15 sorudan oluşan, tam adı Locke ve Wallace Evlilikte Uyum Ölçeği: EUÖ, Marital Adjustment Test: MAT olan ölçek, evliliğin niteliğini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Temel ve ayırt edici sorulardan oluşmuş olan ölçek, son 30 yıldır pek çok araştırmada, geçerli ve güvenilir olarak kabul edilerek kullanılmıştır (Tutarel ve Kışlak, 1999: 50).

Tutarel Kışlak'ın yaptığı geçerlik güvenilirlik çalışmasında EUÖ'nin güvenilirliğini belirlemek amacıyla, iç tutarlık katsayısı, iki yarım test güvenilirliği, test-tekrar test güvenilirliği ve tüm denekler için madde test korelasyonları hesaplanmıştır. Bu değerlendirmeye ilişkin, ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık güvenilirliği ise 0.90'dır. Ölçeğin ilk yarısı ve son yarısındaki puanlamalar birbirinden farklı olduğundan, numarası tek olan ve çift olan maddeler karşılaştırılmıştır. Buna göre iki yarım test güvenilirliği (Split-half) $r = 0.84$ olarak bulunmuştur. Test-tekrar test tekniği ile güvenilirlik hesaplaması ise örneklem grubunu oluşturan 311 kişi dışındaki birbiriyle evli 36 kişi üzerinde yapılmıştır. Ortalama 15 gün aralıkla ölçek tekrar

uygulanmıştır. İki uygulamadan elde edilen puanlar için saptanan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı 0.57 olup, 0.01 düzeyinde anlamlıdır (Tutarel ve Kışlak, 1999: 51).

EUÖ'nin ölçüt bağımlı geçerliğinin saptanmasında, Kişilerarası İlişkiler Ölçeği ile İlişkilerde Yükleme Ölçeğinden yararlanılmıştır. EUÖ ile Kişilerarası İlişkiler Ölçeğinin toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı 0.12 ($p < 0.05$) olarak bulunmuştur. EUÖ ile İlişkilerde Yükleme Ölçeği toplam puanları arasında ise negatif korelasyon beklenmiştir. Nitekim elde edilen korelasyon katsayısı -0.54'tür ve bu değer 0.01 düzeyinde anlamlıdır (Tutarel ve Kışlak, 1999: 52).

3.3.4. Evlilik Doyumu Ölçeği (EDÖ)

Bireylerin evlilik doyumlarını belirlemek amacıyla Çelik ve Yazgan-İnanç (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 13 maddeden oluşmaktadır. Ters maddeler düzeltildikten sonra ölçekten elde edilen yüksek puanlar yüksek evlilik doyumunu göstermektedir. Ayrıca ölçek aile, cinsellik ve benlik olmak üzere 3 boyuttan oluşmaktadır. Evlilik doyum ölçeğinin güvenilirlik çalışması için öncelikle ölçeğin ve ölçeğin alt boyutlarının madde-toplam puan korelasyonları incelenmiş ve ölçeğin madde-toplam puan korelasyonunun .27 ile .58, aile alt boyutunun .59 ile .71, cinsellik alt boyutunun .49 ile .73, benlik alt boyutunun .49 ile .67 olduğu saptanmıştır. Ayrıca ölçeğin iç tutarlık katsayıları hesaplanmış ve bütün ölçeğin iç tutarlık katsayısının .79, aile alt boyutunun iç tutarlık katsayısının .83, cinsellik alt boyutunun iç tutarlık katsayısının .81, benlik alt boyutunun iç tutarlık katsayısının .75 olduğu belirlenmiştir.

3.3.5. Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRCDÖ)

Rust ve Golombok'un (1986) Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği (The Golombok Rust Inventory of Sexual Satisfaction) heteroseksüel bir ilişki içerisinde kadın ve erkek için cinsel işlevselliğin niteliğini değerlendirmeyi sağlayan Likert tipi bir ölçektir. Kadın ve erkek için ayrı formlardan oluşan GRCDÖ, 28 soru ile cinsellik sorunlarını ve şiddetini değerlendirmektedir. Bu araştırmada kullanılan erkek ve kadın formunda beşi ortak olmak üzere "sıklık", "iletişim", "doyum", "kaçınma", "dokunma", kadınlarda; "anorgazmi", "vajinismus" erkeklerde; "sertleşme" ve "erken boşalma" ile ilgili 7 alt ölçekten

oluşmaktadır. 5 ve üzeri puanlar o alt boyutla ilgili cinsel ilişkide bozulmaya işaret etmektedir. Alt boyutlar ya da toplam puan için ölçekten alınan yüksek puanlar cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde ilgili sorun varlığını ve şiddetini belirlemede kullanılabilir. Elde edilen ham puanlar 1 ile 9 arasında değişen standart puanlara dönüştürülebilir. GRCDÖ' nün Türkçe formunun geçerlilik güvenilirlik çalışması Tuğrul ve arkadaşları (1993) tarafından yapılmıştır.

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Bu araştırmada, evli bireylerin anket formuna verdikleri yanıtların istatistiksel olarak çözümlenmesinde SPSS 24.00 programı kullanılmıştır.

İstatistiksel karşılaştırmalara geçilmeden önce ölçeklere ilişkin güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. BEDÖ kadın formu için saptanan değer 0,761, erkek formu için saptanan değer ise 0,723'tür. EUÖ ilişkin Cronbach alfa değeri 0,837, EDÖ için ise 0,715'tir. GRCDÖ kadın ve erkek formlarına ait Cronbach alfa değerleri sırasıyla 0,726 ve 0,752 bulunmuştur. Bu sonuçlara göre ölçeklerden toplanan verilerin güvenilir olduğu görülmüştür.

Evli bireylerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı frekans dağılım tablolarıyla, BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları ise tanımlayıcı istatistikler kullanılarak verilmiştir.

Evli bireylerin demografik özelliklerine göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanlarının karşılaştırılması amacıyla kullanılacak olan testleri belirlemek adına; ölçek puanlarının normal dağılım gösterme durumu Kolmogorov&Smirnov testi ve Shapiro&Wilk testleri ile incelenmiş ve normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu sebeple bağımsız değişkenin 2 gruptan oluştuğu karşılaştırmalarda Mann&Whitney U, bağımsız değişkenin 3 ve üzeri sayıda gruptan oluştuğu karşılaştırmalarda Kruskal&Wallis testi kullanılmıştır. BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları arasındaki ilişkiler Spearman korelasyon analizi ile evlilik uyumunun cinsel doyum ve evlilik doyumu arasındaki aracı rolü ise regresyon analizi ile incelenmiştir.

4.BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyumun arasındaki ilişki konusunda ölçekler yoluyla toplanan verilerinin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

4.1. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Ankete katılan evli bireylerin sosyo-demografik bilgilerine bu kısımda yer verilmiştir.

Tablo 5.

Evli bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımı(n=200)

Demografik Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Erkek	100	50,00
Kadın	100	50,00
Yaş		
20-29	34	17,00
30-39	77	38,50
40-49	89	44,50
Eğitim düzeyi		
Ortaokul	28	14,00
Lise/Ön lisans	83	41,50

Lisans/Lisansüstü	89	44,50
Çalışma durumu		
Çalışan	175	87,50
Çalışmayan	25	12,50
Çocuk sahibi olma durum		
Evet	184	92,00
Hayır	16	8,00
Çocuk sayısı (n=184)		
Bir	64	34,78
İki	78	42,39
Üç	42	22,83

Tablo 1’de araştırmaya dahil edilen evli bireylerin demografik özelliklerine göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen evli bireylerin %50’sinin erkek, %50’sinin kadın bireylerden oluştuğu, katılımcıların %17’sinin 20-29 arası yaş grubuna, %38,50’sinin 30-39 arası yaş grubuna ve %44,50’sinin 40-49 arası yaş grubuna mensup olduğu, %14’ünün eğitim düzeyinin ortaokul mezunu, %41,50’sinin lise/önlisans mezunu olduğu, %44,50’sinin lisans/lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan evli bireylerin %87,50’si çalışan, %12,50’si çalışmayan bireylerden oluşurken, %92’sinin çocuk sahibi olduğu, %8’inin çocuk sahibi olmadığı, çocuk sahibi olan evli katılımcıların %34,78’inin bir, %42,39’unun iki, %22,83’ünün üç çocuğu olduğu saptanmıştır.

4.2. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeklerine İlişkin Bulgular

Tablo 6.*Evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanları (n=200)*

	n	$\bar{x}$	s	Min	Max
Güvenilebilirlik	200	2,04	0,69	1,00	3,00
Kopukluk	200	2,06	0,48	1,00	3,00
Kontrolcülük	200	2,00	0,52	1,08	3,00
Bağımlılık	200	2,07	0,47	1,00	2,94
Evlilik Uyumu	200	39,71	10,90	3,00	54,00
Cinsel Doyum	200	78,13	19,59	8,00	119,00
Evlilik Doyumu	200	50,01	11,84	13,00	65,00

Tablo 2’de evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ alt boyutları olan güvenilebilirlik puanı ortalaması $2,04 \pm 0,69$, kopukluk puan ortalaması $2,06 \pm 0,48$, kontrolcülük puan ortalaması $2 \pm 0,52$, bağımlılık puan ortalaması $2,07 \pm 0,47$ olarak, hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin EUÖ genel puan ortalaması $39,71 \pm 10,90$, minimum 3, maksimum 54, GRCDÖ puan ortalaması $78,13 \pm 19,59$ minimum 8, maksimum 119, EDÖ genel puan ortalaması $50,01 \pm 11,84$, minimum 13, maksimum 65 olarak hesaplanmıştır.

4.3. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin cinsiyetlerine göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin Bulgular

Tablo 7.

Evli bireylerin cinsiyetlerine göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
Güvenilebilirlik	Erkek	100	2,62	0,37	2,73	147,09	-11,389	0,000*
	Kadın	100	1,47	0,39	1,39	53,91		
Kopukluk	Erkek	100	1,84	0,40	1,78	73,65	-6,567	0,000*
	Kadın	100	2,28	0,45	2,33	127,36		
Kontrolcülük	Erkek	100	1,69	0,36	1,63	66,31	-8,356	0,000*
	Kadın	100	2,31	0,47	2,41	134,69		
Bağımlılık	Erkek	100	1,73	0,36	1,70	58,70	-10,219	0,000*
	Kadın	100	2,40	0,30	2,44	142,30		
Evlilik Uyumu	Erkek	100	39,83	11,22	41,00	101,82	-0,323	0,747
	Kadın	100	39,59	10,63	41,00	99,18		
Cinsel Doyum	Erkek	100	79,61	18,63	52,00	102,19	-0,533	0,594
	Kadın	100	76,66	20,46	52,50	97,84		
Evlilik Doyumu	Erkek	100	51,16	11,91	54,50	107,55	-1,724	0,085
	Kadın	100	48,85	11,71	51,00	93,45		

* $p < 0,05$

Tablo 3'te evli bireylerin cinsiyetlerine göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar verilmiştir.

Mann Whitney U testi kullanılarak yapılan karşılaştırmalar incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen evli katılımcıların cinsiyetlerine göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Erkek katılımcıların ölçeğin alt boyutu olan güvenilebilirlik puanları, kadın katılımcıların puanlarından daha yüksek iken, kadın katılımcıların kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları erkek katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Kadın ve erkek katılımcıların arasında mevcut olan puan farkı, istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin cinsiyetlerine göre EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark

bulunamamıştır ($p>0,05$). Cinsiyetlerine bakılmaksızın tüm katılımcılar, söz konusu üç ölçekten benzer puanlar almışlardır.

4.4. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin yaş gruplarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin Bulgular

Tablo 8.

Evli bireylerin yaş gruplarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)

	Yaş	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p	Fark
Güvenilebilirlik	20-29 yaş	34	1,86	0,78	1,40	86,28	3,904	0,142	
	30-39 yaş	77	2,01	0,68	1,87	97,64			
	40-49 yaş	89	2,15	0,64	2,32	108,40			
Kopukluk	20-29 yaş	34	2,20	0,46	2,30	117,50	4,982	0,083	
	30-39 yaş	77	2,07	0,50	2,07	102,81			
	40-49 yaş	89	1,99	0,45	2,07	92,01			
Kontrolçülük	20-29 yaş	34	2,12	0,54	2,26	112,90	2,852	0,240	
	30-39 yaş	77	2,02	0,54	2,00	102,72			
	40-49 yaş	89	1,93	0,49	1,88	93,84			
Bağımlılık	20-29 yaş	34	2,14	0,47	2,22	109,44	7,260	0,027*	1-3
	30-39 yaş	77	2,16	0,41	2,13	110,77			2-3
	40-49 yaş	89	1,96	0,50	2,00	88,20			
Evlilik Uyumu	20-29 yaş	34	40,71	11,95	42,00	110,00	1,865	0,394	
	30-39 yaş	77	39,29	12,23	42,00	102,76			
	40-49 yaş	89	39,70	9,24	39,00	94,92			
Cinsel Doyum	20-29 yaş	34	75,59	18,77	62,00	91,21	1,063	0,588	
	30-39 yaş	77	76,96	21,79	61,00	100,23			
	40-49 yaş	89	80,10	17,85	45,00	103,16			
Evlilik Doyumu	20-29 yaş	34	50,35	12,19	55,00	103,75	0,212	0,899	
	30-39 yaş	77	49,74	11,87	52,00	98,45			
	40-49 yaş	89	50,10	11,80	53,00	101,03			

* $p<0,05$

Tablo 4'te evli bireylerin yaş gruplarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanlarına ilişkin karşılaştırmalar Kruskal&Wallis H testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan evli bireylerin yaş gruplarına göre Katılımcıların yaş gruplarına göre BEDÖ alt boyutu olan bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). 40-49 arası yaş grubuna mensup evli katılımcıların bağımlılık puanları, diğer yaş gruplarına mensup katılımcıların puanlarından daha düşük bulunmuştur ve yaş grupları arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin yaş gruplarına göre EUÖ ve EDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). 20-29 arası yaş grubuna mensup katılımcıların puanları, diğer yaş gruplarına mensup katılımcılardan daha yüksek olmasına karşın, aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Evli katılımcıların GRCDÖ puanları incelenmiş ve yaş gruplarına göre katılımcıların GRCDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

4.5. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin eğitim durumlarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin Bulgular

Tablo 5.

Evli bireylerin eğitim durumlarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)

	Eğitim düzeyi	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p	Fark
Güvenilebilirlik	Ortaokul	28	1,95	0,65	1,85	93,11	0,941	0,625	
	Lise/Ön lisans	83	2,09	0,68	2,09	104,63			
	Lisans/Lisansüstü	89	2,03	0,70	2,00	98,98			
Kopukluk	Ortaokul	28	2,09	0,46	2,09	102,82	0,318	0,853	
	Lise/Ön lisans	83	2,07	0,40	2,11	102,48			
	Lisans/Lisansüstü	89	2,04	0,55	2,00	97,93			
Kontrolçülük	Ortaokul	28	1,94	0,52	1,86	95,61	0,309	0,857	
	Lise/Ön lisans	83	1,98	0,46	1,95	100,04			
	Lisans/Lisansüstü	89	2,02	0,57	2,00	102,47			

Bağımlılık	Ortaokul	28	2,17	0,47	2,24	112,11	2,115	0,347	
	Lise/Ön lisans	83	2,08	0,47	2,13	102,70			
	Lisans/Lisansüstü	89	2,02	0,47	2,06	94,79			
Evlilik Uyumu	Ortaokul	28	39,86	12,09	41,50	104,04	6,683	0,035*	1-3
	Lise/Ön lisans	83	38,82	8,58	39,00	88,23			2-3
	Lisans/Lisansüstü	89	40,49	12,41	45,00	110,83			
Cinsel Doyum	Ortaokul	28	76,21	21,89	58,50	95,11	1,846	0,397	
	Lise/Ön lisans	83	77,31	17,36	45,00	94,98			
	Lisans/Lisansüstü	89	79,48	20,86	59,00	106,16			
Evlilik Doyumu	Ortaokul	28	47,57	13,08	50,50	88,07	1,977	0,372	
	Lise/Ön lisans	83	51,46	10,38	55,00	105,66			
	Lisans/Lisansüstü	89	49,42	12,64	52,00	99,60			

* $p < 0,05$

Tablo 5'te evli bireylerin eğitim durumlarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanlarına ilişkin karşılaştırmalar verilmiştir.

Kruskall-Wallis testi kullanılarak yapılan karşılaştırmalar neticesinde, araştırma kapsamına alınan bireylerin eğitim düzeylerine göre BEDÖ alt boyutları güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Eğitim düzeylerine bakılmaksızın katılımcıların aldıkları BEDÖ puanları benzerdir.

Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin eğitim düzeylerine göre EUÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Eğitimi lisans/lisansüstü olan katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, ortaokul ve lise/önlisans mezunu katılımcıların puanlarından daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre GRCDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p < 0,05$).

Araştırmaya katılan evli bireylerin eğitim düzeylerine göre EDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p > 0,05$). Eğitim düzeylerine bakılmaksızın katılımcıların ölçekten benzer puanlar aldıkları görülmüştür.

4.6. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin yaşadıkları yerlere göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin Bulgular

Tablo 6.

Evli bireylerin yaşadıkları yerlere BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)

	En uzun süre yaşanılan yer	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
Güvenilebilirlik	Şehir	167	2,04	0,68	2,00	100,06	-0,242	0,809
	Köy/Kasaba	33	2,05	0,72	1,91	102,73		
Kopukluk	Şehir	167	2,05	0,47	2,11	100,28	-0,119	0,906
	Köy/Kasaba	33	2,08	0,49	2,11	101,59		
Kontrolcülük	Şehir	167	2,01	0,52	1,92	101,47	-0,532	0,595
	Köy/Kasaba	33	1,95	0,54	1,88	95,61		
Bağımlılık	Şehir	167	2,05	0,49	2,11	98,14	-1,299	0,194
	Köy/Kasaba	33	2,18	0,35	2,20	112,45		
Evlilik Uyumu	Şehir	167	39,80	10,96	41,00	101,36	-0,473	0,636
	Köy/Kasaba	33	39,24	10,77	40,00	96,15		
Cinsel Doyum	Şehir	167	78,18	20,33	49,00	101,82	-1,019	0,308
	Köy/Kasaba	33	77,80	13,35	63,00	90,50		
Evlilik Doyumu	Şehir	167	50,77	11,86	54,00	105,45	-2,721	0,007*
	Köy/Kasaba	33	46,12	11,12	49,00	75,47		

* $p < 0,05$

Tablo 6'da evli bireylerin en uzun süre yaşadıkları yerlere göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanlarına ilişkin karşılaştırmalar Mann Whitney U testi kullanılarak verilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen evli katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yere göre BEDÖ güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p > 0,05$). En uzun süre köy/kasabada yaşamış katılımcıların BEDÖ alt boyutları olan güvenilebilirlik, kopukluk ve bağımlılık puanları daha yüksek iken, en uzun süre şehirde yaşamış katılımcıların kontrolcülük puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların ölçek geneli ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırma kapsamına alınan evli bireylerin en uzun süre yaşadıkları yere göre EUÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Şehirde ve köy/kasabada yaşayan bireylerin EUÖ puanları benzerdir.

Katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yere göre GRCDÖ ve EDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$).

4.7. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin çalışma durumlarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin Bulgular

Tablo 7.

Evli bireylerin çalışma durumlarına göre göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)

	Çalışma durumu	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
Güvenilebilirlik	Çalışan	175	2,10	0,69	2,26	104,63	-2,668	0,008
	Çalışmayan	25	1,65	0,51	1,57	71,62		
Kopukluk	Çalışan	175	2,05	0,49	2,11	99,66	-0,542	0,588
	Çalışmayan	25	2,10	0,40	2,07	106,36		
Kontrolcülük	Çalışan	175	1,98	0,53	1,88	98,51	-1,290	0,197
	Çalışmayan	25	2,11	0,47	2,00	114,46		
Bağımlılık	Çalışan	175	2,03	0,47	2,07	96,26	-2,741	0,006*
	Çalışmayan	25	2,31	0,40	2,33	130,16		
Evlilik Uyumu	Çalışan	175	39,93	11,17	41,00	103,01	-1,625	0,104
	Çalışmayan	25	38,20	8,86	38,00	82,92		
Cinsel Doyum	Çalışan	175	78,17	20,33	53,00	100,91	-0,585	0,558
	Çalışmayan	25	77,80	13,65	44,00	93,70		
Evlilik Doyumu	Çalışan	175	49,92	12,16	53,00	100,96	-0,298	0,766
	Çalışmayan	25	50,60	9,50	53,00	97,28		

* $p<0,05$

Tablo 7’de evli bireylerin çalışma durumlarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırılmış ve sonuçları verilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan evli bireylerin çalışma durumlarına göre BEDÖ güvenilebilirlik, kopukluk ve kontrolcülük puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Çalışma durumlarına bakılmaksızın katılımcıların aldıkları puanlar benzerdir. Katılımcıların çalışma durumlarına göre BEDÖ alt boyutu olan bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Çalışmayan katılımcıların bağımlılık puanları, çalışan katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin çalışma durumlarına göre EUÖ ve EDÖ genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Çalışan katılımcıların EUÖ, çalışmayan katılımcıların ise EDÖ puanları daha yüksek bulunmuştur fakat katılımcıların çalışma durumları ile ölçekler arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin çalışma durumlarına göre GRCDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

4.8. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanlarına ilişkin Bulgular

Tablo 8.

Evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)

	Çocuk sahibi olma durum	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
Güvenilebilirlik	Evet	184	2,06	0,68	2,00	101,64	-0,944	0,345
	Hayır	16	1,92	0,81	1,70	87,41		
Kopukluk	Evet	184	2,05	0,47	2,11	99,90	-0,498	0,618
	Hayır	16	2,11	0,58	2,20	107,41		
Kontrolcülük	Evet	184	1,98	0,51	1,91	99,37	-0,939	0,348
	Hayır	16	2,13	0,57	2,30	113,53		
Bağımlılık	Evet	184	2,06	0,46	2,11	99,72	-0,649	0,516
	Hayır	16	2,13	0,56	2,28	109,50		
Evlilik Uyumu	Evet	184	39,01	10,99	40,00	96,14	-3,617	0,000*
	Hayır	16	47,75	5,43	46,00	150,66		
Cinsel Doyum	Evet	184	78,20	18,86	51,00	98,00	-0,285	0,775

	Hayır	16	77,31	16,65	63,00	129,22		
Evlilik	Evet	184	49,61	11,96	53,00	98,40		
Doymu	Hayır	16	54,56	9,42	58,50	124,66	-1,742	0,081

* $p < 0,05$

Tablo 8’de evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanlarına ilişkin karşılaştırmalar verilmiştir.

Mann Whitney U testi kullanılarak karşılaştırılan katılımcıların çocuk sahibi olma durumlarına göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolçülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BEDÖ alt boyutları olan kopukluk, kontrolçülük ve bağımlılık puanları daha yüksek iken, çocuk sahibi katılımcıların güvenilebilirlik puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların ölçek geneli ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırma kapsamına alınan evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre EUÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p < 0,05$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların EUÖ puanları, çocuk sahibi olan katılımcılardan daha yüksektir ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre EDÖ ve GRCDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p > 0,05$). Çocuk sahibi olup olmamalarına bakılmaksızın katılımcılar EDÖ ve GRCDÖ benzer puanlar almışlardır.

4.9. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Çocuk Sayılarına göre Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doym ve Evlilik Doymu Ölçeği puanlarına ilişkin Bulgular

Tablo 9.

Evli bireylerin çocuk sayılarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanlarına ilişkin karşılaştırmalar(n=200)

	Çocuk sayısı	n	$\bar{x}$	s	M	Sıra Ort.	Z	p
Güvenilebilirlik	Bir	64	2,01	0,69	1,96	88,44	0,576	0,750
	İki	78	2,08	0,66	2,02	94,92		
	Üç ve üzeri	42	2,09	0,69	2,23	94,20		
Kopukluk	Bir	64	2,07	0,40	2,07	92,86	0,033	0,984
	İki	78	2,03	0,49	2,11	91,71		
	Üç ve üzeri	42	2,06	0,52	2,11	93,42		
Kontrolçülük	Bir	64	2,01	0,48	1,88	95,26	0,519	0,771
	İki	78	1,99	0,53	1,98	92,83		
	Üç ve üzeri	42	1,94	0,55	1,88	87,68		
Bağımlılık	Bir	64	2,08	0,46	2,13	94,66	1,306	0,520
	İki	78	2,02	0,48	2,06	87,53		
	Üç ve üzeri	42	2,12	0,43	2,13	98,43		
Evlilik Uyumu	Bir	64	39,56	8,62	40,00	90,89	1,377	0,502
	İki	78	38,32	11,70	40,00	89,31		
	Üç ve üzeri	42	39,45	12,88	41,00	100,87		
Cinsel Doyum	Bir	64	78,37	15,13	51,00	90,09	0,397	0,820
	İki	78	78,46	20,88	50,00	89,99		
	Üç ve üzeri	42	77,45	24,31	54,50	92,57		
Evlilik Doyumu	Bir	64	50,80	9,94	52,00	94,01	0,162	0,922
	İki	78	48,76	13,44	53,00	92,29		
	Üç ve üzeri	42	49,38	12,01	53,50	90,10		

Tablo 9'da evli bireylerin çocuk sayılarına göre BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanlarına ilişkin karşılaştırmalar verilmiştir. Kruskal-wallis testi kullanılarak karşılaştırılan katılımcıların çocuk sayılarına göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolçülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Sahip olunan çocuk sayısına bakılmaksızın katılımcıların aldıkları BEDÖ alt boyutlarına ait puanlar benzerdir. Araştırma kapsamına alınan bireylerin sahip oldukları çocuk sayılarına göre EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bir çocuk sahibi katılımcıların EUÖ ve EDÖ den aldıkları puanlar, iki ile üç ve üzeri

çocuğu olan katılımcılardan daha fazla, üç ve üzerinde çocuk sahibi olan katılımcıların ise GRCDÖ, bir ve iki çocuk sahibi katılımcılardan daha düşük bulunmasına karşın, katılımcılar arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

4.10. Araştırmaya Katılan Evli Bireylerin Birtchnel Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Evlilik Doyumu Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler

Tablo 10.

Evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler (n=200)

		Güvenilebilirlik	Kopukluk	Kontrolçülük	Bağımlılık	Evlilik Uyumu	Cinsel Doyum	Evlilik Doyumu
Güvenilebilirlik	r	1						
	p	.						
Kopukluk	r	-0,740	1					
	p	0,000*	.					
Kontrolçülük	r	-0,841	0,821	1				
	p	0,000*	0,000*	.				
Bağımlılık	r	-0,782	0,613	0,657	1			
	p	0,000*	0,000*	0,000*	.			
Evlilik Uyumu	r	0,036	0,063	-0,018	0,029	1		
	p	0,615	0,377	0,803	0,686	.		
Cinsel Doyum	r	0,039	0,014	-0,007	-0,006	0,576	1	
	p	0,581	0,848	0,925	0,937	0,000*	.	
Evlilik Doyumu	r	0,110	-0,010	-0,060	-0,062	0,636	0,385	1
	p	0,121	0,885	0,400	0,380	0,000*	0,000*	.

* $p < 0,05$

Evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesine dair Spearman korelasyon analizi sonuçları Tablo 10.'da verilmiştir.

Tablo 10. incelendiğinde evli bireylerin BEDÖ den aldıkları puanlar ile EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Evli bireylerin EUÖ ile GRCDÖ ve EDÖ aldıkları puanlar arasındaki ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Evli bireylerin EUÖ arttıkça GRCDÖ EDÖ artmaktadır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin GRCDÖ ile EDÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir korelasyon olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Evli bireylerin GRCDÖ arttıkça EDÖ da artmaktadır.

5.BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı evli bireylerde eş değerlendirme evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkileri incelemektir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, EDÖ ve GRCDÖ aldıkları puanlar yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Elde edilen bulgular önceki yapılan araştırmalar ile uyumlu bulunmuştur. (Blum ve Mehrabian, 1999; Bonds-Raacke vd., 2001; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Gürsoy, 2004; Güven, 2005; Hamamcı, 2005; Fidanoğlu, 2006; Bir-Aktürk, 2006; Abalı, 2006; Güçlü Ergin, 2008; Düzgün, 2009; Yeşiltepe, 2011; Tutarel-Kışlak ve Göztepe, 2012). Bunun yanı sıra Çınar (2008) da katılımcıların evlilik doyumları ve yaşları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını rapor etmiş, Berk (2009) yaş ile evlilik doyumu ve yüklenme tarzları bakımından anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Bunun yanı sıra Kargın Güner (2014) ve Çakmak Tolan (2015) yaşa göre evlilik uyumunun farklılaştığını; Quinn ve Odell (1998) yaşın evliliğin ilk yıllarında sınırlı bir etkisi varken bunun zamanla azaldığını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte erken yetişkinlik yıllarında, orta yaş ve yaşlılık dönemlerine göre evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalar da (Vaillant ve Vaillant, 1993; Demiray, 2006; Jose ve Alfons, 2007; Çakır, 2008) vardır. Buna ek olarak Doğan (2014), Kublay (2013) ve Uşaklı (2010) da çalışmasında yaş ilerledikçe evlilik uyumunun azaldığını saptamıştır. Bu bulguların aksine 41 ve üzeri yaş grubundaki kadınların evlilik uyumlarının, 21-30 yaşlarındaki kadınlardan daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Yalçın, 2014). Alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar mevcuttur (Fışılıoğlu, 1992; Kalkan, 2002; Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Uğurlu,

2003; Davila vd., 2003; Hünler ve Gençöz, 2003; Gürsoy, 2004; Hamamcı, 2005; Güven, 2005; Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Ebeñuwa-Okoh, 2008; Güçlü Ergin, 2008; Çınar, 2008; Düzgün, 2009; Aktaş, 2009; Yeşiltepe, 2011; Zeytinoğlu, 2013; Kublay, 2013). Evli, nişanlı veya uzun süreli ilişki yaşayan eşler arasında yapılan bir çalışma da (Bonds-Raacke vd., 2001), ilişki doyumunun yaşla veya cinsiyetle ilişkili olmadığını göstermiştir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin cinsiyetlerine göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Erkek katılımcıların ölçeğin alt boyutu olan güvenilebilirlik puanları, kadın katılımcıların puanlarından daha yüksek iken, kadın katılımcıların kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları ile, erkek katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Kadın ve erkek katılımcıların arasında mevcut olan puan farkı, istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin cinsiyetlerine göre EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p > 0,05$). Cinsiyetlerine bakılmaksızın tüm katılımcılar, söz konusu üç ölçekten benzer puanlar almışlardır. Elde edilen bu sonuç, literatürde ilgili bazı araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir. Evlilik doyumunu yordayan ilişki ve kişisel değişkenlerin araştırıldığı başka bir çalışma sonucunda, cinsiyetin evlilik doyumunu anlamlı şekilde etkilemediği saptanmıştır. (Çağ ve Yıldırım, 2013). Lippitt (2005) de benzer olarak evlilik doyumunun cinsiyet değişkeni bakımından yordandığını belirtmiştir (Akt.: Sarı, 2012). Bunun yanı sıra evlilik uyumunun cinsiyete göre değiştiğini belirten araştırmalar da (Çakmak Tolan, 2015) vardır. Buna göre erkeklerde evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu belirten çalışmalar mevcuttur (Gökmen, 2001; Şener, 2002; Akar, 2005; Şener ve Terzioğlu, 2008; Çakır, 2008; Uşaklı, 2010; Çağ, 2011; Yıldız, 2012). Demiray (2006)'ın da çalışması benzer şekilde kadınların evlilik uyum puanlarının - farklılık anlamlı görülme de - erkeklere göre daha düşük olduğu yönündedir. Yine kadınlarda evlilik doyumunun daha düşük olduğu çeşitli araştırmalar da saptanmıştır (Jose ve Alfons, 2007; Ünlü, 2007). Literatürde kadınların cinsiyet rollerinin ve kültürel baskıların da etkisiyle evliliği devam ettirmeye yönelik daha çok kaygı yaşadıkları ve ilişki doyumlarının

daha düşük olduğuna dair bir fikir birliği olduğu görülmektedir (Bestav, 2007). Bu sonuçların aksine kadınların daha çok çaba sarfederek evliliklerde erkeklere oranla daha uyumlu olduğunu gösteren çalışmalar da vardır (Honeycutt, 1993; Zeifmann ve Hazan, 2000) (Akt: Işınsoy, 2003). Buna ek olarak kadınların uyum puanlarının erkeklerin uyum puanlarından daha yüksek olduğunu belirten farklı çalışmalar da vardır (Sternberg ve Hojjat, 1997; Baba, 2010). Bu çalışmanın bulgularına göre bireylerin evlilik uyumu üzerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık çıkmamasının nedeni olarak; seçilen örnekleme bölge-kültür farklılığı olmaması, evliliğe ve eş olmaya ilişkin algılarda, beklentilerde ve kişilik özelliklerinde benzerlik olabileceği gibi katılımcıların çoğunun yüksek eğitim düzeyine sahip çalışan kişiler olması ve ev içi ve ev dışı aktivitelerde ortak hareket ederek görev paylaşımında bulunmaları olarak da yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin eğitim düzeylerine göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolçülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Eğitim düzeylerine bakılmaksızın katılımcıların aldıkları BEDÖ puanları ve ölçeğin alt boyutlarına ait puanlar benzerdir.

Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin eğitim düzeylerine göre EUÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Eğitimi lisans/lisansüstü olan katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, ortaokul ve lise/önlisans mezunu katılımcıların puanlarından daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre GRCDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan evli bireylerin eğitim düzeylerine göre EDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Eğitim düzeylerine bakılmaksızın katılımcıların ölçekten benzer puanlar aldıkları görülmüştür.

Araştırmalar bu çalışma bulgusunu destekler niteliktedir. Alanyazında bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Hamamcı, 2005; Akar, 2005; Fidanoğlu 2006; Erdoğan, 2007; Çınar, 2008; Uşaklı, 2010; Kublay, 2013; Gülererli, 2014; Çakmak Tolan, 2015).

Fıfıloğlu (1992), Özden (2014), Özaydınlık (2014) ise farklı olarak eşlerin eğitim düzeyi ve evlilik uyumları arasında anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sezer (2005) ve Gürsoy (2004) çalışmalarında evli kadınların eğitim düzeylerinin yüksek olmasının uyum düzeyini de arttırdığını bulmuşlardır. Eğitim düzeyinin yükselmesi ile evlilik doyumunun artması arasında ilişki olduğunu öne süren başka araştırma sonuçları da mevcuttur (Aydınlı ve Tutarel-Kışlak, 2009; Dökmen ve Tokgöz, 2002; Fidanoğlu, 2007). Üncü (2007) eğitim durumuna göre, en yüksek evlilik doyumunu ortalamasının lise mezunlarında, en düşük ortalamasının ise ilköğretim mezunlarında olduğunu saptamıştır. Benzer olarak Yıldız (2013) da yaptığı çalışmada bireylerin kendilerinin ve eşlerinin eğitim durumları yükseldikçe evlilik doyumlarının yükseldiğini rapor etmiştir. Çağ ve Yıldırım (2013) yaptığı çalışmanın sonucunda, eğitim düzeyinin evlilik doyumunu anlamlı düzeyde etkilediğini saptamıştır. Eğitim düzeyinin artması ile evlilik uyumunun arttığını gösteren diğer çalışmalar ise (Şener, 2002; Şener ve Terzioğlu, 2008; Çakır, 2008; Şendil ve Korkut, 2008; Aktaş, 2009; Tüfekçi Hoşgör, 2013) olup Colebrook (1998) tarafından yapılan çalışmada ise, eğitim düzeyinin yükselmesi ile evlilik doyumunun azalması arasında ilişki bulunmuştur.

Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, EDÖ aldıkları puanlar yaşamlarının çoğunluğunu geçirdikleri yer gruplarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, EDÖ ve GRCDÖ aldıkları puanlar çalışma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Katılımcıların çalışma durumlarına göre BEDÖ alt boyutu olan bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0,05$). Çalışmayan katılımcıların bağımlılık puanları, çalışan katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin çalışma durumlarına göre EUÖ ve EDÖ genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Çalışan katılımcıların EUÖ, çalışmayan katılımcıların ise EDÖ puanları daha yüksek bulunmuştur fakat katılımcıların çalışma durumları ile ölçekler arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin çalışma durumlarına göre GRCDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Alanyazında bu bulguya benzer araştırmalara rastlanmaktadır (Aktaş, 2009; Çağ ve Yıldırım, 2013; Çakmak Tolan; 2015). Bunun yanı sıra algılanan ekonomik durumun eşlerin evlilik uyumunu etkilemediğini gösteren başka çalışmalar da vardır (Tutarel Kışlak ve Göztepe, 2012). Bununla birlikte Rogers ve Deboer (2001) tarafından yapılan bir çalışmada, evli kadınların gelir düzeylerindeki artış ile evlilikten sağladıkları mutluluk ve psikolojik iyilik halleri arasında olumlu ilişki olduğu ancak kadınların ailenin toplam gelirine yaptıkları katkı arttıkça eşlerinin psikolojik iyilik hallerinde anlamlı bir düşmenin meydana geldiği saptanmıştır. Şener (2002) ve Şener ve Terzioğlu (2008)'na göre bazı farklılıklar olsa da genel olarak çiftlerin evlilik uyumu puan ortalamaları, aylık gelir miktarları arttıkça artmaktadır. Başka bir çalışmada kadınların SED'i yükseldikçe evlilik uyumlarının yükseldiği; çatışma eğilimlerinin ise düştüğü tespit edilmiştir (Polat, 2006). Şendil ve Korkut (2008) ve Bir Aktürk (2006) düşük ekonomik seviyeye sahip bireylerin evlilik uyumlarının düşük olduğunu belirtmiştir. Yine Tüfekçi Hoşgör (2013)'ün çalışmasında da, ekonomik durumunu iyi olarak algılayan evli bireylerin evlilik uyumu orta algılayan evli bireylere göre daha fazladır. Kinnunen ve Feldt (2004), çalışma sonuçlarına göre, "ekonomik durumun kötü olması"nın sıkıntı yarattığını ve psikolojik sıkıntılarla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu sıkıntı ise evlilik uyumuna olumsuz olarak yansımaktadır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EDÖ ve GRCDÖ aldıkları puanlar çocuk sahibi olma durumlarına göre arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BEDÖ alt boyutları olan kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları daha yüksek iken, çocuk sahibi katılımcıların güvenilebilirlik puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırma kapsamına alınan evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre EUÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların EUÖ, çocuk sahibi olan katılımcılardan

daha yüksektir ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre *EDÖ* ve *GRCDÖ* puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Çocuk sahibi olup olmamalarına bakılmaksızın katılımcılar *EDÖ* ve *GRCDÖ* benzer puanlar almışlardır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin çocuk sayılarına göre *BEDÖ* alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Sahip olunan çocuk sayısına bakılmaksızın katılımcıların aldıkları *BEDÖ* puanları benzerdir.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin sahip oldukları çocuk sayılarına göre *EUÖ*, *GRCDÖ* ve *EDÖ* aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bir çocuk sahibi katılımcıların *EUÖ* ve *EDÖ* aldıkları puanlar, iki ile üç ve üzeri çocuğu olan katılımcılardan daha fazla, üç ve üzerinde çocuk sahibi olan katılımcıların ise cinsel doyum puanları, bir ve iki çocuk sahibi katılımcılardan daha düşük bulunmasına karşın, katılımcılar arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Alanyazında bu sonuca paralel benzer araştırmalara da rastlanmaktadır (Veevers, 1979; Callan, 1984; Hoffman ve Levant, 1985)(Akt.: Fışıloğlu, 1992). Bununla birlikte aynı bulguya ulaşan başka araştırmalar da mevcut olup (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002; Gürsoy, 2004; Hamamcı, 2005; Fidanoğlu, 2006; Bir-Aktürk, 2006; Erdoğan, 2007; Akbaş, 2008; Çakır, 2008; Aktaş, 2009), Glenn (1990) ve Berk (2009) de çocuk sahibi olma durumu ile evlilik doyumu açısından anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Yine başka bir araştırmada da çocuk sayısının evlilik doyumunu anlamlı olarak etkilemediği bulunmuştur. (Çağ ve Yıldırım, 2013). Farklı olarak Belsky (1990), çocuğun eşler arasında problemlere neden olmasının, eşlerin daha önce var olan iletişim problemlerine bağlı olduğunu ve bu problemlerin çocuk yetiştirme konusuna da yansıdığını belirtmiştir. Bu nedenle çocuğun, evlilikte çatışma meydana getiren bir sebep olarak değil de, önceden varolan ya da gizli iletişim problemlerinin ortaya çıkmasını sağlayan bir unsur olarak değerlendirilmesi

gerektiğini ifade etmektedir. İlgili alanyazında, evlilik uyumu ile çocuk sahibi olma ya da sahip olunan çocuk sayısı arasında ilişki olduğunu gösteren araştırmalar da vardır (Çakmak Tolan, 2015). Gülererli (2014), çocuk sahibi olma değişkeninin evlilik uyumu puan ortalamaları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğunu ve bu farkın çocuğu olmayan grubun lehine olduğunu tespit etmiştir. Kublay (2013)'ın yaptığı araştırmada ise sahip olunan “çocuk sayısı 4'ten az olan” ya da “hiç çocuğu olmayan” kişilerde çocuk sayısı arttıkça evlilik uyumunun azaldığı; “4 çocuğa sahip” bireylerde de evlilik uyumunda tekrar bir artış olduğu görülmektedir. Çalışmalar, çocuğun evlilik uyumunu arttırdığı sonucunun (Denga, 1982; Akt: Demiray,2006) yanında, çocuksuz evliliklerin, evlilik uyumu bakımından daha yüksek olduğu sonucunu gösteren araştırmalar da (Houseknecht, 1979; Callan, 1987) bulunmaktadır (Akt. Fışıloğlu, 1992). Buna ek olarak bazı araştırmalarda yine (Dökmen ve Tokgöz, 2002; Sezer, 2005; Şendil ve Korkut, 2008; Yeşiltepe, 2011; Doğan, 2014) çocuk sayısı ile eşlerin evlilik uyumları arasında olumsuz bir ilişki olduğu, çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumunun çocuk sahibi olanlara göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Twenge, Campbell, Foster (2003) ise araştırmalarında, anne-baba olanların olmayanlara göre evlilik uyumlarının daha az olduğunu, çocuk sayısı ile evlilik uyumunun negatif ilişki gösterdiğini, bebeklik evresinde bir çocuğa sahip olanların uyumlarının diğerlerine göre daha düşük olduğunu, SED'i düşük ailelerde çocuk sayısının evlilik uyumunu önemli derecede azalttığı, kadınların uyumlarının ebeveynlik rolünden daha çok etkilendiğini ve uyumlarını düşürdüğünü, erkeklerin evlilik uyumlarının sahip olunan çocukların yaşları ile değişmediğini saptamışlardır. Yine başka bir çalışmada, çocuk sayısı ile kadınların evlilik uyumları arasında da olumsuz yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur (Şener ve Terzioğlu, 2002). Aydınli ve Tutarel-Kışlak (2009) tarafından yapılan çalışmada ise, çocuk sahibi olmayan veya bir çocuk sahibi olan çiftlerin evlilik uyumları üç ya da daha fazla çocuk sahibi olan eşlere göre daha yüksek bulunmuştur. Graham vd. (2000) ise, çocuk sahibi olmanın kadın ve erkeklerin çift uyumları üzerindeki etkisinin farklılık gösterdiğini; “çocuk sahibi olan babaların, çocuk sahibi olan annelere göre daha fazla çift uyumu yaşadıklarını” ifade etmişlerdir.

Bazı çalışmalarda (Gough, 1991; Frum, 2000; Twenge ve Campbell, 2001); kadınların evlilik uyumlarının erkeklere nispeten daha az olmasının nedeni olarak bebeklerin daha fazla vakit ve dikkat gerektirdiğinden annelerin zamanlarını sınırlaması olarak gösterilmiştir (Akt. Demiray, 2006). Yine bazı araştırmalar da (Cowan ve Cowan, 1992; Belsky ve Kelly, 1994; Whiteman, McHale ve Crouter, 2007), yaşları önemli olmaksızın çocukların varlığının evlilikteki mutluluğu olumsuz olarak etkilediği bulunmuştur (Akt.: Troupe, 2008).

Bu bilgiler ışığında bu araştırma sonucuna göre evli bireylerin BEDÖ aldıkları puanlar ile EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Evli bireylerin EUÖ ile GRCDÖ ve EDÖ aldıkları puanlar arasındaki ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Evli bireylerin evlilik uyumları arttıkça cinsel doyum ve evlilik doyumları artmaktadır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin cinsel doyumları ile evlilik doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir korelasyon olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Evli bireylerin cinsel doyumları arttıkça evlilik doyumları da artmaktadır.

Evli bireylerin BEDÖ puanlarının EDÖ puanlarını yordamadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan evli bireylerin EUÖ puanlarının tek başına EDÖ puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı ve evlilik doyumu ölçeği puanlarındaki varyansın %61,5'ini açıkladığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Katılımcıların GRCDÖ aldıkları puanların EDÖ puanlarını istatistiksel açıdan anlamlı olarak yordadığı ve GRCDÖ puanlarının EDÖ puanlarının %26,5'ini açıklayabildiği görülmüştür ($p<0,05$).

Evlilik uyumunun, cinsel doyum ve evlilik doyumu arasındaki aracı rolünün incelenmesi için aracı değişken analizi yapılmıştır. Aracı değişken, belirli bir bağımsız değişkenin yine belirli bir bağımlı değişkeni etkileyebilmesini

sağlayan, üretken mekanizmaya sahip bir üçüncü değişken olarak tanımlanabilir (MacKinnon vd., 2007) Baron ve Kenny'nin (1986) ölçütlerine göre, yordayıcı ve yordanan değişken arasındaki ilişki anlamlı olmalıdır; aracı değişken ve yordayıcı değişken arasındaki ilişki anlamlı olmalıdır; hem aracı değişken hem de yordanan değişken eş zamanlı olarak regresyon analizine girildiğinde, her iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmalıdır; aracı değişken ve yordayıcı değişken eş zamanlı olarak regresyon analizine girildiğinde daha önce yordayıcı ve yordanan değişken arasında var olan anlamlı ilişki artık anlamlı olmaktan çıkmalı veya daha önceki anlamlılık düzeyi azalmalıdır. Model 2 ve Model 3'te görüleceği üzere evlilik uyumu ve cinsel uyum evlilik doyumunu anlamlı düzeyde yordamaktadır. Model 4'te evlilik uyumu ve cinsel uyum aynı anda yordayıcı değişken olarak modele dahil edildiğinde, cinsel uyum ölçeği puanlarının anlamlıyı yitirdiği görülmüştür. Buna göre evlilik uyumu, cinsel uyum ve evlilik doyumu arasında aracı rol oynamaktadır.

Araştırmaya konu olan bulgular ve bu bölümde tartışılan alanyazından elde edilen sonuçlar arasında paralellik olduğu görülmüştür. Evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumları, evlilik doyumları, ve cinsel uyum ilişkisinde ilgili alanyazın ve literatüre göz atıldığı zaman, araştırmadan elde edilen sonuçlara yakın sonuçlar olduğu anlaşılmaktadır.

6.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan evli bireylerin eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu, cinsel doyum ilişkisi konusunda ölçekler yoluyla toplanan verilerinin analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre aşağıda açıklanmıştır.

Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin %50'sinin erkek, %50'sinin kadın bireylerden oluştuğu, katılımcıların %17'sinin 20-29 arası yaş grubuna, %38,50'sinin 30-39 arası yaş grubuna ve %44,50'sinin 40-49 arası yaş grubuna mensup olduğu, %14'ünün eğitim düzeyinin ortaokul mezunu, %41,50'sinin lise/önlisans mezunu olduğu, %44,50'sinin lisans/lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan evli bireylerin %87,50'si çalışan, %12,50'si çalışmayan bireylerden oluşurken, %92'sinin çocuk sahibi olduğu, %8'inin çocuk sahibi olmadığı, çocuk sahibi olan evli katılımcıların %34,78'inin bir, %42,39'unun iki, %22,83'ünün üç çocuğu olduğu saptanmıştır.

6.1. Sonuç

Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, EDÖ ve GRCDÖ aldıkları puanlar yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan evli bireylerin cinsiyetlerine göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Erkek katılımcıların ölçeğin alt boyutu olan güvenilebilirlik puanları, kadın katılımcıların puanlarından daha yüksek iken, kadın katılımcıların kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları, erkek katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan bireylerin cinsiyetlerine göre

EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan evli bireylerin eğitim düzeylerine göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Eğitim düzeylerine bakılmaksızın katılımcıların aldıkları BEDÖ puanları benzerdir. Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin eğitim düzeylerine göre EUÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Eğitimi lisans/lisansüstü olan katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, ortaokul ve lise/önlisans mezunu katılımcıların puanlarından daha yüksektir ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre GRCDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p<0,05$). Araştırmaya katılan evli bireylerin eğitim düzeylerine göre EDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Eğitim düzeylerine bakılmaksızın katılımcıların ölçekten benzer puanlar aldıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, EDÖ aldıkları puanlar yaşamlarının çoğunluğunu geçirdikleri yer gruplarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EUÖ, EDÖ ve GRCDÖ aldıkları puanlar çalışma durumlarına göre BEDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Katılımcıların çalışma durumlarına göre BEDÖ ölçeği alt boyutu olan bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Çalışmayan katılımcıların bağımlılık puanları, çalışan katılımcıların puanlarından daha yüksek bulunmuştur ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Araştırmaya dahil edilen evli bireylerin çalışma durumlarına göre EUÖ ve EDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Çalışan katılımcıların EUÖ, çalışmayan katılımcıların ise EDÖ puanları daha yüksek bulunmuştur fakat katılımcıların çalışma durumları ile ölçekler arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Araştırmaya katılan evli bireylerin çalışma durumlarına göre GRCDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya katılan evli bireylerin BEDÖ, EDÖ ve GRCDÖ aldıkları puanlar çocuk sahibi olma durumlarına göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların BEDÖ alt boyutları olan kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları daha yüksek iken, çocuk sahibi katılımcıların güvenilebilirlik puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların ölçek geneli ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Araştırma kapsamına alınan evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre EUÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Çocuk sahibi olmayan katılımcıların EUÖ puanları, çocuk sahibi olan katılımcılardan daha yüksektir ve aralarındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Araştırmaya katılan evli bireylerin çocuk sahibi olma durumlarına göre EDÖ ve GRCDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Çocuk sahibi olup olmamalarına bakılmaksızın katılımcılar EDÖ ve GRCDÖ benzer puanlar almışlardır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin çocuk sayılarına göre BEDÖ alt boyutlarını oluşturan güvenilebilirlik, kopukluk, kontrolcülük ve bağımlılık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Sahip olunan çocuk sayısına bakılmaksızın katılımcıların aldıkları BEDÖ alt boyutlarına ait puanlar benzerdir. Araştırma kapsamına alınan bireylerin sahip oldukları çocuk sayılarına göre EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bir çocuk sahibi katılımcıların EUÖ ve EDÖ aldıkları puanlar, iki ile üç ve üzeri çocuğu olan katılımcılardan daha fazla, üç ve üzerinde çocuk sahibi olan katılımcıların ise GRCDÖ puanları, bir ve iki çocuk sahibi katılımcılardan daha düşük bulunmasına karşın, katılımcılar arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Bu araştırma sonucuna göre evli bireylerin BEDÖ aldıkları puanlar ile EUÖ, GRCDÖ ve EDÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Evli bireylerin EUÖ ile GRCDÖ ve EDÖ den aldıkları puanlar arasındaki ilişkinin istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü olduğu belirlenmiştir

($p < 0,05$). Evli bireylerin evlilik uyumları arttıkça cinsel doyum ve evlilik doyumları artmaktadır.

Araştırmaya katılan evli bireylerin cinsel doyumları ile evlilik doyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir korelasyon olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Evli bireylerin cinsel doyumları arttıkça evlilik doyumları da artmaktadır.

Evli bireylerin BEDÖ puanlarının EDÖ puanlarını yordamadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Araştırmaya katılan evli bireylerin EUÖ puanlarının tek başına EDÖ puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı ve EDÖ puanlarındaki varyansın %61,5'ini açıkladığı tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Katılımcıların GRCDÖ den aldıkları puanların EDÖ puanlarını istatistiksel açıdan anlamlı olarak yordadığı ve GRCDÖ puanlarının EDÖ puanlarının %26,5'ini açıklayabildiği görülmüştür ($p < 0,05$).

Evlilik uyumunun, cinsel doyum ve evlilik doyumları arasındaki aracı rolünün incelenmesi için aracı değişken analizi yapılmıştır. Aracı değişken, belirli bir bağımsız değişkenin yine belirli bir bağımlı değişkeni etkileyebilmesini sağlayan, üretken mekanizmaya sahip bir üçüncü değişken olarak tanımlanabilir (MacKinnon vd., 2007). Evlilik uyumu, cinsel doyum ve evlilik doyumları arasında aracı rol oynamaktadır.

6.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, evlilik uyumu, evlilik doyumları ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. İlgili alan yazın taramasında bu değişkenlerle ilgili çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür. Bu değişkenlerle ilgili çalışmalar artırılabilir ve evlilikle ilgili araştırmalarda değerlendirilebilir. Evlilikle ilgili klinik çalışmalarda bu değişkenlere bakılabilir ve bunların geliştirilmesi yönünde çalışılabilir. Bu konuda yapılan araştırmalar, ilgili alanyazını zenginleştirecek ve literatüre önemli bir katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akpınar B, 2016. Evli çiftlerin evlilik uyumu ile toplumsal cinsiyet rolleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aminjafari A., Padash Z., Baghban I., Abedi M.R. (2012). The study of marital adjustment in employers' dual career families. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 12 (3), 559 -517
- Ateş, R. (2012). Evlilikte ilk yıllar, çatışmalar ve "güç" kavramı. H. Yavuzer (Ed.). *Evlilik Okulu İçinde* (114-124). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Bağlı M. ve Sever A. (2005). Tabulaştırılan/tabulaşan kurumun (ailenin) kurbanlıklar edinme pratiği. *Aile ve Toplum Eğitim- Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7 (2), 9-23.
- Baran M, 2013. Kadınlara verilen iletişim çatışmaları eğitiminin evlilik doyumu üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Barnett, R. C. ve Baruch, G. K. (1987). Determinants of father's participation in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 49, 29-40.
- Bilen, M. 1994. Sağlıklı insan ilişkileri. Sistem Ofset, Ankara.
- Bird G, Melville K, 1994. *Families and Intimate Relationships*. New York: McGraw Hill, Inc.
- Bloch J.R., Webb D.A., Mathews L., Dennis E.F., Bennett I.M. & Culhane J.F.(2010). Beyond marital status: the quality of the mother-father relationship and its influence on reproductive health behaviors and outcomes among unmarried low income pregnant women. *Matern Child Health Journal*,14(5), 726-34.
- Bloom, B.L., Asher, S.J. ve White, S.W. (1978). Marital disruption as a stressor: A review and analysis. *Psychological Bulletin*, 85, 867-894.
- Bookwala J, Jacobs J. (2004). Age, marital processes, and depressed affect. *Gerontologist*, 44, 328-38.

- Botwin MD, Buss DM, Scackelford TK, 1997. Personality and Mate Selection Preferences: Five Factors in Mate Selection and Marital Satisfaction. *Journal of Personality*, 65, s.107-36.
- Bozdemir, N. ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış. *Turkish Journal Of Family Medicine And Primary Care (TJFMPC)*, Vol. 5, No. 4, s. 37-46.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., Beach, S. R. H, (2000), Research on the Nature and Determinants of Marital Satisfaction: A Decade in Review. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 964-980.
- Bradbury, N. B., Fincham, FD. & Beach, SR. (2002). Evlilik doyumunun doğası ve belirleyicileri üzerine araştırmalar: son on yılın derlemesi. Çeviren: Ş. Tutarel-Kışlak. *Türk Psikoloji Bülteni*, 7 (24-25), 120-129.
- Broman, C. L. (2005). Marital quality in Black and White marriages. *Journal of Family Issues*, 26ö(4), 431–441.
- Burleson, B.R., Denton, W.H. (1997). The relationship between communication skill and marital satisfaction: Some moderating effects. *Journal of Marriage and the Family*, 59(4), 884-902.
- Campbell, A., Converse, P.E., ve Rodgers, W.L. (1976). The quality of American life. New York: Russell Sage Foundation.
- Canbulat, N., ve Çankaya, Z. N. (2014). Evli Bireylerin Öznel İyi Olma Düzeylerinin Yordanması. *Ege Eğitim Dergisi* , 15 (2), 556-576.
- Canel, A.N. (2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Canel, A. N. (2012). Evlilik ve Aile Hayatı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile Eğitim Programı.
- Carr, D., Springer, K.W., (2010). Advances in Families and Health Research in the 21st century. *Journal of Marriage and Family*, 72, 743-761.

- Cole, C. L., Cole, A. L., & Dean, D. G. (1980). Emotional maturity and marital adjustment: A decade replication. *Journal of Marriage & Family*, 42(3), 533-539.
- Colebrook Seymour, III, J. (1998), *Sexual Satisfaction in Marriage During the Childbearing Years*. Unpublished Master's Thesis, University of California.
- Collins, R. ve Coltrane, S. (1991). *Sociology of marriage and the family: Gender, love and property*. Chicago: Nelson-Hall.
- Coyne, J. & Anderson, K.K. (1999). Marital status, marital satisfaction, and support processes among women at high risk for breast cancer. *Journal of Family Psychology*, 13(4), 629-641.
- Çağ P ve Yıldırım İ, 2013. Evlilik doyumunu yordalayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), s.13-23.
- Çakır, S. (2008). *Evli bireylerin evlilik uyumlarının ana-babalarına bağlanma düzeyleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakır O, 2014. *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model: Uyumsuz şemalar, bağlanma stilleri ve duygusal düzenleme*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik Doyumu Ölçeğini Geliştirme Çalışması*. Adana: Çukurova Üniversitesi Sooyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimler Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi.
- Davidson, B. (1984). A test of equity theory for marital adjustment. *Social Psychology Quarterly*, 47(1), 36-42.
- Demoss, Y. (2004). *Brief Interventions and Resiliency in Couples*. Unpublished Doctoral Dissertation. Northcentral Univesity, Prescott, Arizona.
- Derebaşı, I. (2004). *Evlilik Doyumu Ölçeğinin (MSI-R) Madde-Cevap Kuramına Dayalı Olarak Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi ve*

Adaptasyon Çalışması. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.

Doğan, S. (2006). Cinsellikten Tiksinti Duyuma Bozukluğu: Davranışçı Tedaviye Olumlu ve Hızlı Yanıt Veren Bir Olgu. Klinik Psikiyatri 2006;9:191-197.

Dokur M. ve Profeta Y, 2006. Aile ve Çift Terapisi. İstanbul: Morpa KültürYayınları.

Erbek, E. (2004). Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde çift uyumu, problem çözme becerisi, boyun eğici davranış, öfke tutumu arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması. Yayınlanmamış uzmanlık tezi T.C Sağlık Bakanlığı Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi, Uzmanlık Tezi, İstanbul.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. & Alpkan, RL., (2005). Evlilik uyumu. Düşünen Adam Dergisi, 18 (1), 39-47.

Ergin, G. N. (2008). Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ergin, H. (2012). Eşler arası iletişim çatışmaları. H. Yavuzer (Ed.). Evlilik Okulu İçinde (187-210). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ersanlı, S. ve Kalkan, M. (2008). Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ertan, Ö. (2002). Bağlanma stillerinin eş seçimi ile kritik ve kritik olmayan evlilik dönemlerindeki doyum üzerindeki rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Fidanoğlu, O. (2007). Evlilik uyumu ile eşlerin somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişki ve diğer sosyodemografik değişkenler açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Finkelhor D, Hotaling TG, Lewis AI, Smith C, 1989. Sexual abuse and its relationship to later sexual satisfaction, marital status, religion and attitudes, *Journal of Interpersonal Violence*, 4, p.379-99.
- Fitzpatrick, M. A. (1988). "Marital Interaction: What Do We Know?" *Between Husbands and Wives: Communication in Marriage*. Beverly Hills, CA: Sage
- Filsinger E.E. ve Wilson M.R. (1983). Social anxiety and marital adjustment. *Family Relations*, 32(4), 513-519.
- Freedman, J. (1978). *Happy people: What happiness is, who has it, and why*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Gazmarian, J.A., James, S.A., Lepkowski, J.M.(1995). Depression in black and white women: The role of marriage and socioeconomic status. *Ann Epidemiol*, 5(6),455-463
- Geçtan, E. (2007). *İnsan olmak*, İstanbul: Metis Yayınları.
- Gilford, R., and Bengtson V, .L. (1979). Measuring marital satisfaction in three generations: Positive and negative dimensions. *Journal Of Marriage And The Family*, 41, 381 -398
- Glenn, N. (1990), Quantitative research on marital quality in the 1980's: a critical view, *Journal of Marriage and the Family*, 52(4), 818-831.
- Goodman C, 1999. Intimacy and autonomy in long-term marriage. *Journal of Gerontological Social Work*, 32, p.83-97.
- Gottman, J. M. (1993). A Theory of Marital Dissolution and Stability. *Journal of Family Psychology*, 7(1), 57-75.
- Gottman JM, Notarius CI, 2000. Decade review: Observing marital interaction. *Journal of Marriage and the Family*, 62, p.927-47.
- Gökmen, A. (2001). *Evli Eşlerin Birbirlerine Yönelik Kontrolçülük ve Bağımlılık Algılarının Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi*. Unpublished Master's Thesis, Hacettepe University, Ankara

- Guo, B., Huang, J., (2005), Marital and Sexual Satisfaction in Chinese Families: Exploring the Moderating Effects. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31, 21-29.
- Gülerce, A. (1996). Türkiye’de ailelerin psikolojik örüntüleri. İstanbul: Bogaziçi Üniversitesi Yayınları. 1. Basım.
- Gülererli, N. (2014). Öğretmenlerin evlilik uyumları ile yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Beylikdüzü örneği). Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gülsün, M., Ak, M., ve Bozkurt, A.(2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 1, 68-79.
- Güngör CH, 2007. Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güven, N. (2005). İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Evlilikte Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu ile İlişkisi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anadalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hafner, R.J.,& Spence, N.S. (1988). Marriage duration, marital adjustment and psychological symptoms: A cross-sectional study. *Journal of Clinical Psychology*, 44 (3), 309-316.
- Halford, W.K., Hahlweg, K; Dunne, M. (1990). The Cross–Cultural Consistency of Marital Communication Associated With Marital Distress. *Journal of Marriage and The Family*. Vol:52
- Hawkins, Daniel N., ve Booth A. (2005), Unhappily ever after: effects of long-term, low-quality marriages on well-being. *Social Forces*, 84(1), 451-471.
- Heaton, T. B., (2002), Factors Contributing to Increasing Marital Stability in the United States. *J. Fam. Issues* 23, 392–409.

- Hochschild, A. R. (1983). *The Managed Heart: The Commercialization of Feeling*, Berkeley: University of California Press.
- Holt-Lunstad, J., Birmingham, W., & Jones, B. Q. (2008). Is there something unique about marriage? The relative impact of marital status, relationship quality, and network social support on ambulatory blood pressure and mental health. *Annals of Behavioral Medicine*, 35(2), 239-244.
- Hortaçsu, N. (2012). *En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji*, İmge Kitabevi, 1. Basım, Ankara
- Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili bir değerlendirmelere etkisi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(36), 12-24.
- Huston T, Vangelisti A. Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: A longitudinal study. *J Pers Soc Psychol* 1991; 61:721-733.
- Hünler, O. S., ve Gencöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18 (5), 99-108.
- İmamoğlu O, 1994. Değişim sürecinde aile; evlilik ilişkileri bireysel gelişim ve demokratik değerler. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- İncesu, C. (2004). Cinsel İşlevler ve Cinsel İşlev Bozuklukları. *Klinik Psikiyatri*; Ek 3:3-13.
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., Henry, R. G., (2014), Gender Differences in Marital Satisfaction: A Meta-Analysis. *Journal of Marriage and Family*, 76 (1), 105–129.
- Jose, O., Alfons, V., (2007), Do Demographics Affect Marital Satisfaction? *Journal of Sex Marital Therapy*, 33(1), 73-85.

- Kamo, Y. (1993). Determinants of marital satisfaction: A comparison of (he United States and Japan. *Journal of Social and Personal Relationships*, .52, 551 -568.
- Karney, B. R., Bradbury, T. N., (1995), The Longitudinal Course of Marital Quality and Stability: A Review of Theory, Method and Research. *Psychological Bulletin*, 118(1), 3-34.
- King EM, 2016. Marital satisfaction. *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Family Studies*, First Edition, Edt. By Constance L.Shean.
- Kirby, J. S. (2005). A study of the marital satisfaction levels of participants in a marriage education course. Unpublished doctoral dissertation, University of Louisiana, Department of Educational Leadership and Counseling Department: Louisiana.
- Kluwer, E.S., (2010), From Partnership to Parenthood: A Review of Marital Change Across the Transition to Parenthood. *Journal of Family Theory& Review*, 2, 105-125.
- Kocadere, M. (1995). İyi ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Kok-Mun Ng, Johnben Teik-Cheok Loy, Clinton G. Gudmunson, WinNee Cheong. (2009). Gender Differences in Marital and Life Satisfaction among Chinese Malaysians. *Sex Roles*, 60(1-2), 33-43.
- Konkan, R., Bayrak, M., Gönüllü, O. G., Şenormancı, Ö. ve Sungur, M. Z. (2012). Vajinusmuslu Kadınlarda Cinsel İşlev ve Doyum. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*; 25: 305-311.
- Kurdek, L.A. (1998). Relationship Outcomes and Their Predictors: Longitudinal Evidence from Heterosexual Married, Gay Cohabiting, and Lesbian Cohabiting Couples. *Journal of Marriage and Family*, 60, 553–568.
- Larson, J. H., Holman, T. B, (1994), Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relations*, 43(2), 228-237.

- Li, T., Fung, H.H., (2011), The Dynamic Goal Theory of Marital Satisfaction. *Review of General Psychology*, 15,(3), 246-254.
- Lim, B. K. H. (2000). Conflict resolution styles, somatization, and marital satisfaction in chinese couples: the moderating effect of forgiveness and willingness to seek professional help. *Dissertation Abstracts International*, 61 (7-B), 3902.
- Litzinger S. ve Gordon K. C. (2005). Exploring relationship among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *J Sex Marital Ther*; 31: 409-424.
- Liu, C. (2003). Does Quality of Marital Sex Decline with Duration? *Archives of Sexual Behavior*, 32(1), 55-60.
- O'Donohue, W., & Crouch, J.L. (1996). Marital therapy and gender-linked factors in communication. *Journal of Marital and Family Therapy*, 22, 87–101
- O'Leary, K. D. & Smith D. A. (1991). Marital Interactions. *Annual Review of Psychology*, 42, 191- 192.
- Madanian,L., Shafeq Syed Mansor,S., (2013), Marital Satisfaction and Demographic Traits in an Emigrant Sample: Rasch Analysis. *International Conference Social and Behavioral Sciences* 107 , 96 – 103
- McHale, S. M. & Huston, T. L. (1985). The effect of the transition to parenthood on the marriage relationship. *Journal of Family Issues*, 6, 409-33.
- Noller, P. ve Feeney, J. A. (2002). Communication, relationship concerns, and satisfaction in early marriage. A. Vangelisti, H. Reis and M. Fitzpatrick (Ed.), *Stability and change in relationships* in (pp. 129-155) UK: Cambridge University Press.
- Özcan, S. G. (2014). Evli Bireylerin Cinsiyete Göre Aldatma Eğilimleri, Evlilik Doyum Düzeyleri Ve Cinsel Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Özgüven, İ. E., (2000). Evlilik ve aile terapisi. Ankara: PDREM Yayınları.
- Öztürk, D; Arkar, H (2014) Evli Çiftlerde Evlilik Uyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkiler. Literatür Sempozyum Dergisi, 3(16-23).
- Polat, D. (2006). Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi. T.C. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji (Sosyal Psikoloji) AD, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Proulx, C.M., (2007), Marital Quality and Personal Well-Being: A Meta-Analysis. Journal of Marriage and Family, 69, 576-593.
- Rabello K, Junior SDM, Brito SCR, 2014. Fundamental Factors in Marital Satisfaction: An Assessment of Brazilian Couples. Psychology, 5, p.777-84
- Rahmani A, Alahgholi L, Merghati Khuee E. How does sexual satisfaction relate to marital satisfaction among Iranians? Int J Obstet Gynecol 2009; 107(2): S558-9.
- Robinson, L. C. ve Blanton, P. W. (1993). Marital strengths in enduring marriages. Family Relations, 42 (1), 38-45.
- Sancaktar, N. (2016). Yeni Evlenen ve Uzun Süredir Evli Olan Çiftlerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Düzeylerinin Öznel İyi Oluş ve Evlilik Doyumu Düzeyleri İle İlişkisinin İncelenmesi. İstanbul: Yayınlammamış Yüksek Lisans Tezi.
- Sardoğan, M. E. ve Karahan, T. F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programının evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38(2), 89-102.
- Schmitt, M., Kliegel, M., Shapiro, A. (2007). Marital Interaction in Middle and Old Age: A Predictor of Marital Satisfaction? Int'l. J. Aging Human Development, 65(4), 283–300

- Schumm, W.R., Webb, F.J., Bolman, S.R., (1998), Gender and Marital Satisfaction: Data from the National Survey and Families and Households. *Psychological Reports*, 83, 319-327.
- Scorsolini-Comin, F. ve Dos-Santos, M.A. (2012). Correlations between subjective well-being, dyadic adjustment and marital satisfaction in Brazilian married people. *Spanish Journal of Psychology*, 15(1),166-176.
- Selcuk E, Zayas V, Hazan C, 2010. Beyond Satisfaction: The Role of Attachment on Marital Functioning. *Journal of Family Theory & Review*, 2, p.258-79.
- Sezer, Ü. (2004). Aile yapısı ve ilişkileri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Skoloski, D. M., and S. S. Hendrick,(1999), Fostering marital satisfaction. *Family Therapy* 26: 39-49
- Soylu, Y. ve Kabasakal, Z. (2016). Evli Kadınların Yaşam Doyumunun Evlilik Doyumu ve Çalışma Durumu ile İlişkilerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* , 5 (4), 215-221.
- Söylemez, İ. (2011). Evlilik Uyumu ve Aile İşlevleri Ölçeği Geliştirme: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Ankara: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi; Psikiyatri Anabilim Dalı, Tıpta uzmanlık Tezi.
- Spanier, G. B., (1976), Measuring Dyadic Adjustment: A New Scale for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. *Journal of Marriage and Family*, 38, 15-28.
- Sporakowski, M. J.,&Hughston, G. A. (1978). Prescriptions for a happy marriage: Adjustments and satisfactions of couples married for 50 or more years. *The Family Coordinator*, 27(4), 321-327.
- Strenberg, R. J. (1987). *Beyond IQ: A triarchic theory of human Intelligence*. New York: Cambridge University Press.

- Stevenson, B., Wolfers, J. (2009), The Paradox of Declining Female Happiness. *American Economic Journal: Economic Policy*, 1(2), 190-225.
- Stone AE ve Shackelford KT, 2006. Marital satisfaction. RF, Baumeister, KD. Vohs (Eds.), *Encyclopedia of Social Psychology*, Thousand Oaks, Sage, p.541-44.
- Stutzer, A., Frey, B. S., (2006), Does Marriage Make People Happy, or Do Happy People Get Married? *The Journal of Socio-Economics*, 35, 326-347.
- Şener, A. ve Terzioğlu, R. S. (2002). Ailede eşler arasında uyuma etki eden faktörlerin araştırılması. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Şentürk, Ü. (2006). Parçalanmış aile çocuk ilişkisinin sebep olduğu sosyal problemler (Malatya uygulaması). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tarhan, T. (2006). *Evlilik Psikolojisi*: İstanbul: Timaş Yayınları.
- Terzioğlu, R.G. ve Şener, A. 2002. Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, 183, Ankara.
- Tezer, E. (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 2 (7).
- Trent, K.; South, S. J. (1992). Sociodemographic status parental background, childhood family structure and attitudes toward family formation. *Journal of Marriage and The Family*. C.54, SS.427-439.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1995). Cinsiyet, evlilik uyumu, depresyon ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arası ilişkiler üzerine bir çalışma. Yayınlanmamış Doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal BilimlerEnstitüsü, Ankara.

- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. 3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 7(1), 50-57.
- Tutarel- Kışlak, Ş., Çabukça, F., (2002), Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. Aile ve Toplum. Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi, 5(2), 35-41.
- Tuzcu A, 2017. Evli bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Varma, G. S., Karadağ, F., Oğuzhanoğlu, N. K., Özdel, O. ve Kökten, S. (2006). Menopoz: Klimakterik Belirtiler ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişki. New/Yeni Symposium Journal, Cilt: 44, Sayı: 4, ss. 182-188.
- Whisman AM, 2006. Childhood trauma and marital outcomes in adulthood. Personal Relationships, 13, p.375–386.
- Whisman, M. A. & Uebelacker, L. A (2009). Prospective associations between marital discord and depressive symptoms in middle-aged and older adults. Psychology and Aging, 24 (1), 184–189.
- White, M.; Epston, D. (1990). Narrative Means To Therapeutic Ends. New York: Norton. SS.121-148.
- Wilson JS, Jaremka ML, Fagundes PC, Andridge R, Peng J, Malarkey BW, Habash D, Melury AM, 2017. Shortened sleep fuels inflammatory responses to marital conflict: Emotion regulation matters. Psychoneuroendocrinology ,79, p.74–83
- Yalçın SPÇ, 2014. Emotion awareness and emotion regulation: trait anger and depression in abused adolescents. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, İ. ve Çağ, P. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi , 4 (39).
- Yılmaz, A. (2000). Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne-baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve

benlik algıları arasındaki ilişkiler. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. Aile ve Toplum Dergisi, 4(1), 49-58.

Yılmaz, F M (2014) . Erişkin Evli Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rolü İle Cinsel Doyumun İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, , İstanbul.

Yörük TN, 2016. Examining marital satisfaction in binational marriages, from an ecosystem perspective. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Ankara.

Yörük Tezer N, 2016. Çift uluslu evliliklerde evlilik doyumunun ekosistem bakış açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

EKLER

Ek-1 ANKET FORMU

Değerli katılımcı,

Aşağıdaki anket, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı

Uygulamalı (Klinik) Psikoloji Yüksek Lisans Programı'nda yürütülen "Evli Bireylerin Eş Değerlendirme ve Evlilik Uyumu İle Evlilik doyumu ilişkisi: Cinsel Doyumun Aracı Rolü" konulu tez çalışmasının araştırması ile ilgilidir. Anket tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiştir. Anket formunda klinik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmadan elde edilen veriler yalnızca istatistik veri olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve doğru olarak vermeniz bu anket sonuçlarının toplum için yararlı bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır. Sizin de bu çalışmaya katılmanızı öneriyoruz. Ancak araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır.

Araştırmamıza katılarak çalışmalarımıza destek verdiğiniz için teşekkür eder, başarılı ve sağlıklı bir çalışma hayatı dilerim. Saygılarımla,

Cennet Canan ÖZBEK

Yakın Doğu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Psikoloji Anabilim Dalı
Uygulamalı (Klinik) Psikoloji
Yüksek Lisans Programı

Ek- 2 Kadın-Erkek Demografik Bilgileri

I. BÖLÜM (Kadın Demografik Bilgileri)

1. Yaşınız?

- 20-29 30-39 40-49

2. Eğitim durumunuz?

- İlkokul Ortaokul Lise
 Lisans Önlisans Yüksek

Lisans

- Doktora

3. Yaşamınızın çoğunluğunu nerede geçirdiniz?

- Büyükşehir Şehir Kasaba Köy

4. Hangi sektörde çalışmaktasınız?

- Eğitim Sağlık Hizmet
 Finans
 Diğer.....(Belirtiniz).

5. İşinizde kaç yıldır çalışmaktasınız?

- 1-4 yıl arası 5-9 yıl arası 10-14 yıl arası
 15-19 yıl arası 20 yıl ve üzeri

6. Haftada kaç gün çalışmaktasınız?

- 3 günden az 3 gün 4 gün
 5 gün 6 gün 7 gün

7. Günde ortalama kaç saat çalışmaktasınız?

- 8 saatten az 8-12 saat 13-15 saat
 15 saatten fazla

8. Aylık kazancınız nedir?

- 500 TL-1000 TL 1001 TL-1500 TL 1501
 TL-2000 TL
 2001 TL-3000 TL 3001 TL-4000 TL 4001 TL ve üstü

9. Çalıştığınız sektör?

- Kamu Özel

10. Fırsatınız olsa işinizi değiştirmeyi düşünür müydünüz?

- Evet Hayır

11. Mesai dışı ek iş yapıyor musunuz?

- Evet Hayır

12. Bu işin dışında ek bir gelir kaynağınız var mı?

- Evet Hayır

13. Çocuğunuz var mı?

- Evet Hayır

14. Kaç çocuğunuz vardır?

- 1 2 3 4 5
6 ve üzeri

(Erkek Demografik Bilgileri)**15. Yaşınız?**

- 20-29 30-39 40-49

16. Eğitim durumunuz?

- İlkokul Ortaokul Lise
Lisans Önlisans Yüksek
Lisans
Doktora

17. Yaşamınızın çoğunluğunu nerede geçirdiniz?

- Büyükşehir Şehir Kasaba Köy

18. Hangi sektörde çalışmaktasınız?

- Eğitim Sağlık Hizmet
Finans
Diğer.....(Belirtiniz).

19. İşinizde kaç yıldır çalışmaktasınız?

- 1-4 yıl arası 5-9 yıl arası 10-14 yıl arası
15-19 yıl arası 20 yıl ve üzeri

20. Haftada kaç gün çalışmaktasınız?

- 3 günden az   3 gün   4 gün
 5 gün   6 gün   7 gün

21. Günde ortalama kaç saat çalışmaktasınız?

- 8 saatten az   8-12 saat   13-15 saat
 15 saatten fazla

22. Aylık kazancınız nedir?

- 500 TL-1000 TL   1001 TL-1500 TL   1501
TL-2000 TL
 2001 TL-3000 TL   3001 TL-4000 TL   4001 TL ve üstü

23. Çalıştığınız sektör?

- Kamu   Özel

24. Fırsatınız olsa işinizi değiştirmeyi düşünür müydünüz?

- Evet   Hayır

25. Mesai dışı ek iş yapıyor musunuz?

- Evet   Hayır

26. İş dışında ek bir gelir kaynağınız var mı?

- Evet   Hayır

27. Başka çocuklarınız var mı?

- Evet   Hayır

28. Kaç çocuğunuz vardır?

- 1   2   3   4   5
 6 ve üzeri

Ek-3 Eş Değerlendirme Ölçeği (Kadın-Erkek)

II. BÖLÜM

EŞ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

(Kadın Formu)

Aşağıda eşlerle ilgili ifadeler yer almaktadır. Her ifade için “EVET”, “HAYIR” ve “KARARSIZIM” şeklinde üç cevap şıkkı bulunmaktadır. Sizden istenilen, eşinizi ve eşinizle olan ilişkilerinizi gözönüne alarak maddeleri cevaplamandır.

Cevaplarken:

1. Her maddeyi dikkatle okuyunuz
2. O maddede sözü edilen ifadenin SİZİN EŞİNİZE uyup uymadığını düşününüz.
3. Maddedeki ifadenin, sizin eşiniz için ÇOĞUNLUKLA UYGUN OLDUĞUNU düşünüyorsanız “EVET” sütununun altındaki o maddeye ait parantezin içine (x) işareti koyunuz. Söz konusu ifadenin sizin eşiniz için ÇOĞUNLUKLA UYGUN OLMADIĞINI düşünüyorsanız “HAYIR” sütununun altındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz. Eğer o ifadenin eşinize uyup uymadığı konusunda bir KARAR VEREMİYORSANIZ “KARARSIZIM” sütununun altındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz.
4. Hiçbir maddeyi cevapsız bırakmayınız.

Lütfen maddeleri içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz. Cevaplandırırken başkalarının görüşlerini dikkate almadan, sadece kendi görüşlerinizi belirtiniz.

EVET	KARARSIZIM	HAYIR	
1. Eşimle geçinmek kolaydır	( )	( )	( )
2. Tartışma çıkarmayı sever	( )	( )	( )
3. Sabırlı ve hoşgörülüdür	( )	( )	( )
4. Kırıcı konuşur	( )	( )	( )
5. Eşimle hoş vakit geçirilir	( )	( )	( )
6. Her şeye kusur bulur	( )	( )	( )
7. Güçlü ve güvenilirdir	( )	( )	( )
8. Kendi başına karar verebilir	( )	( )	( )
9. Hatalarımı sürekli yüzüme vurur	( )	( )	( )
10. Moralimin bozuk olduğunu fark eder	( )	( )	( )
11. İnsanlarla iyi geçinir	( )	( )	( )
12. Gergin olduğumda davranmama izin verir	( )	( )	( )

	EVET	KARARSIZIM	HAYIR
13. Sorumluluktan kaçır	( )	( )	( )
14. Olduğum gibi davranmama izin verir	( )	( )	( )
15. Kolay incinir	( )	( )	( )
16. Eşim saygı duyduğum ve güvendiğim bir insandır	( )	( )	( )
17. Hiçbir zaman bana ayıracak fazla zamanı olmaz	( )	( )	( )
18. Eleştirilerden aşırı etkilenir	( )	( )	( )
19. Beni aşağılar	( )	( )	( )
20. Ona ihtiyacım olduğu zaman yanımdadır	( )	( )	( )
21. Benim fikirlerime değer vermez	( )	( )	( )
22. İstediuğim halde beni kendi halime bırakmaz	( )	( )	( )
23. Omzunda ağlamama izin verir	( )	( )	( )
24. Beni tehdit eder	( )	( )	( )
25. İnsanlara güvenir	( )	( )	( )
26. Beni çekici bulur	( )	( )	( )
27. Beni sık sık kötüler	( )	( )	( )
28. Şaka kaldırır	( )	( )	( )
29. Sık sık içine kapanır	( )	( )	( )
30. İyi bir şey yaptığımda beni takdir eder	( )	( )	( )
31. Kendini bana acındırmaya çalışır	( )	( )	( )
32. Anlayışlıdır	( )	( )	( )
33. Aşırı üzüntüye, sevince, heyecana gelmez ( )	( )	( )	( )
34. Yeni durumlara kolayca uyar	( )	( )	( )
35. Onunla konuşmak zordur	( )	( )	( )
36. Eşim sevecen bir insandır	( )	( )	( )
37. Hayatımı benim yerime düzenlemeye çalışır ( )	( )	( )	( )
38. Başkalarının düşüncelerine değer verir	( )	( )	( )
39. Ona aşırı ilgi göstermemi ister	( )	( )	( )
40. Evine bağlıdır	( )	( )	( )
41. Aileme hoşgörülü değildir	( )	( )	( )
42. Mahremiyetime saygı gösterir	( )	( )	( )

EVET   KARARSIZIM   HAYIR

43. İşlerim yolunda gitmediğinde üzülür ve ( )   ( )   ( )
benimle ilgilenir
44. Yaptıklarımı kontrol edip bana hükmetmekten ( )   ( )   ( )
hoşlanır
45. Eşimle sırrımı paylaşabilirim ( )   ( )   ( )
46. Biraz soğuk bir insandır ( )   ( )   ( )
47. İkimizin eşit haklara sahip olduğunu düşünür ( )   ( )   ( )
48. Kendi arkadaşlarım olmasından hoşlanmaz ( )   ( )   ( )
49. Hatalarının farkındadır ( )   ( )   ( )
50. Kendini savunamaz ( )   ( )   ( )
51. Ona benzememi ister ( )   ( )   ( )
52. Bana güvenir ( )   ( )   ( )
53. Kendine güveni azdır ( )   ( )   ( )
54. Moralim bozuk olduğunda bana yardımcı olur ( )   ( )   ( )
55. Aklı hep kendi düşüncelerindedir ( )   ( )   ( )
56. Acil problemlerle başa çıkabilir ( )   ( )   ( )
57. Hayattan ne beklediğini bilir ( )   ( )   ( )
58. Eşim aşırı kıskançtır ve çok fazla üstüme düşer ( )   ( )   ( )
59. Asık suratlıdır ( )   ( )   ( )
60. Bana karşı samimidir ( )   ( )   ( )
61. Kendi bildiğini okur ( )   ( )   ( )
62. Kendinden emin değildir ( )   ( )   ( )
63. Kendi ailesiyle iyi geçinir ( )   ( )   ( )
64. Gerektiğinde ne yapması gerektiğinin ( )   ( )   ( )
söylenmesini ister
65. Eşim iyi ve düşünceli bir insandır ( )   ( )   ( )
66. Duygusal olarak ona çok yakın olmamdan ( )   ( )   ( )
hoşlanmaz
67. Hoşlandığım şeyleri yapmam için beni destekler( )   ( )   ( )
68. Bana hayranlık duyar ( )   ( )   ( )
69. Başkalarının sorunlarıyla uğraşmak istemez ( )   ( )   ( )
70. Neyi başarıp neyi başaramayacağını iyi bilir ( )   ( )   ( )
71. Güçlüklere göğüs gerebilir ( )   ( )   ( )
72. Sık sık desteklenmeye ihtiyaç duyar ( )   ( )   ( )

	EVET	KARARSIZIM	HAYIR
73. Benim ne istediğimi benden daha iyi bildiğini düşünür	( )	( )	( )
74. Bana duygusal olarak yakın olmaktan hoşlanır	( )	( )	( )
75. Beni dikkate almaz	( )	( )	( )
76. Beni şımartır	( )	( )	( )
77. Ondan farklı yönlerimi olduğu gibi kabul eder	( )	( )	( )
78. Her şeyin kendi istediği biçimde yapılmasını arzu eder	( )	( )	( )
79. Yapmak istediğim şeyleri gerçekleştirmemi engeller	( )	( )	( )

EŞ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

(Erkek Formu)

Aşağıda eşlerle ilgili ifadeler yer almaktadır. Her ifade için “EVET”, “HAYIR” ve “KARARSIZIM” şeklinde üç cevap şıkkı bulunmaktadır. Sizden istenilen, eşinizi ve eşinizle olan ilişkilerinizi gözönüne alarak maddeleri cevaplamanızdır.

Cevaplarken:

1. Her maddeyi dikkatle okuyunuz
2. O maddede sözü edilen ifadenin SİZİN EŞİNİZE uyup uymadığını düşününüz.
3. Maddedeki ifadenin, sizin eşiniz için ÇOĞUNLUKLA UYGUN OLDUĞUNU düşünüyorsanız “EVET” sütununun altındaki o maddeye ait parantezin içine (x) işareti koyunuz. Söz konusu ifadenin sizin eşiniz için ÇOĞUNLUKLA UYGUN OLMADIĞINI düşünüyorsanız “HAYIR” sütununun altındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz. Eğer o ifadenin eşinize uyup uymadığı konusunda bir KARAR VEREMİYORSANIZ “KARARSIZIM” sütununun altındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz.
4. Hiçbir maddeyi cevapsız bırakmayınız.

Lütfen maddeleri içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz. Cevaplandırırken başkalarının görüşlerini dikkate almadan, sadece kendi görüşlerinizi belirtiniz.

	EVET	KARARSIZIM	HAYIR
1. Eşim hatalarının farkındadır	( )	( )	( )
2. Duygularını kolayca belli etmez	( )	( )	( )
3. Anlayışlıdır	( )	( )	( )
4. Aklı hep kendi düşüncelerindedir	( )	( )	( )
5. Aileme karşı hoşgörülü değildir	( )	( )	( )
6. Ondan farklı yönlerimi olduğu gibi kabul eder	( )	( )	( )
7. Beni kendinden uzak tutar	( )	( )	( )
8. Güçlülere göğüs gerebilir	( )	( )	( )
9. Kendine güveni azdır	( )	( )	( )
10. Moralim bozuk olduğundan bana yardımcı olur	( )	( )	( )
11. Beni anlayamaz	( )	( )	( )
12. Şefkatlidir	( )	( )	( )
13. Herşeyin kendi arzu ettiği biçimde yapılmasını ister	( )	( )	( )

	EVET	KARARSIZIM	HAYIR
14. Eşim olayların gülünecek tarafını görebilir	( )	( )	( )
15. İkimizin eşit haklara sahip olduğunu düşünür	( )	( )	( )
16. Benden nadiren yardım ister	( )	( )	( )
17. Beni sık sık kötüler	( )	( )	( )
18. Güvenebileceğim birisidir	( )	( )	( )
19. Ona benzememi ister	( )	( )	( )
20. İnsanlara güvenir	( )	( )	( )
21. Kendi bildiğini okur	( )	( )	( )
22. Çoğu zaman yaptıklarını onayladığımdan emin olmak ister	( )	( )	( )
23. İnsanlarla iyi geçinir	( )	( )	( )
24. Eşimle gurur duyarım	( )	( )	( )
25. Kendini savunamaz	( )	( )	( )
26. Dertlerimi dinler	( )	( )	( )
27. Sık sık içine kapanır	( )	( )	( )
28. Kendi başına karar verebilir	( )	( )	( )
29. Herşeye kusur bulur	( )	( )	( )
30. Moralimin bozuk olduğunu fark eder	( )	( )	( )
31. Eşim aşırı kıskançtır ve çok fazla üzerime düşer	( )	( )	( )
32. İyi bir şey yaptığımda beni takdir eder	( )	( )	( )
33. Dırdırcıdır	( )	( )	( )
34. Neyi başarıp, neyi başaramayacağını iyi bilir	( )	( )	( )
35. Eleştirilerden aşırı etkilenir	( )	( )	( )
36. Başkalarının düşüncelerine değer verir	( )	( )	( )
37. Hoşlandığım şeyleri yapmam için beni destekler	( )	( )	( )
38. İnatçıdır	( )	( )	( )
39. Beni sevimli bulur	( )	( )	( )
40. Acil problemlerle başa çıkabilir	( )	( )	( )
41. Benim fikirlerime değer vermez	( )	( )	( )

	EVET	KARARSIZIM	HAYIR
42. Hatalarımı hoşgörür	( )	( )	( )
43. İstedğim halde beni kendi halime bırakmaz	( )	( )	( )
44. Yaptıklarımı kontrol edip, bana hükmetmekten hoşlanır	( )	( )	( )
45. Kendimi “işe yaramaz biri” gibi hissetmeme neden olur	( )	( )	( )
46. Beni ne zaman kendi halime bırakması gerektiğini bilir	( )	( )	( )
47. Başkalarının sorunlarıyla uğraşmak istemez	( )	( )	( )
48. Bana karşı iyidir	( )	( )	( )
49. Arkadaşlarımı eleştirir	( )	( )	( )
50. Ona yeterince ilgi göstermediğimden yakınır	( )	( )	( )
51. Beni yatıştırabilir	( )	( )	( )
52. Bazen hatalı olduğunu kabul eder	( )	( )	( )
53. Bana güvenir	( )	( )	( )
54. Düşüncelidir	( )	( )	( )
55. Benim ne istediğimi benden daha iyi bildiğini zanneder	( )	( )	( )
56. Onunla konuşmak kolaydır	( )	( )	( )
57. Yapmak istediğim şeyleri engeller	( )	( )	( )
58. Yeni durumlara kolayca uyar	( )	( )	( )
59. Genellikle ne yapması gerektiğinin söylenmesini ister	( )	( )	( )
60. Onunla geçinmek kolaydır	( )	( )	( )
61. Bazen olduğundan daha güçsüzmüş gibi davranır	( )	( )	( )
62. Eşim benimle gurur duyar	( )	( )	( )
63. Kırıcı konuşur	( )	( )	( )
64. İşlerim yolunda gitmediğinde üzülür ve benimle ilgilenir	( )	( )	( )

	EVET	KARARSIZIM	HAYIR
65. Kendini bana acındırmaya çalışır	( )	( )	( )
66. Olduğum gibi davranmama izin verir	( )	( )	( )
67. Düşüncelerini, duygularını kendine saklar( )	( )	( )	( )
68. Çok yeteneklidir	( )	( )	( )
69. Ona olan ilgimin kaybolmasından korkar( )	( )	( )	( )
70. Beni aptal yerine koyar	( )	( )	( )
71. Bana duygusal olarak yakın olmaktan hoşlanır	( )	( )	( )
72. Hayattan ne beklediğini bilir	( )	( )	( )

Lütfen evliliğinizi en iyi ifade ettiğine inandığınız bir cevabı işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle,

- a) Erkeğin susması ile
- b) Kadının susması ile
- c) Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır

11. Ev dışı faaliyetlerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- a) Hepsini
- b) Bazılarını
- c) Çok azını
- d) Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- a) Dışarıda bir şeyler yapmayı
- b) Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih eder?

- a) Dışarıda bir şeyler yapmayı
- b) Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- a) Sık sık
- b) Arada sırada
- c) Çok seyrek
- d) Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

- a) Aynı kişiyle evlenirdiniz
- b) Farklı bir kişiyle evlenirdiniz
- c) Hiç evlenmezsiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

- a) Hemen hemen hiçbir zaman
- b) Nadiren
- c) Çoğu konularda
- d) Her konuda

Ek-5 Evlilik Doyum Ölçeği

IV BÖLÜM

Evlilik Doyum Ölçeği

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.	Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana uygun	Bana tamamen uygun
1. Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.	1	2	3	4	5
2. Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.	1	2	3	4	5
3. Eşimin bedenini iyi tanırım.	1	2	3	4	5
4. Eşim cinsel açıdan yeterlidir.	1	2	3	4	5
5. Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor.	1	2	3	4	5
6. Eşimle olan cinsel yaşamımda ön sevişme önemli bir yer tutuyor.	1	2	3	4	5
7. Cinsel yönden eşimle uyumluyum	1	2	3	4	5
8. Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
9. Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz	1	2	3	4	5
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.	1	2	3	4	5
11. Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kâbustur.	1	2	3	4	5
12. Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor	1	2	3	4	5
13. Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.	1	2	3	4	5

Ek-6 Cinsel Doyum Ölçeği

V BÖLÜM

Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği - Erkek Formu

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için “hiçbir zaman”, “bazen”, “çoğu zaman”, “her zaman” şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenilen kendi cinsel yaşamınızı göz önüne alarak soruları cevaplandırmanızdır.

Cevaplandırırken:

1. Her soruyu dikkatle okuyunuz.

2. Sorulan durumun son zamanlarda ne kadar sıklıkta ortaya çıktığını düşününüz.

3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkta ortaya çıktığına karar verdikten sonra, o seçeneğin altındaki parantezin içine (X) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.

4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz. Cevaplandırırken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan sadece kendi görüşünüzü belirtiniz.

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
1. Haftada iki defadan fazla cinsel birleşmede bulunur musunuz?					
2. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak, nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?					
3. Cinsel yönden kolay uyarılır mısınız?					
4. Cinsel ilişki sırasında boşalmak için henüz erken olduğunu düşünürseniz boşalmayı geciktirebilir misiniz?					
5. Eşinizle olan cinsel yaşamınızı tekdüze (monoton) buluyor musunuz?					
6. Eşinizin cinsel organına dokunup okşamaktan rahatsızlık duyar mısınız?					
7. Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde, tedirgin ve endişeli olur musunuz?					
8. Cinsel organınızın, eşinizin cinsel organına girmesinden zevk alır mısınız?					
9. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığını sorar mısınız?					
10. İlişki sırasında cinsel organınızın sertleşmediği olur mu?					
11. Eşinizle olan cinsel ilişkinizde sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz?					
12. Eşinizin, cinsel organınıza dokunup, okşamasından zevk alır mısınız?					
13. Cinsel birleşme sırasında erken boşalmayı engelleyebilir misiniz?					
14. Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?					
15. Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkâr buluyor musunuz?					
16. Ön sevişme (öpme, okşama gibi) sırasında cinsel organınızın sertleştiği olur mu?					
17. Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu? (hastalık gibi nedenler dışında)					
18. Eşinizle karşılıklı mastürbasyon yapmaktan (kendinizi tatmin etmekten) zevk alır mısınız?					
19. Eşinizle sevişmek istediğinizde ilişkiyi siz başlatır mısınız?					
20. Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız?					
21. İsteddiğiniz kadar sık cinsel ilişkide bulunur musunuz?					
22. Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?					

23.Cinsel birleşme sırasında cinsel organınızın sertliğini kaybettiği olur mu?					
24.Cinsel organınız eşinizin cinsel organına girer girmez istemeden boşaldığınız olur mu?					
25.Eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alır mısınız?					
26.Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız?					
27.Cinsel organınız eşinizin cinsel organına girmek üzereyken, istemeden boşaldığınız olur mu?					
28.Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız?					

Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği – Kadın Formu

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için “hiçbir zaman, nadiren, bazen, çoğu zaman, her zaman” şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenen kendi cinsel yaşamınızı göz önüne alarak cevaplamanızdır.

Cevaplandırırken:

1. Her soruyu dikkatle okuyunuz.
2. Sorulan durumun son zamanlarda ne kadar sıklıkta ortaya çıktığını düşününüz.
3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkta ortaya çıktığına karar verdikten sonra, o seçeneğin altındaki parantezin içine (X) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz.
4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz. Cevaplandırırken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan sadece kendi görüşünüzü belirtiniz.

	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğu Zaman	Her Zaman
1. Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız?					
2. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı sorar mısınız?					
3. Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu? (adet günleri, hastalık gibi nedenler dışında)					
4. Cinsel yönden kolaylıkla uyarılır mısınız?					
5. Sizce, sizin ve eşinizin ön sevişmeye(öpme, okşama gibi) ayırdığınız zaman yeterli mi?					
6. Kendi cinsel organınızın, eşinizin cinsel organının giremeyeceği kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?					
7. Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız?					
8. Cinsel ilişki sırasında doyuma (orgazma) ulaşabilir misiniz?					
9. Eşinize sarılıp, vücudunu okşamaktan zevk alır mısınız?					
10. Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkâr bulur musunuz?					
11. Gerekirse rahatsızlık ve acı duymaksızın, parmağınızı cinsel organınızın içine sokabilir misiniz?					
12. Eşinizin cinsel organına dokunup, okşamaktan rahatsız olur musunuz?					
13. Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde, rahatsız olur musunuz?					
14. Sizin için doyuma (orgazma) ulaşmanın mümkün olmadığını düşünür müsünüz?					
15. Haftada 2 defadan fazla cinsel birleşmede bulunur musunuz?					
16. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak, nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz?					
17. Eşinizin cinsel organı, sizin cinsel organınıza rahatsızlık vermeden girebilir mi?					
18. Eşinizle olan cinsel ilişkinizde sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz?					
19. Eşinizin cinsel organınıza dokunup okşamasından zevk alır mısınız?					

20. Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu?					
21. Ön sevişme sırasında eşiniz bızırınızı (klitoris) uyardığında doyuma (orgazm) ulaşabilir misiniz?					
22. Sevişme boyunca, sadece cinsel birleşme için ayrılan süre sizin için yeterli mi?					
23. Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız?					
24. Kendi cinsel organınızın, eşinizin cinsel organının derine girmesini engelleyecek kadar dar olduğunu düşünür müsünüz?					
25. Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız?					
26. Sevişme sırasında cinsel organınızda ıslaklık olur mu?					
27. Cinsel birleşme anından hoşlanır mısınız?					
28. Cinsel birleşme anında doyuma (orgazma) ulaşır mısınız?					

ÖZGEÇMİŞ

C. Canan Özbek, 08.03.1972'de Isparta da doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini Isparta da tamamlamıştır. Hacettepe Üniversitesi PDR bölümünden mezun olmuştur.

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimini 2017/2018 bahar döneminde, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlamıştır. Yüksek Lisans stajını Özel Isparta Hastanesinde yapmıştır.

Süleyman Demirel Üniversitesi Yaşam Boyu Eğitim Merkezinde Aile Danışmanlığı Eğitimi almıştır.

Psikoterapi Enstitüsü'nde Hipnoterapi Eğitimi almıştır.

DBE'de EMDR Eğitimi almıştır.

Omni Hipnoz Akademisi'nde İleri Hipnoz Eğitimi almıştır.

CİSED'nde Cinsel Terapi Eğitimi almıştır.

CİSED'de Evlilik Terapisi Eğitimi almıştır.

CİSED'de Süpervizyon ve Vaka Çalışmalarına katılmıştır.

Olgu Psi. Dan. Merkezi'nde Bağlanma Terapisi Eğitimi almıştır.

Fatma Torun Reid Kısa Dönem Çift Terapisi eğitimi almıştır.

Hızlı Hipnoz Teknikleri Eğitimi almıştır.

Şu ana kadar

Psikolojik danışmanlık ve psikoterapi uygulamalarının yanında, kreş işletmeciliği, rehabilitasyon işletmeciliği yapmıştır.

Kamu Kuruluşları, Üniversiteler, Dernekler, Okullar gibi birçok kurum ve kuruluşta seminer ve konferansa konuşmacı olarak katılmıştır.

Halen Psikolojik Danışmanlık Merkezinde Psikoterapist olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

İNTİHAL RAPORU

EVLİ BİREYLERDE EŞ DEĞERLENDİRME, EVLİLİK UYUMU,
EVLİLİK DOYUMU VE CİNSEL DOYUM ARASINDAKİ İLİŞKİ

ORJİNALLİK RAPORU

% 12	% 11	% 6	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	%4
2	acikerisim.deu.edu.tr İnternet Kaynağı	%2
3	acikarsiv.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
4	issuu.com İnternet Kaynağı	%1
5	dergipark.ulakbim.gov.tr İnternet Kaynağı	<%1
6	www.tavsiyee diyorum.com İnternet Kaynağı	<%1
7	PEKSAYGILI, Müjde and GÜRE, Ayşen. "Eşler Arasındaki Çatışma ile Erken Ergenlik Dönemindeki Çocukların Uyum Davranışları: Algılanan Çatışmanın Aracı ve Düzenleyici Rolü", Türk Psikologlar Derneği, 2008. Yayın	<%1

ETİK KURUL ONAYI**BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

17.04.2018

Sayın Yrd. Doç. Dr. Deniz Ergün

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2018/147 proje numaralı ve “**Evli Bireylerde Eş Değerlendirme, Evlilik Uyumu, Evlilik Doyumu ve Cinsel Doyum Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi**” başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.